

SN
supernova

RODŽER ZELAZNI

ALEJA PROKLETSTVA

**Rodžer Želazni
Aleja prokletstva**

Roger Zelazny
DAMNATION ALLEY
1969.

Galeb se sunovrati iz visine, jedan trenutak izgledalo je da lebdi nepokretnih krila.

Pakao Taner kažiprstom kvrcnu pikavac na njega i slučajno uspe da ga pogodi. Ptica ispusti hrapavi krik i naglo zalepeta po vazduhu. Podigla se pedesetak stopa, a da li je kriknula i po drugi put – on to nikada neće znati.

Više je nije bilo.

Jedno usamljeno, belo perce lelujalo se u beskrajnu neba, odlepršalo preko ruba litice i, vrteći se, počelo da tone prema okeanu. Taner se zakikota u bradu, kroz neprekidnu riku vetra i udaranje talasa. Onda je skinuo noge sa upravljača, šutnuo nožicu i naglo kresnuo motocikl.

Polako se uspinjao padinom dok nije stigao do staze, a onda je počeo da ubrzava i, kada se našao na autoputu, već je dostigao pedeset na sat.

On se naže i još jednom naglo ubrza. Čitav put bio je samo za njega i zato se nategao na papučicu za gas sve dok je nije pritisnuo do kraja. Podigao je zaštitne naočare i gledao svet kroz stakla usrane boje, što je bilo prilično slično onome kako ga je video i bez njih.

Sva stara gvoždurija nestala je sa njegove jakne. A nedostajao mu je i stari natpis na leđima. Možda bi mogao da nađe takav u Tihuani i da da nekoj cavi da ga prišije, pa... Ne. Ne bi to valjalo. Sve je to bilo odavno mrtvo i sahranjeno. Odao bi se i ne bi izdržao ni čitav dan. Nego će lepo da proda Harlija, da se spusti niz obalu, čist i ko prava poštenjačina, pa će da vidi šta ona druga Amerika ima da mu pruži.

Stuštio se niz jedan breg i zagrmeo uz drugi. Šibao je kroz Laguna Bič, Kapistrano Bič, Sen Klement i Sen Onofre. Stigao je do Ošn Sajda, gde se natankovao, a onda je prošao kroz Karlsbad i kraj svih onih napuštenih plažica koje popunjavaju obalski prostor pre Solane Bič del Mar. Oni su ga čekali pred San Dijegom.

Ugledao je barikade na putu i okrenuo nazad. Nisu ni shvatili kako je to uspeo tako hitro i pri tolikoj brzini. Ali, sad se udaljavao od njih. Začuo je puščanu paljbu i išao dalje. Onda je čuo sirene.

Dvaput je zatrubio svojom sirenom u odgovor, pa je nagazio gas, Harli je poskočio, a on se pitao da li su uspostavili radio-vezu sa nekim dalje niz put.

Jurio je deset minuta i nije mogao da ih se otrese. Pa petnaest.

Izbio je na vrh još jednog brega i daleko pod sobom video drugu barikadu. Bio je priklješten.

Obazro se svuda oko sebe u potrazi za bočnim putevima i nije bilo ni jednog.

Onda je pojurio pravo na drugu barikadu. Mogao bi da proba da proleti kroz nju.

Ne vredi!

Imali su kola nanizana preko celog puta. Čak su ih nagurali i sa strane.

Zakočio je u poslednjem mogućem trenutku i kada je dostigao pravu brzinu propeo se na zadnjem točku, okrenuo i pojurio pravo u susret goniocima.

Bilo ih je šest i išli su pravo na njega, a za njegovim leđima ogласiše se nove sirene.

Ponovo je prikočio, okrenuo ulevo, dao gas, skočio sa sedišta. Motor nastavi da ide, a on se otkotrlja po zemlji, osovi na noge i poče da trči.

Začu škripanje njihovih guma. Začu tresak. Onda su odjeknuli novi hici, a on je nastavio da trči. Nišanili su mu preko glave, ali on to nije znao. Želeli su ga živog.

Nakon petnaest minuta priteraše ga uz stenoviti zid, a oni su se poredali pred njim, nekoliko ih je imalo puške, i sve su bile uperene u pogrešnom pravcu.

Bacio je polugu za nameštanje guma koju je držao u ruci i digao ruke.

»Uspeli ste građani«, rekao je. »Uzmite šta vam se pruža.«

To su i učinili.

Stavili su mu lisice i odveli ga do kola. Ugurali su ga na zadnje sedišta jednih, a po jedan policajac sede sa svake njegove strane. Još jedan se smestio pokraj vozača, a taj je u krilu držao pištolj. Vozač upali motor i prebaci menjač u rikverc, pa pođe natraške putem 101.

Čovek sa pištoljem okrete se i zagleda kroz bifokalna sočiva od kojih su mu oči, kad je spustio glavu, izgledale kao peščani sat ispunjen zelenim peskom. Gledao ga je možda deset sekundi, a onda je rekao: »To ti je bilo mnogo glupo.«

Pakao Taner gledao je u njega sve dok čovek ne reče: »Mnogo glupo, Taneru.«

»Oh, nisam znao da meni pričaš.«

»Tebe gledam, sinko.«

»A ja tebe. Čao bato, kako si?«

Onda vozač progovori, ne skidajući pogled s puta: »Znaš, šteta što treba da ga isporučimo u dobrom stanju – nakon što nam je onako slupao druga kola tim prokletim motorom.«

»Još ima vremena da doživi nesreću. Na primer, da padne i polomi par rebara«, rekao je čovek sa Tanerove leve strane.

Čovek zdesna nije rekao ništa, ali čovek s pištoljem polako je zavrteo glavom. »Ne, osim ako pokuša da pobegne«, rekao je. »L.A. ga hoće u dobrom stanju.«

»Zašto si pokušao da zbrišeš, bačo? Trebalo je da znaš da ćemo da te šćepamo.«

Taner sleže ramenima. »Što biste me šćepali? Ništa nisam uradio.«

Vozač se zakikota. »Baš zato«, rekao je »Ništa nisi uradio, a trebalo je nešto da uradiš. Sećaš li se?«

»Ništa ja nikome ne dugujem. Dali su mi pomilovanje i pustili me.«

»Vašljiva ti je ta tvoja memorija, mališa. Obećao si nešto narodu Kalifornije kada si juče oslobođen. Imao si i više od dvadeset sati da središ svoje poslove. Možeš da im kažeš 'ne' kad god hoćeš i da povučeš svoje pomilovanje. Niko te ne prisiljava. A onda ima da provedeš ostatak života pretvarajući veliko kamenje u malecko. Baš nas briga. Čuo sam da neko drugi već čeka na tvoj posao.«

»Daj mi cigaretu«, rekao je Taner.

Čovek s njegove desne strane pripalio je jednu i dodao mu je.

Digao je obe ruke i uzeo je. Dok je pušio, tresao je pepeo na pod.

Hitali su autoputem, a kad god su prolazili kroz gradove ili se susretali sa drugim vozilima vozač je uključivao sirenu, dok bi iznad glava počelo da im trepće crveno svetlo. Kad god bi se to dogodilo i sirene dvoje drugih patrolnih kola koja su ih sledila počele bi da zavijaju. Vozač nije ni dirnuo kočnicu sve do L. A., a javljao se radiom na odredište svakih par minuta.

Začu se zvuk poput soničnog udara i po njima se poput pljuska spusti oblak prašine i šljunka. Sićušna prskotina pojavi se u donjem desnom uglu neprobojnog vetrobrana, a po haubi i krovu poče da

pada kamenje veličine klikera. Gume počeše da krčkaju po šljunku koji je sad ležao rasut po površini puta. Prašina je visila u vidu teške magle, ali posle deset sekundi izašli su iz nje.

Ljudi u kolima nagli su se napred i pogledali uvis.

Nebo je postalo ljubičasto, a presecale su ga crne pruge koje su se kretale od zapada prema istoku. Podebljavale su se, micale s jedne strane na drugu, ponekad se stapale među sobom. Do tog trenutka vozač je već uključio farove.

»Kao da se priprema jedna od gadnih«, rekao je čovek sa pištoljem.

Vozač klimnu: »A prema severu izgleda još gore.«

Počelo je zavijanje, visoko u vazduhu nad njima, a tamne trake nastaviše da se šire. Zvuk se pojačao, izgubio treštavost i pretvorio se u neprekidnu tutnjavu.

Trake su se prikupljale, nebo je postajalo sve tamnije, kao usred noći bez zvezda i mesečine, a prašina je padala oko njih u teškim oblacima. Povremeno bi se začulo ping kad bi kola pogodio teži komad.

Vozač je uključio i pomoćna svjetla, ponovo pritisnuo sirenu i pohitao napred. Uurlanje i zvuk sirene borili su se jedno protiv drugog, a daleko prema severu plava aurora počela je da se širi i pulsira.

Taner je dovršio cigaretu, a čovek mu dodade drugu. Do tada su već svi pušili.

»Znaš, dečko, imaš sreće što smo te pokupili«, rekao je čovek s njegove leve strane. »Kako bi terao motor kroz ovu stvar?«

»Baš bi mi se dopalo«, rekao je Taner.

»Ti si udaren.«

»Jok. Uspeo bih. Ne bi mi bilo prvi put.«

Do trenutka kad su stigli u Los Angeles, plava aurora ispunjavala je pola neba, bila je poprskana ružičastim i kroz nju su se probijale zadimljene, žute pruge, koje su se pružale na jug poput paukovih nogu. Uurlanje se pretvorilo u zaglušujuću, fizičku stvar koja je tukla po njihovim bubnim opnama i od koje im je treperila koža. Kad su izašli iz kola i pošli preko parkirališta prema velikoj zgradi pročelja ukrašenog stubovima i ornamentima, morali su da se dovikuju da bi se čuli.

»Sreća da smo stigli kada jesmo«, rekao je čovek s pištoljem. »Požurite!« Koraci im se ubrzaše prema stepeništu, a onda: »Može da izbije svakog trenutka!« povikao je vozač.

Dok su ulazili na parkiralište, zgrada je delovala poput ledene skulpture, a nemirne svetlosti s neba plesale su po njenim površinama i bacale hladne senke. Ali sada se činilo kao da se radi o objektu napravljenom od voska, koji samo što se ne otopi pred prvim naletom toplote.

Lica i put njihovih ruku poprimili su beskrvni izgled mrtvaca.

Pohitali su uz stepenice, a državni policajac pustio ih je kroz mala vrata na desnoj strani od teških metalnih dvostrukih vrata koja su predstavljala glavni ulaz u zgradu. Zaključao je vrata i osigurao ih lancem, a pre toga je otvorio futrolu za pištolj čim je spazio Tanera.

»Kojim putem?« pitao je čovek s pištoljem.

»Drugi sprat«, rekao je policajac i klimnuo prema stepeništu s njihove desne strane. »Idite pravo pozadi kada stignete na vrh. To vam je veliki ured na kraju hodnika.«

»Hvala.«

Ulanje je bilo prilično prigušeno, a pod veštačkim osvetljenjem zgrade predmeti su ponovo poprimili prirodan izgled.

Peli su se zaobljenim stepeništem i zatim pošli hodnikom koji je vodio u zadnji deo zgrade. Kada su stigli do poslednjeg ureda, čovek s pištoljem klimnuo je vozaču. »Kučaj«, rekao je.

Vrata otvori neka žena, zausti da nešto kaže, a onda zastade i klimnu kad je ugledala Tanera. Koraknula je u stranu i pridržala vrata. »Ovuda«, rekla je, oni prođoše pokraj nje i uđoše u ured, a ona pritisnu dugme na svojem radnom stolu i glasu koji joj je rekao: »Da, gospodo Fiske?« odgovori: »Stigli su sa onim čovekom, gospodine.«

»Pošaljite ih unutra.«

Odvela ih je do tamnih, ukrašenih vrata u zadnjem delu sobe i otvorila ih pred njima.

Ušli su, a krupni čovek iza radnog stola prekrivenog staklom zavalio se u fotelji, prepleo kratke prste ispred brade i zagledao se iznad njih očima koje su bile samo za nijansu tamnije od sivila njegove kose. Glas mu je bio blag i vrlo malo hrapav. »Sedi«, rekao je Taneru, a ostalima: »Sačekajte napolju.«

»Znate da je taj čova opasan, g. Dentone«, rekao je čovek s pištoljem kad je Taner seo u stolicu smeštenu na pet stopa od radnog stola.

Tri prozora sobe bila su prekrivena čeličnim štitnicima, i iako ljudi nisu mogli da vide šta se dešava napolju, mogli su da zaključe o tome kakva mahnitost divlja tamo kad odajom iznenada poče da odzvanja zvuk nalik na paljbu iz automata.

»Znam.«

»Pa, bar ima lisice. Hoćete li pištolj?«

»Imam svoj.«

»Onda dobro. Bićemo napolju.«

Dvojica ljudi su gledala jedan u drugoga sve dok se vrata nisu zatvorila, a onda je čovek po imenu Denton rekao: »Jesi li sada sradio sve svoje poslove?«, na šta ovaj sleže ramenima. A onda: »Kako je, do đavola, tvoje pravo ime? Čak i u dosijeju...«

»Pakao«, rekao je Taner. »To mi je ime. Bio sam sedmo dete u porodici i kad sam rođen sestra me je podigla i rekla mom matorom: 'Koje ime da bude na potvrdi o rođenju?' a ćale je rekao: 'Oh, u pakao!' i otišao. Pa je tako zapisala. Tako mi je bar pričao brat. Nikad nisam sreo matorog da ga pitam je li istina. Odmrčao je istog dana. Ali zvuči kao istina.«

»Znači tvoja mati je podizala svih sedmoro?«

»Ne. Skiknula je par nedelja kasnije, a nas klince primili su raznorazni rođaci.«

»Shvatam«, rekao je Denton. »Znaš, još uvek imaš izbor. Hoćeš li da pokušaš, ili nećeš?«

»Čime se ti zapravo baviš?« pitao je Taner.

»Ja sam sekretar za saobraćaj nacije Kalifornije.«

»Kakve to veze ima sa ovim?«

»Ja rukovodim čitavom stvari. Sve je moglo da padne i na zdravstvenu ili poštansku službu, ali najveći deo spada stvarno u moju nadležnost. Najbolje poznajem gvožđuriju, znam kakve su šanse...«

»Kakve su šanse?« pitao je Taner.

»Pa, rizično je...«

»Nikad to niko nije uradio, osim onog ludaka koji je dojurio da donese novosti, a taj je mrtav. Kako na osnovu toga možeš da

zaključuješ kakve su šanse?»

»Znam«, rekao je lagano Denton. »Misliš da se radi o samoubilačkom poslu i verovatno si u pravu. Šaljemo troje kola, sa po dva vozača na svaka. Ukoliko se ijedna dovoljno približe, njihov radio-signal mogao bi da posluži za navođenje bostonskog vozača. Ali ne moraš da ideš, znaš.«

»Znam. Slobodan sam da ostatak života provedem u zatvoru.«

»Ubio si troje. Za to si mogao da dobiješ i smrtnu kaznu.«

»Ali nisam, i zašto onda da pričamo o tome? Čuj, gospodine moj, ja ne želim da umrem, ali ne dopada mi se ni ono drugo rešenje.«

»Ili vozi ili nemoj. Odaberi. Ali upamti, ako budeš vozio i uspeš, sve će ti biti oprosteno i možeš da ideš svojim putem. Narod Kalifornije čak će platiti i motocikl koji si prisvojio i slupao, da i ne pominjemo štetu koju si naneo policijskim kolima.«

»Mnogo hvala«. Vetrovi su tutnjali s druge strane zida, a neprekidni stakato prozorskih štitnika ispunjavao je sobu.

»Ti si veoma dobar vozač«, rekao je Denton nakon izvesnog vremena. »Vozio si maltene svako vozilo koje postoji. Čak si se i trkao. Nekad, dok si se bavio krijumčarenjem, svakog meseca išao si u Salt Lejk Siti. Malo je vozača koji bi se usudili da to pokušaju, čak i danas.«

Pakao Taner se nasmešio, prisativši se nečega.

»...A u jedinom legalnom poslu koji si ikada imao, bio si jedini koji je nosio poštu u Albuquerki. Bilo ih je svega par otkako si otpušten.«

»Nije bila moja greška.«

»Bio si najbolji i na putu do Sijetla«, nastavio je Denton. »Tako kaže tvoj nadzornik. Hoću da kažem, od svih koji su nam bili na raspolaganju, ti verovatno imaš najveće šanse da se probiješ. Zbog toga smo bili strpljivi s tobom, ali više ne možemo da dozvolimo sebi još čekanja. Moraš smesta da kažeš da ili ne, a ukoliko kažeš da – polaziš u roku od jednog sata.«

Taner podiže ruke u liscicama i pokaza prema prozoru.

»Kroz sve ono sranje?» pitao je.

»Kola mogu da izdrže oluju.«

»Čoveče, ti si šašav.«

»Ljudi umiru i dok mi ovo govorimo«, rekao je Denton.

»Onda još nekolicina neće ništa značiti. Zar ne možemo da sačekamo do sutra?«

»Ne! Čovek je dao život da donese vesti! I moramo da pređemo kontinent što je moguće pre, inače ništa ne vredi! Oluja ili ne, kola kreću smesta! Tvoja osećanja u vezi sa svime ne predstavljaju baš prokleta ništa pred svim tim! Paklu, od tebe želim samo jednu reč: koja će to biti?«

»Hteo bih nešto da pojedem. Nisam...«

»Ima hrane u kolima. Koji je odgovor?«

Pakao je gledao u mračni prozor.

»Okej«, rekao je. »Voziću za vas kroz Aleju Prokletstva. Ali neću da idem bez parčeta papira na kome će nešto pisati.«

»Evo ga ovde.«

Denton otvori fijoku i izvadi teški kartonski omot, iz koga izvuče službeni dokument koji je na sebi nosio veliki pečat naroda Kalifornije. Ustao je, obišao sto i pružio ga Paklu Taneru.

Pakao ga je proučavao nekoliko minuta, a onda je rekao: »Ovde kaže da ukoliko stignem do Bostona dobijam puno pomilovanje za svaki kriminalni čin koji sam ikada napravio u okviru nacije Kalifornije...«

»Tako je.«

»Da li to uključuje i one za koje sada ne znate, ukoliko se neko pojavi s njima kasnije?«

»Tako piše, Paklu – 'svaki kriminalni čin'«.

»Okej, dobio si me, debeli moj. Skidaj mi ove narukvice i pokaži mi kola.«

Čovek po imenu Denton vratio se do fotelje s druge strane stola.

»Dozvoli da ti kažem nešto, Paklu«, rekao je. »Ukoliko planiraš da zбриšeš negde tokom puta, ostali vozači imaju jasna naređenja. Otvoriće vatru na tebe i razvejati te u najsitniji pepeo. Kopčаш?«

»Kopčam«, rekao je Pakao. »Pretpostavljam da i ja njima dođem istu uslugu?«

»Tako je.«

»Sviđa mi se. Moglo bi da bude zabavno. A sada, ako me otkačiš, pripremiću ti čitavu predstavu.«

»Ne dok ti ne kažem šta mislim o tebi«, rekao je Denton.

»Okej, ako baš hoćeš da me psuješ dok ljudi umiru...«

»Umukni! Briga tebe za njih, i toga si i sam svestan! Hoću samo da ti kažem da si najniži, najodvratniji ljudski stvor koga sam ikada sreo. Ubijao si ljude i silovao žene. Jednom si iskopao oči čoveku, iz čiste obesti. Dvapat si optužen zbog rasturanja droge, a tri puta kao podvodač. Ti si pijandura i degenerik i ne verujem da si se okupao otkako si rođen. Ti i tvoji pajdaši terorisali ste poštene ljude dok su se mučili da srede život posle rata. Pljačkali ste ih i napadali, a novac i životne potrepštine iznuđivali pretnjama i fizičkim nasiljem. Voleo bih da si poginuo u Velikoj Akciji one noći, kao i svi ostali. Ti nisi ljudsko biće, osim čisto sa biološke tačke gledišta. Imaš ogromnu mrtvu tačku negde u sebi, tamo gde ostali imaju nešto što im omogućuje da žive skupa u zajednici i da sarađuju jedni s drugima. Jedina vrlina koju poseduješ – ukoliko hoćeš da je tako nazoveš – u tome je što su ti refleksi možda malo brži, mišići malo jači, oči malo oštrije nego kod nas ostalih, tako da možeš da sediš za volanom i voziš svuda kuda postoji nekakav put. Zbog toga je narod Kalifornije spreman da ti oprostí neljudske osobine ukoliko tu jedinu vrlinu budeš iskoristio da pomogneš, a ne da povređuješ. Ja se ne slažem s tim. Ne želim da zavisim od tebe, zato što nisi od te vrste. Voleo bih da te vidim kako umireš u svemu tome, i dok se nadam da će se neko probiti, nadam se da će to biti neko drugi. Mrzim svaki tvoj prokleti delić. Imaš sada svoje pomilovanje. Kola su spremna. Pođimo.«

Denton ustade i uspravi se do svoje visine od nekih sto sedamdeset centimetara, a Taner se podiže, spusti pogled na njega i zakikota se.

»Uspeću«, rekao je. »Ako je taj građanin Bostona uspeo da se probije i pri tom poginuo, ja ću se probiti i preživeti. Odlazio sam čak do Misis Hipi.«

»Lažeš.«

»Ne, nimalo, a ako ikada budeš dobio dokaz, upamti da u džepu imam ovo parče papira – 'svaki kriminalni čin', i tome slično. Nije bilo lako, a i imao sam sreće. Ali dogurao sam dotle, a to ne može da kaže niko drugi koga poznaješ. Mislim da je to otprilike na pola puta, a ako sam stigao dotle, mogu da pređem i drugu polovinu.«

Krenuli su ka vratima.

»Ne dopada mi se šta ću ti reći, i to ozbiljno«, rekao je Denton, »ali srećan put. Ne zbog tebe.«

»Aha, znam.«

Denton otvori vrata. »Oslobodi ga«, rekao je. »Voziće.«

Naoružani službenik pruži pištolj čoveku koji je dao Taneru cigarete, a onda poče da kopa po džepovima za ključevima. Kada ih je našao, otključao je lisice, napravio korak unazad i okačio ih o pojas; a onda: »Poći ću s vama«, rekao je Denton. »Garaža je dole.«

Napustili su ured, a gospođa Fiske otvori svoju torbicu, uze u ruke bibliju i pognu glavu. Molila se za Boston i za dušu njegovog preminulog glasnika. Čak je ubacila par reči i za Pakla Tanera.

Zvono je zvonilo. Njegova jedna nota, neumoljiva, beskrajna, ispunjavala je trg. U daljini, čula su se i druga zvona, a skupa su obrazovala demonsku simfoniju koja se nastavljala od samog početka vremena, ili je bar tako izgledalo.

Franklin Harberšajr, predsednik Bostona, proguta gutljaj hladne kafe i ponovo pripali cigaretu. Po šesti put podigao je izveštaj o smrtnim slučajevima, pročitao poslednje brojke i ponovo ga bacio nazad.

Sto mu je bio prekriven hartijama koje su prekrivale brojke koje je prekrivao pepeo, i sve to nije bilo nimalo dobro.

Nakon sedamdeset i šest sati bez sna, činilo se da ništa nema smisla. Najmanje od svega pokušaj da se prebroje mrtvi.

Zavalio se u svojoj kožnoj fotelji, čvrsto sklopio oči i ponovo ih otvorio. Iznutra, bile su poput rana, crvene, razliveno crvene.

Bio je svestan da su do tog trenutka brojevi već zastareli. Isto tako, bili su netačni i na samom početku, jer svakako je bilo mnogo neotkrivenih smrti.

Zvona su mu govorila da ova nacija lagano tone u crnilo koje uvek počiva na pola inča ispod života i samo čeka da kora oslabi.

»Zašto ne pođete kući, g. predsedniče? Ili bar malo pridremate? Mi ćemo držati stvari na oku umesto vas...«

Zatreptao je i zagledao se u malog čoveka čija se kravata davno zaprljala, skupa s tamnim odelom, i na čijem se četvrtastom licu videla brada stara nekoliko dana. Sekundu ranije Pibodija nije bilo. Zar je zadremao?

Podigao je cigaretu da bi otkrio da je ponovo nestala,

»Hvala ti, Pibodi. Ali ne bih mogao da spavam čak ni kad bih hteo. Takvog sam kova. Ne mogu ništa drugo osim da ovde čekam.«

»Pa, onda, da li biste hteli sveže kafe?«

»Da, hvala ti.«

Činilo se da je Pibodi nestao na samo nekoliko sekundi. Harberšajr zatrepta, a pored njegove desne ruke pušila se šoljica sveže kafe,

»Hvala ti, Pibodi.«

»Poslednji izveštaji upravo si stigli, ser. Kao da jenjava.«

»Verovatno rđav predznak. Sve je manje ljudi koji mogu da šalju izveštaje, i sve manje onih koji će srediti brojeve... Jedini način na koji bismo bili sigurni bio bi da prebrojimo žive – ukoliko uopšte bude živih – kada čitava stvar prođe, a onda to oduzmemo od onoga čime smo počeli. Ništa ja ne verujem tim prokletim brojevima.«

»Zapravo ni ja, ser.«

Harberšajr opeče jezik kafom i povuče dim cigarete.

»Možda su do sada vozači već dospeli na cilj, i pomoć je možda već krenula.«

»Moguće«, rekao je Harberšajr.

»Zašto me onda ne pustite da donesem pokrivač i jastuk – a onda ćete da se pružite i malo odspavate. Više ništa ne možete učiniti.«

»Ne mogu da spavam.«

»Mogao bih da iščeprkam nešto viskija. Možda bi vam par čašica pomoglo da se opustite.«

»Hvala. Već sam ih popio par.«

»Čak i ako vozači ne uspeju, stvar bi mogla da presuši sama od sebe, znate.«

»Moguće.«

»Sada se svi drže zasebno. Najzad smo uspeali da ih nateramo da shvate da je okupljanje loše.«

»To je dobro.«

»Neki napuštaju grad.«

»Nije loša ideja. Pravo u brda. Možda spasu svoje vratove – ili poneki naš, ako se ispostavi da su zaraženi.«

Ispio je još jedan gutljaj kafe – ovaj put opreznije. Proučavao je oblačke plavog dima koji su se podizali iz njegove pepeljare.

»Šta je sa pljačkama?« Pitao je.

»I dalje se nastavljaju. Policija je večeras ubila već tuce.«

»Baš to nam je trebalo – još smrti. Prenesi poruku šefu. Neka caje pokušavaju da ih uhapse – ili samo da ih rane, ukoliko je moguće. Ali

javnost neka misli da i dalje pucaju da ubiju.«

»Da, ser.«

»Kako bih voleo da mogu da odspavam. Stvarno, Pibodi. Ali to više naprosto ne mogu da podnesem.«

»Smrti, ser?«

»I to.«

»Mislite čekanje, ser? Svi su se divili kako ste podnosili...«

»Ne, ne čekanje, prokletstvo!«

Ispio je još kafe i dunuo veliki oblak dima u vazduh.

»Radi se o tim prokletim zvonima«, rekao je i izmahnuo prema noći iza prozora. »Sići ću s uma zbog njih!«

Sišli su u podrum, sprat ispod njega i sprat ispod njega.

Kada su stigli, Taner vide troje kola spremnih za pokret; a na klupama pored zida video je pet ljudi.

Prepoznao je jednoga od njih.

»Deni«, rekao je, »dođi ovamo«, i pošao napred, a vitki, plavi mladić sa kacigom ispod desne ruke ustade i pode prema njemu.

»Šta do đavola radiš?« pitao ga je.

»Ja sam drugi vozač u kolima broj tri.«

»Imaš svoju garažu i uvek si pazio da se ne uplatkaš. Šta će ti ovo?«

»Denton mi je ponudio pedeset hiljadarki«, rekao je Deni, a Pakao okrenu lice na drugu stranu.

»Zajebi! Ništa ti ne vrede ako si mrtav!«

»Potrebne su mi pare.«

»Zašto?«

»Hoću da se ženim, pa će mi dobro doći.«

»Mislio sam da si se dobro sredio.«

»I jesam, ali hoću da kupim kuću.«

»Zna li tvoja devojka šta nameravaš?«

»Ne.«

»Tako sam i mislio. Čuj, ja moram to da uradim – to mi je jedini izlaz. Ti ne moraš.«

»To treba ja da kažem.«

»...i zato ću ti reći nešto: odvezi se do Pasadene, do onog mesta gde smo se igrali kad smo bili klinci – sa kamenjem i tri velika drveta – znaš na šta mislim?«

»Aha, sećam se.«

»Vrati se unazad od velikog drveta u sredini, sa strane na kojoj sam urezao inicijale. Napravi sedam koraka i kopaj ispod nogu. Jesi li shvatio?«

»Aha. Šta ima tamo?«

»Moje nasledstvo, Deni. Naći ćeš jedan od onih starih sanduka, do sada je sigurno sav zarđao. Razbij ga i otvori. Pun je drvenih šuški, a u njima će biti parče cevi dugačko šest inča. Umotano je platnom, a na svakom kraju ima poklopce. Unutra se nalazi umotano nešto malo više od pedeset hiljadarki, i svi računi su time raščišćeni.«

»Zašto mi to pričaš?«

»Zato što su sada tvoji«, rekao je i tresnuo ga u bradu.

Kada je Deni pao, šutnuo ga je u rebra, tri puta, pre nego što su ga pajkani dograbili i odvukli.

»Budalo!« rekao je Denton dok su ga držali. »Prokleta, blesava budalo!«

»Jok«, rekao je Taner. »Neće moj brat da vozi kroz Aleju Prokletstva dok sam ja tu da ga šutnem i izbacim iz igre. Bolje brzo nađite drugog vozača, jer su mu rebra polomljena. Ili me pustite da vozim sam.«

»Onda ćeš voziti sam«, rekao je Denton, »jer više ne možemo da čekamo. U pretincu kraj volana imaš pilule koje će te držati budnog, i bolje ti je da ih koristiš, jer ako zaostaneš, oni ima da te sprže. Upamti to.«

»Neću to zaboraviti, gospodine moj, ako se ikada vratim u grad. I zato bolje ne preteruj sa tim.«

»Onda bolje idi u kola broj dva i pođi prema uzlaznoj stazi. Sva vozila su natovarena. Prtljažnik je ispod zadnjeg sedišta.«

»Aha, znam.«

»I kad god da se vidimo, biće to previše uskoro. Gubi mi se s očiju, ološu!«

Taner pijunu na pod i okrete leda sekretaru za saobraćaj nacije Kalifornije. Nekoliko pajkana ukazivalo je prvu pomoć njegovom bratu, a jedan je odjurio da nađe doktora. Denton je podelio preostale vozače u dve grupe i smestio ih u kola jedan i tri. Taner se popeo u svoju kabinu, upalio motor i čekao. Gledao je uz uzlaznu

stazu i razmišljao šta ga čeka. Tragao je po pretincima sve dok nije našao cigarete. Pripalio je jednu i zavalio se u sedištu.

Ostali vozači pokrenuše se i popeše na svoja teško sklopljena vozila. Radio je krčao, krčao, zujao, zatim je ponovo zakrčao, a onda se do njega probio glas kad je čuo kako se pale i ostali motori.

»Kola jedan – spremna!« Nastala je pauza, zatim: »Kola tri – spremna!« reče drugi glas.

Taner podiže mikrofon i pritisnu dugme sa strane.

»Kola dva spremna«, rekao je.

»Krenite«, dođe naređenje, i oni pođoše uz stazu.

Vrata se podigoše pred njima i oni zađoše u oluju.

Izlazak iz L. A. i odlazak na autoput 91 predstavljali su pravu noćnu moru. Lilo je kao iz kablova, a kamenje veličine lopti za bezbol treskalo je u oklopne ploče njegovih kola. Taner pripali cigaretu i uključi specijalna svetla. Nosio je infracrvene naočare, a noć i oluja išli su za njim.

Radio je zakrčao mnogo puta i činilo mu se da čuje mrmljanje dalekih glasova, ali nikako nije uspevaio da razazna šta pokušavaju da kažu.

Išli su putem sve dok ga je bilo, a kad velike gume zakrckaše po neravnom tlu tamo gde se put završavao, Taner preuze vodstvo, dok su ostali bili prisiljeni da ga slede. Znao je put; oni nisu.

Išao je starom krijumčarskom stazom koju je koristio u vreme dok je švercao spid za mormone. Bilo je moguće da je jedini živi čovek koji zna za nju. Moguće; a opet, uvek ima onih koji traže načina da se obogate na lak način. I zato, možda u čitavom L. A. ipak ima još nekoga.

Počelo je da seva, a munje nisu bile stubovi vatre, već pravi pravcati zidovi. Kola su bila izolovana, ali nakon izvesnog vremena kosa mu se sasvim nakostrešila. Jednom mu se učini da je video gila čudovište, ali nije bio siguran. Držao je prste podalje od upravljačke table naoružanja. Čuvaće zube sve dok opasnost ne postane neizbežna. Po slici sa zadnjih skanera činilo mu se da su jedna kola iza njga ispalila raketu, ali nije mogao da proverii, jer je izgubio radio vezu s njima čim su napustili zgradu.

Voda je hrlila k njemu, oblivala kola. Nebo je zvučalo poput topovske streljane. Kamen veliki poput nadgrobne ploče pade ispred

njega i on ga zaobiđe. Crvene svetlosti bljeskale su po nebu od severa do juga. Kako su promicale, spazio je mnoštvo crnih traka koje su se kretale od zapada prema istoku. To baš i nije bila ohrabrujuća predstava. Oluja bi se mogla nastaviti danima.

Produžio je napred, zaobišavši džep zračenja koje nije nimalo oslabilo za četiri godine otkako je poslednji put tuda prolazio.

Dođoše do mesta na kojem je pesak bio stopljen u staklastu masu i on uspori, piljeći ne bi li ugledao skrivene kratere i pukotine.

Zakačila su ga još tri pljuska kamenja pre nego što se nebo otvorilo i prosulo blistavo plavu svetlost koja je prelazila u ljubičasto. Tamne zavese valjale su se nazad prema polu, a urlanje i zvuci nalik na topovsku paljbu su uminuli. Odsjaj boje jorgovana zadržao se na severu, a za njegovim leđima zeleno sunce tonulo je za obzorje.

Otresli su se oluje, i on ugasi infracrveno osvetljenje, skide naočari i prebaci na normalne noćne farove.

I sama pustinja bila bi dovoljno gadna.

Nešto ogromno i nalik na slepog miša prolete kroz tunel njegove svetlosti i nestade. Nije obratio pažnju na taj prolazak. Pet minuta potom prošlo je po drugi put, ovog puta bliže, i on ispali magnezijumsku raketu. Ona osvetli crno obličje, raspona krila od četrdesetak stopa; uputio je prema njemu dve sekunde rafala iz kalibra pedeset i ono se sruči na zemlju da se više nikada ne pomeri.

Za sve uštogljenike, bila je to Aleja Prokletstva. Za Pakla Tanera, bilo je to još uvek njegovo parkiralište. Bio je ovde trideset i dva puta, i, po njegovom, Aleja je počinjala na mestu koje se nekada zvalo Kolorado.

Vodio je, oni su ga sledili, a noć je strugala po njima poput šmirgle.

Nijedan avion nikada ne bi mogao da se probije. Ne nakon rata. Niko nije smeo da se usudi da prede visinu od nekoliko stotina stopa, mesto na kojem su počinjali vetrovi. Vetrovi: moćni vetrovi koji su kružili oko zemljine kugle, kidali vrhove planina i sekvoja, uništavali zgrade, prikupljali ptice, slepe miševе, insekte i sve drugo što bi zašlo u mrtvi pojas; vetrovi koji su brisali svetom, šibali nebo tamnim linijama otpadaka, povremeno se susretali, mešali, sudarali, bljuvali tone đubreta gde god se sastave i obrazuju preveliku masu. Vazdušni saobraćaj definitivno je ukinut svuda na svetu. Jer ti vetrovi

kružili su i nikada nisu prestajali. U dvadeset i pet godina Tanerovih sećanja nisu nijednom popustili.

Taner je gurao napred, dijagonalno prema zelenom zalasku sunca. Prašina je i dalje padala oko njega, u ogromnim oblacima, a nebo je bilo ljubičasto, a zatim ponovo crvenkasto, onda je sunce zašlo i spustila se noć, a zvezde su predstavljale sasvim blede tačke svetlosti negde iznad svega toga. Nakon izvesnog vremena izašao je mesec, a polovina lica koju je pokazao te noći imala je boju kjanti vina kada se drži pred svećom.

Pripalio je novu cigaretu i počeo da psuje, polako, blago i bez ikakvih osećanja.

Birali su put među hrpama otpadaka: kamenja, metala, parčadi mašinerije, hrbata barki. Jedna zmija, u prečniku kao kanta za otpatke i tamnozeleno u odraženoj svetlosti, počeo da gmiže preko Tanerovog puta i on prikoči dok je prolazila i prolazila i prolazila. Prošlo je možda stotinak stopa zmijske pre nego što je Taner digao nogu sa kočnice i ponovo blago dotakao papučicu za gas.

Kada je bacio pogled na levi ekran, koji je sadržavao infracrveni snimak prizora s leve strane, učinilo mu se da je ugledao dva oka kako svetlucaju iz senke pod hrpom železnih nosača i ruševina zgrade. Taner je držao jednu ruku blizu dugmeta za kontrolu vatre i nije je pomerio tokom nekoliko milja.

Na vozilu nije bilo prozora, samo ekrani koji su odražavali vidik u svim pravcima, uključujući i pogled pravo naviše i na tlo pod kolima. Taner je sedeo u osvetljenoj kutiji koja ga je štitila od zračenja. »Kola« koja je vozio bila su opremljena sa osam teško oklopljenih guma i bila su dugačka trideset i dve stope. Na njih je bilo postavljeno osam automata kalibra pedeset i četiri bacača granata. Nosila su trideset protiv-oklopnih raketa koje su mogle biti ispaljene pravo napred ili pod bilo kojim uglom do najviše četrdeset stepeni prema horizontali. Na svakoj od četiri strane, kao i na krovu vozila, nalazilo se kućište bacača plamena. Poput žileta oštra »krila« od kaljenog čelika – u osnovici široka osamnaest inča i sve uža prema vrhu, pri kojem su dostizala inč i četvrt – mogla su se kretati u punom luku od sto osamdeset stepeni duž bokova kola, paralelno sa zemljom, na visini od dve stope i osam inča. Dok su stajala pod pravim uglom u odnosu na telo vozila – osam stopa unazad od

prednjeg odbojnika – pružala su se na šest stopa sa obe strane kola. Za napad, mogla su se ispružiti poput koplja. Mogla su se podesiti tako da vire samo malo iz bokova, da bi sasekla sve što prođe pored njih.

Kola su bila neprobojna za metke, klimatizovana i snabdevena sopstvenom ostavom za hranu i sanitarnim potrepštinama. Magnum 357 sa dugom cevi stajao je u držaču na vratima pokraj vozačeve leve ruke. Jedan 30.06 i automat kalibra 45, kao i šest ručnih bombi, zauzimali su stalak neposredno iznad prednjeg sedišta.

Ali Taner je imao sopstvenu uzdanicu u vidu duge, tanke esesovske kame koja mu je stajala u desnoj čizmi.

Skinuo je rukavice i obrisao dlanove o kolena farmerki. Probodeno srce, tetovirano na nadlanci njegove desne ruke, bilo je crveno u svetlosti kontrolne table. Oštrica koja ga je probadala bila je tamno plava, a njegovo ime bilo je tetovirano ispod toga u istoj boji, po jedno slovo na svakom članku, počev od malog prsta.

Otvorio je i pregledao dva najbliža pretinca, ali nije mogao da nade cigarete. Zato je zgazio pikavac na podu i pripalio novu cigaretu.

Na prednjem ekranu vldelo se rastinje, i on uspori. Pokušao je da upotrebi radio, ali nije znao da li ga je iko čuo, jer za odgovor je dobio samo statičko pucketanje.

Gledao je napred i gore. Ponovo je stao.

Uključio je prednja svetla na punu jačinu i počeo da proučava položaj.

Pred njim se uzdizao teški zid od trnovitog žbunja koji je dosezao do visine od možda dvanaest stopa. Pružao se i desno i levo od njega, nestajući u daljini u oba smera. Koliko je gust, koliko širok, nije mogao znati. Nije ga bilo pre par godina.

Lagano je pošao napred i aktivirao bacače plamena. Na zadnjem ekranu video je da su ostala vozila stala par stotina jardi iza njega i prigušila svetla.

Vožio je sve dok više nije mogao dalje, a onda je pritisnuo dugme za prednji plamen.

Plameni jezik briznuo je napred i pružio se pedeset stopa u trnjak. Držao ga je pet sekundi, pa je prekinuo. Onda ga je uključio po drugi put i brzo se povukao kada su se plamenovi prihvatili.

Počeli su sa slabim sjajem, rasli su i lagano se širili i levo i desno. Onda su počeli da se povećavaju i da postaju sve svetliji.

Kada se Taner povukao, morao je da zatamni ekrane, jer su se raširili pedeset stopa pre nego što se vratio za stotinu i skakali po trideset i četrdeset stopa u vazduh.

Blistanje se proširilo, na sto stopa, dvesta, trista... Dok se Taner vraćao, video je reku vatre koja je tekla u daljini, a noć je blistala oko njega.

Gledao je kako gori, sve dok mu se nije učinilo da gleda u rastopljeno more. Onda je potražio frižider, ali nije bilo piva. Otvorio je sok i pijuckao dok je gledao kako plamti. Nakon nekih deset minuta oglasi se i ožive uređaj za klimatizaciju. Horde tamnih, četvoronožnih stvorenja, veličine pacova ili mačaka, bežale su iz usplamtelog pakla, zadimljenih krzna. Promicale su svuda oko njega. U jednom trenutku zaklonile su mu prednji ekran i on začuo grebanje njihovih kandži po štitnicima i krovu.

Isključio je svetla i ugasio motor, praznu konzervu bacio je u korpu za otpatke. Pritisnuo je dugme »odmor« pored svog sedišta, zavalio se i sklopio oči.

Probudio ga je zvuk sirena. Još uvek je bila noć, a zidni sat pokazivao mu je da je spavao nešto više od tri sata.

Protegao se, ustao, podesio sedišta. Ostala kola su se pokrenula i po jedna su mu stajala sa svake strane. Dvaput je pritisnuo svoju sirenu i upalio motor. Uključio je prednja svetla i posmatrao prizor ispred sebe dok je navlačio rukavice.

Dim se još uvek podizao sa pocrnelog polja, a daleko zdesna videlo se svetlucanje, kao da požar i dalje traje negde u daljini. Nalazili su se na mestu koje je nekada bilo poznato kao Nevada.

Protrljao je oči i pročačkao nos, a onda je još jednom pritisnuo sirenu i upotrebio menjač.

Polako je pošao napred. Spaljena oblast izgledala je dosta ravno, a njegove gume bile su debele.

Zašao je u crno polje, a ekrani su mu smesta potamnili od navale dima i pepela koji su se podizali sa svih strana.

Nastavio je, slušajući kako gume krckaju po ugljenisanim ostacima. Podesio je svoje ekrane na maksimum i uključio farove na pun intenzitet.

Vozila koja su mu bila bočna pratnja zaostala su možda osamdesetak stopa za njim, i on zatamni ekrane koji su odražavali blesak njihovih farova.

Ispalio je raketu za osvetljavanje, i dok je lebdela tamo u visini, plamteća, hladna i bela, ugledao je izbrazdanu ravnicu koja se pružala sve do ruba njegovog vidnog polja.

Nagazio je na gas, a kola iza njega skrenuše daleko u stranu da bi izbegla oblake koje je podizao. Njegov radio zakrča i on začu slabašni glas, ali nije mogao da razazna reči.

Pritisnuo je sirenu i još brže pošao napred. Ostala vozila išla su ukorak za njim.

Vozio je sat i po pre nego što je ugledao kraj pepela i početak čistog peska ispred sebe.

U roku od pet minuta ponovo se kretao pustinjom, a onda je proverio kompas i malo skrenuo prema zapadu. Kola jedan i tri sledila su ga, ubrzavši da bi mogla da prate njegov novi korak, a on je vozio jednom rukom i jeo sendvič sa usoljenim mesom.

Kada je osvanulo jutro, mnogo sati kasnije, progutao je jednu pilulu da bi se održao u budnom stanju i osluškivao urlanje vetra. Sunce se uzdizalo s njegove desne strane poput istopljenog srebra, a trećina neba poprimila je boju ambre, šibana tananim prugama nalik na paučinu. Pustinja pod njim imala je boju topaza, a smeđa zavesa prašine koja je neprekidno visila za njegovim leđima, probijena sa osam snopova svetlosti ostalih kola, poprimila je ružičasti ton dok je oko sunca rasla blistava crvena korona i dok su senke izmicale prema zapadu. Prigušio je svetla dok je prolazio pored narandžastog kaktusa u obliku gljive, nekih pedeset stopa u prečniku.

Divovski slepi miševi leteli su prema jugu, a daleko napred ugledao je široki vodopad koji se survavao sa neba. Nestao je do trenutka kada je došao do vlažnog peska na mestu na kojem ga je ugledao, ali sa svoje leve strane ugleda mrtvu ajkulu, a svuda okolo bilo je algi, algi, algi, riba i naplavina.

Nebo je postajalo ružičasto od istoka prema zapadu i zadržalo je tu boju. Progutao je gutljaj ledene vode i osetio kako mu klizi u stomak. Prošao je pokraj još nekoliko kaktusa, a u podnožju jednog sedeo je par kojota i gledao ga kako vozi kraj njih. Izgledalo je kao da se smeju. Jezici su im bili veoma crveni.

Kako je sunce postajalo sve svetlije, zatamnio je ekran. Pušio je i otkrio dugme kojim se uključivala muzika. Opsovao je kada je začuo blage zvuke gudačkih instrumenata koji su ispunili kabinu, ali ih nije isključio.

Proverio je jačinu zračenja napolju; bila je samo malo veća od normalne. Poslednji put kada je prolazio tim putem bila je mnogo viša.

Prošao je pokraj nekoliko slupanih vozila nalik njegovom. Vozio je još jednom silicijumskom ravnicom, a na njenoj sredini nalazio se krater, koji je zaobišao. Ružičasta boja neba zamirala je i zamirala i konačno ju je zamenila plavkasta nijansa. Tamne linije još uvek su bile tamo, a povremeno bi se neka od njih proširila u crnu reku dok je oticala prema istoku. U podne jedna od takvih reka delom je pomračila sunce tokom jedanaest minuta. Kada je nestala, počela je kratka peščana oluja, i Taner uključi radar i farove. Znao je da se negde ispred njega nalazi provalija, a kada je stigao do nje skrenuo je ulevo i išao njenom ivicom blizu dve milje pre nego što se suzila i završila. Ostala vozila su ga sledila, a Taner ponovo proveri položaj na kompasu. Prašina se povukla pred kratkim naletom vetra, i čak i sa zatamnjenim ekranima Taner je bio prisiljen da stavi tamne naočare pred bleskom odražene sunčeve svetlosti sa ispucalog polja kojima je sada prolazio.

Prošao je pokraj formacije nalik na kulu koja kao da se sastojala od kvarca. U prošlosti nikada nije zastao da ih pobliže pogleda, a ni sada nije imao želju da to učini. Čitav spektar poigravao je u njenoj osnovici, a mrlje takve svetlosti pojavljivale su se oko njih još neko vreme.

Dok se udaljavao od kratera, ponovo je naišao na pesak, proziran, smeđ, beo, zagasit i crven. Bilo je još više kaktusa, a svuda oko njih pružale su se ogromne dine. Nebo je nastavljalo da se menja, sve dok najzad nije postalo plavo kao oči male bebe. Taner je neko vreme pevušio sa muzikom, a onda je ugledao čudovište.

Bio je to gila, veći od njegovih kola, i žustro se približavao. Iskočio je iz zaklonjenog kraja doline ispunjene kaktusima i pojurio prema njima; njegovo kvrgavo telo blistalo je mnogim bojama pod suncem, a njegove tamne, tamne oči nisu treptale. Dok je navaljivao na svojim reptilski brzim nogama, crni vodoskoci peska brizgali su pod

njegovim izdignutim repom, širokim kao brodsko jedro i šiljatim poput šatora.

Nije mogao da upotrebi rakete, zato što mu se primicao sa strane.

Otvorio je vatru iz svojih automata kalibra pedeset, raširio »krila« i nagazio gas do daske. Dok mu se ovaj približavao, izbacio je oblak vatre u njegovom pravcu. Do tog trenutka i ostali počеше da pucaju.

Izmahnuo je repom i otvorio i zatvorio čeljusti, a njegova krv briznu i počе da škropi tlo. Onda ga je pogodila raketa. Okrenuo se, đipio.

Začuo se teški zvuk lomljave kada se sručio na vozilo označeno kao kola broj jedan i ostao opružen preko njih. Taner je nagazio na kočnicu, okrenu i počе da se vraća.

Kola broj tri pridoše im i stadoše. Taner je učinio isto.

Iskočio je iz kabine i pošao do smrskanih kola. Imao je oružje u rukama i smestio je šest šaržera u glavu stvorenja pre nego što se približio kolima.

Vrata su bila otvorena, visila su sa samo jedne šarke, donje.

Taner je video kako unutra leže dva čoveka, a na podu kabine i po sedištima bilo je nešto krvi.

Ostala dva vozača pridoše mu i zagledaše se u kola. Onda je niži od njih otpuzao unutra i osluškivao ne bi li čuo otkucaje srca i osetio disanje.

»Majk je mrtav«, doviknuo je, »ali Greg upravo dolazi sebi.«

Vlažna mrlja koja se obrazovala u zadnjem delu kola počе da se širi i postajala je sve veća, a miris benzina ispuni vazduh.

Taner izvadi cigaretu, malo razmisli i vrati je u kutiju. Čuo je kloktanje dok su se ogromni rezervoari sa gorivom praznili na zemlju.

Čovek koji je stojao pokraj Tanera reče: »Nikad nisam video nešto slično... Video sam slike, ali – nikad nisam video nešto slično...«

»Ja jesam«, rekao je Taner, a tada se drugi vozač pojavio iz olupine, noseći čoveka koga je nazvao Greg.

Čovek doviknu: »Greg je okej. Samo je lupio glavom o tablu.«

Čovek koji je stojao pokraj Tanera reče: »Uzmi ga ti, Paklu. Pomoći će ti kada mu bude bolje«, a Taner sleže ramenima, okrenu leđa sceni i pripali cigaretu.

»Mislím da ne bi trebalo...« počeo je čovek.

»Odjebi«, rekao je Taner i dunuo mu dim u lice. Okrenuo se da pogleda dvojicu ljudi koji su prilazili i vide da Greg ima crne oči i taman ten. Verovatno je bio poluindijanac. Koža mu je bila glatka, izuzev pet ožiljaka pod desnim okom, jagodice su mu bile visoke, a kosa vrlo tamna. Bio je visok kao Taner, oko metar i devedeset, mada ne toliko krupan. Bio je obučen u zaštitni kombinezon, a njegovo držanje, nakon što je par puta udahnuo vazduh, postalo je vrlo uspravno, i kretao se žustrim, skladnim koracima.

»Moraćemo da sahranimo Majka«, rekao je niski čovek.

»Mrzim što ćemo izgubiti vreme«, rekao je njegov pratilac, »ali...« A tada je Taner bacio cigaretu i skočio na tlo kad je ova odletela u baricu kraj zadnjeg dela vozila.

Došlo je do eksplozije, izbiše plamenovi, zatim nove eksplozije. Taner začu rakete dok su praštale prema istoku, ocrtavajući tamne tragove po vrelom popodnevnom nebu. Municija za kalibar pedeset je eksplodirala, za njom odoše ručne bombe, a Taner se zabijao sve dublje i dublje u pesak, prekrivajući glavu i zaklanjajući uši pred bukom.

Čim su se stvari primirile, dograbio je oružje. Ali već su mu prilazili, i on ugleda cev pištolja. Lagano je podigao ruke i ustao.

»Zašto si kog đavola morao da napraviš tako glupu stvar?« rekao je drugi vozač, čovek koji je držao pištolj.

Taner se nasmešio i rekao: »Sada ne moramo da ga sahranjujemo. Kremacija je podjednako dobra, a već je gotova.«

»Mogao si sve da nas pobiješ da su ti automati i raketni lanseri bili okrenuti ovamo!«

»Ali nisu. Gledao sam.«

»Parčad metala je mogla – Oh... Shvatam. Diži to tvoje proketo oružje, drugar, i da si ga uperio u tlo. Izbaci municiju koja je još uvek u njemu i stavi je u džep.«

Taner to i učini dok su ostali govorili.

»Hteo si sve da nas pobiješ, zar ne? Onda bi mogao lepo da zбриšeš, kao što si pokušao juče. Nije li tako?«

»To ti kažeš, gospodine moj, a ne ja.«

»Ali je istina. Boli tebe briga ako svi u Bostonu skiknu, je l' da?«

»Oružje mi je prazno«, rekao je Taner.

»Onda se nosi u svoj prokleti furgon i kreći! Biću stalno iza tebe!«

Taner ode nazad do svojih kola. Čuo je ostale kako raspravljaju iza njegovih leđa, ali nije verovao da će ga ubiti. Dok se spremao da se popne u kabinu, krajičkom oka ugledao je nekakvu senku i brzo se okrenuo. Čovek po imenu Greg stojao je iza njega, visok i ćutljiv poput utvare.

»Hoćeš li da ja malo vozim?« pitao je Tanera bez ikakvog izraza na licu.

»Ne, odmori se. Još uvek sam u dobrom stanju. Možda kasnije po podne, ako budeš smatrao da možeš.«

Čovek klimnu i zaobiđe kabinu. Ušao je s druge strane i smesta utonuo u stolicu.

Taner zalupi vrata i upali motor. Začuo je kako klimatizacioni uređaj oživljava.

»Hoćeš da napuniš ovo?« pitao je. »I da ga vratiš na policu?« A onda je pružio oružje i municiju pratiocu, koji klimnu. Navukao je rukavice i rekao: »U frizu ima puno bezalkoholnih pića. Ali ničega više. Onda je čuo kako kola tri kreću i rekao: »Mogli bismo i mi da pođemo«, a onda je ubacio u brzinu i skinuo nogu s kvačila.

Čals Brit slušao je zvono. Njegov ured nalazio se dijagonalno od katedrale, s druge strane ulice, pa su se od svakog udarca masivnog zvona njegovi zidovi tresli, a on je razmišljao da podnese tužbu, jer je smatrao da mu neprekidna zvonjava rasklimava plombe, zbog čega ga bole preostali zubi.

Sklonio je prstima pramen sede kose s čela i zažmirkao kroz donja stakla svojih bifokalnih sočiva.

Okrenuo je stranicu masivne računovodstvene knjige i spustio glavu da bi čitao dalje.

Sami gubici. Kad bi samo držao apoteku. Činilo se da trenutno na tržištu idu samo lekovi opšte namene i aspirin.

S odećom je bilo gotovo. Svi su se snalazili s onim što već imaju. Ljudi su bili podozrivi prema hrani. Gvožđurija je išla jedno, jer ovih dana vršilo se malo opravki. Čemu?

Duboko je zaglibio kada je došlo i do odeće, hrane i gvožđurije.

Promrmljao je psovku i okrenuo stranu.

Više niko nije radio, niko nije ništa kupovao! Tri broda su čekala u luci, a njihov tovar, nije mogao da se istovari zbog karantina!

A pljačkanje! Tri kletve odvojio je za pljačkaše. Bio je ubeđen da će osiguravajuće kompanije naći načina da ne plate. Bio je ubeđen zbog toga što je od osiguranja zavisilo mnogo Britovog novca. Bar je policija pucala da ubije kad god naiđe na pljačkaše. Nasmehio se na to.

Laka kiša ukrasila je njegovo prozorsko okno kapljicama i razlila obrise katedrale iza njega. Osetio je malo sažaljenja prema pokislom gradskom telalu čije je glasno: »Čujte i počujte!« odzvanjalo trgom i nadmetalo se sa jednoličnim odzvanjanjem posmrtnih zvona. I to zbog toga što je on, Čarls Brit, nekada bio telal, pre mnogo godina, kada je nosio kratke pantalone i dok mu oči nisu bile zaslužnjene naočarima i knjigovođstvom, a u to vreme mrzeo je kišu.

Niko se nije vozio u njegovim taksijima. Ovih dana sav posao obavljala su ambulanta i pogrebna kola, a on nije posedovao ni jedna ni druga.

Niko nije kupovao oružje i municiju. Sa smanjenim brojem stanovnika, za one koji su imali želju da napadaju ili da se brane, svega toga bilo je dovoljno u optičaju.

Niko nije posećivao njegove bioskope, jer je ovih dana bilo dovoljno drame i patosa da ispune svaki ljudski život.

I niko, niko, ama baš niko nije kupovao poslednje izdanje njegovih novina – i to još vanredno – radi kojeg je prisiljavao svoje desetkovo osoblje na junačke podvige, da i ne pominjemo njega samoga, sa svim tim prekovremenim satima koje je platio da dokrajče posao. Bilo je to izdanje posvećeno kugi, sa atraktivnom, crno uokvirenom naslovnom stranicom: ekskluzivni članak »Kuga kroz istoriju«, i to od profesora sa Harvarda; medicinski članak o simptomima bubonske, plućne i sistemske kuge, tako da znate koji vas je oblik dokusurio: šest i po strana čitulja; stotinu dirljivih intervju sa očevima, majkama, sestrama, braćom, udovicama, udovcima; konačno, potresna reč urednika o šest osuđenih vozila na putu prema zapadnoj obali. Samo što se nije rasplakao kada je pomislio na gomile svega toga koje su propadale po trgovinama, jer ništa, ali zaista ništa, nije tako bljutavo kao zastarelo novinsko izdanje, pa makar i imalo atraktivnu naslovnu stranicu sa crnim okvirom.

Jedina stvar koja ga je ponovo navela na smešak bila je zadnja stranica računovodstvene knjige. U poslednjem trenutku pošlo mu je za rukom da otkupi šezdeset posto mrtvačkih kovčega u gradu, dve cvećarnice – sada ga je papreno koštalo da ih drži otvorene – i nešto preko pet stotina parcela na groblju. »Uvek kupuj na tržištu koje se širi«, bila je odvajkada njegova filozofija, da i ne pominjemo njegovu religiju, seks, politiku i estetiku. To bi, najzad, moglo da posluži kao protivteg na drugoj strani terazija, možda čak i da mu donese čist prihod. Ukoliko smrt predstavlja talas koji nosi budućnost, onda ćemo jedriti na njoj, pomislio je.

Naćulio je uši i opet poslušao telalove reči, napola skrivene zvukom zvona.

»...radi spaljivanja!«

To ga je uznemirilo.

A dok je slušao ponovljenu obznanu, prisetio se ekskluzivnog članka harvardskog profesora »Kuga kroz istoriju«.

Kapele, bolnice i mrtvačnice bile su sada krcate kao nekada drevne kosturnice. A u to vreme pribegavalo se... Da.

»...masovnim kremacijama da bi se izbeglo širenje bolesti!« Vikao je dečak. »Odabrana su sledeća tri mesta na koja će se prenositi mrtvi radi spaljivanja! Broj jedan, Bostonsko zajedničko...«

Čarls Brit zatvori knjigu, skide naočare i poče da ih briše.

Baš je odlučio da sutra podnese tužbu i na to kao da mu se vilice neumoljivo stegoše na hladnom gvozdū, a usta mu ispuni metalni ukus.

Nakon što su vozili otprilike pola sata, čovek po imenu Greg mu je rekao: »Je li istina to što je Marlou rekao?«

»Šta je to rekao Marlou?«

»On vozi druga kola. Jesi li pokušavao da nas pobiješ? Stvarno hoćeš da zbrišeš?«

Pakao se nasmejao, a onda reče: »Tako je. Dobro si shvatio.«

»Zašto?«

Pakao je ostavio pitanje da visi u vazduhu pun minut, a onda je rekao: »zašto da ne? Nisam baš željan da umrem. Više bih voleo da se načekam pre nego što to oprobam.«

Greg reče: »Ako ne budemo uspeli, stanovništvo kontinenta će možda biti prepolovljeno.«

»Ako treba da biram: ja ili oni, onda bih radije da to budu oni.«
»Ponekad se pitam kako se ljudi poput tebe uopšte rađaju.«
»Isto kao i svi ostali, gospodine moj, počne kao zabava za dvoje, a posle dođu nevolje.«
»Šta su ti to učinili, Paklu?«
»Ništa. Šta su učinili za mene? Ništa. Ništa. Šta im dugujem? Isto.«
»Zašto si išutirao brata dole u hodniku?«
»Zato što nisam želeo da napravim prokletu budalaštinu kao što je ovo i da pogine. Slomljena rebra će da preboli. Smrt predstavlja malo trajniju promenu.«
»Nisam te to pitao. Hoću da kažem, šta tebe briga hoće li on da zakovrne?«
»Dobar je to dečko, eto zašto. Ali se zaludeo tom curom i nisu mu jasne neke stvari.«
»Ali šta to tebi znači?«
»Kao što rekoh, brat mi je, i dobar je dečko. Volim ga.«
»Kako sad to?«
»Oh, u pakao! Puno smo toga izgurali zajedno, to je sve! Šta to pokušavaš? Da me psihoanaliziraš?«
»Samo me je zanimalo.«
»Eto, sad znaš. Pričaj o nečemu drugome ako ti se razgovara, okej?«
»Okej. Prolazio si ovuda i ranije, zar ne?«
»Tako je.«
»Jesi li išao dalje prema istoku?«
»Odlazio sam sve do Misis Hipi.«
»Znaš li kako da je pređeš?«
»Mislim da znam. Most kod Len Luisa još uvek stoji.«
»Zašto ga nisi prešao kad si poslednji put bio tamo?«
»Šališ se? Stvarčica je nakrcana kolima punim kostiju. Nije vredelo truda ni pokušati sa raščišćavanjem.«
»Zašto si uopšte i odlazio tako daleko?«
»Hteo sam da vidim kako je. Čuo sam sve te priče, pa sam hteo da pogledam.«
»I kako je?«
»Gomila sranja. Gradovi spaljeni do temelja, veliki krateri, tupave životinje, nešto ljudi.«

»Ljudi? Tamo još uvek žive ljudi?«

»Ako hoćeš da ih tako zoveš. Svi su oni podivljali i malo okinuti. Nose prnje i životinjske kože, ili hodaju goli. Gađali su me kamenjem dok nisam upucao nekolicinu. Onda su me ostavili na miru.«

»Koliko davno je to bilo?«

»Pre šest– možda sedam godina. Bio sam još klinac.«

»Kako to da nikome nisi pričao o tome?«

»Jesam. Nekim mojim pajtosima. Niko me više nije pitao. Hteli smo da odemo tamo, pokupimo par cura i dovedemo ovamo, ali svi su se utrtili.«

»Šta bi radili s njima?« Taner sleže ramenima. »Pojma nemam. Malo ih tucali pa prodali, verovatno.«

»Vi momci ste to ponekad radili, dole na obali Barbare – hoću da kažem, prodavali ljude, zar ne?«

Taner ponovo sleže ramenima. »Ponekad«, rekao je, »pre Velike Akcije.«

»Kako si ti uspeo da je preživiš? Mislio sam da su počistili čitavo mesto.«

»Odrađivao sam svoje«, rekao je. »N. S. O.«

»Šta ti to znači?«

»Napad smrtonosnim oružjem.«

»Šta si radio kad su te pustili?«

»Pustio sam ih da me rehabilituju. Dali su mi da raznosim poštu.«

»O, da, čuo sam za to. Ali nisam znao da si to bio ti. Navodno si bio prilično dobar – radio si kako treba i bio si spreman za unapređenje. Onda si izudarao gazdu i izgubio posao. Kako to?«

»Uvek me je vozao zbog moje prošlosti i zbog moje bande dole na Obali. Konačno sam mu jednog dana rekao da oladi, a on mi se smejao, pa sam ga tresnuo lancem. Izbio sam kopilanu prednje zube. Opet bih to uradio.«

»Šteta.«

»Bio sam mu najbolji vozač. On je bio na gubitku. Više mu niko ne bi vozio do Albuherkija, čak ni danas. Osim ako mu stvarno treba lova.«

»A da li ti se dopadao posao dok si ga radio?«

»Aha, volim da vozim.«

»Verovatno je trebalo da tražiš premeštaj kad je tip počeo da te zeza.«

»Znam. Da mi se tako desi danas, verovatno bih to uradio. Ali pobesneo sam, a tada mi se to mnogo lakše dešavalo nego danas. Mislim da sam sad pametniji nego pre.«

»Ako uspeš na ovoj vožnji i vratiš se posle kući, verovatno ćeš moći da dobiješ posao nazad. Da li bi ga prihvatio?«

»Pre svega«, rekao je Taner, »Ne mislim da ćemo uspeti. A drugo, kad bismo i uspeli i kada bi u gradu još bilo ljudi, mislim da bih radije ostao nego da se vraćam.«

Greg je klimnuo.

»Možda bi to bilo najpametnije. Bio bi njihov heroj. Niko ne bi znao o tvojoj prošlosti. Mogao bi da se okoristiš.«

»Do vruga s herojima.«

»A ja bih se vratio ako uspemo.«

»Brodom oko Kejp Horna?«

»Tako je.«

»Moglo bi biti zabavno. Ali zašto da se vraćaš?«

»Imam staru majku i gomilu braće i sestara za koje se staram, a i devojka mi je tamo.«

Taner osvetli ekran kada je nebo počelo da se mrači.

»Kakva ti je majka?«

»Dobra stara. Podigla nas je osmoro. Ali sad se gadno razbolela od artritisa.«

»Kakva je bila kada si bio klinac?«

»Danju je radila, ali nam je kuvala i ponekad nam donosila slatkiše. Puno nam je šila. Pričala nam je priče, kao, na primer, kako je bilo pre rata. Igrala se s nama, i ponekad nam je davala igračke.«

»A tvoj matori?« upita ga Taner nakon izvesnog vremena.

»Opijao se i stalno je menjao poslove, ali nikada nas nije mnogo tukao. Bio je okej. Pregazila su ga kola kad sam imao dvanaest godina.«

»I sada se ti staraš za sve?«

»Aha. Najstariji sam.«

»Čime se baviš?«

»Tvojim starim poslom. Vozim poštu do Albukerkija.«

»Šališ se?«

»Ne.«

»Neka sam proklet! Je li Gorman još uvek nadglednik?«

»Otišao je u penziju prošle godine, jer više nije bi sposoban za posao.«

»Neka sam proklet! Baš smešno. Čuj, dole u Albuherkiju, jesi li ikada otišao u bar zvani Kod Pedra?«

»Bio sam tamo.«

»Da li još uvek klavir svira jedna mala plavuša? Zove se Margareta«

»Ne.«

»Oh.«

»Sad imaju nekog tipa. Debeljko. Ima veliki prsten na levoj ruci.«

Taner klimnu i prebaci menjač kad su počeli da se uspinju uz strmi breg.

»Kako glava?« pitao je kada su izbili na vrh i pošli niz suprotnu padinu.

»Dosta dobro. Uzeo sam par tvojih aspirina sa sodom koju sam doneo.«

»Da li bi mogao malo da voziš?«

»Sigurno.«

»Onda okej.« Taner leže na trubu i zakoči. »Samo sledi kompas sledećih stotina milja, a onda me probudi. Važi?«

»Okej. Treba li da pripazim na nešto posebno?«

»Zmije. Verovatno ćeš ih videti nekoliko. Ni po koju cenu nemoj da ih udariš.«

»Dobro.«

Zamenili su sedišta i Taner utonu u svoje, pripali cigaretu, popuši polovinu, zgnječi ostatak i zaspao.

Zvona su gutala svaku njegovu sedmu reč, ali pošto je svoje reči izgovorio i po više od sedam puta, osam nepokolebljivih slušalaca koji su se nanizali na klupama ispred njega nisu ništa propustili: bilo je to pet žena i tri muškarca u različitim stepenima starosti i bede. Drugi su dolazili, zastali bi u daljini pokraj svetiljke, a onda bi požurili dalje – jer počinjala je laka kiša, a ono što je govorio nije bilo nikakva novina.

Njegov sveštenečki okovratnik bio je pohaban, a oko desne ruke bio mu je uvezan zavoj koji je izgledao sve prljavije svaki put kada bi

zamahnuo njime, što je bilo često.

Brada kao da mu je bila skorašnja, a crno odelo pradavno.

»Obeležja su na mom telu, kažu _____ da su mi dani odbrojani za _____!« Rekao je, očiju tamnih i vlažnih poput te noći i kiše, svetlucavih kao ulična svetiljka. »A ja kažem da je to _____ sud. Svi smo mi, ti i _____ i svako drugi, čoveče, ženo i _____, suđeni u ovim strašnim danima naše _____, suđeni smo i osuđeni zbog svega! _____ je dovelo do toga da se _____ sruči na nas, to i ništa _____! Možete to da vidite svaki dan _____ svoga! Jer sada se naši dobri _____ silno razgnevio, braćo moja draga, zbog _____ za koji smo svi zajedno zauvek _____! Vi to znate! ja to znam! _____ nam govori o ovim danima. Možete _____ pogledate oko sebe i da ne _____ da se same reči našeg dobrog _____ ostvaruju? Naravno da ne! Zato što _____ predugo trčaše kao zver, iskvaren i _____, i svi ljudi pretvoriše se u _____! nikakvo čudo da se Zver iz _____ dubina, sa sedam glava i po _____ rogova na svakoj od njih, diže _____ okeana, jer sedam pečata slomila su _____ četiri jahača što stižu ravno iz _____, čija imena svi dobro znamo kao _____, tog užasnog pustošitelja vascelog sveta čovekovog! _____, koja ga zanavek sledi. Za njima _____, koja dohvatila nas je grabljivim rukama! _____, poslednja, najstrašnija od svih, što ubija! _____ se, jer svi su ovde večeras! _____ nas je osudio, i sada samo _____ nas može spasti užasnog i mračnog _____ što leži na čovečanstvu! Da! U _____ je odgovor, braćo moja! Iskrena nas _____ još uvek može spasti od strašnog _____ u koji će biti bačeni svi _____ što na rukama i čelima nose _____! Jer tako je rekao i dobri _____ u svetoj knjizi! Možemo li drugačije _____? Možemo li to da zaboravimo? Svi _____ znate u srcima svojim, braćo! Zato _____ se svi skupa!«

Onda je sagao glavu, lecnuo se kada je pljesnuo rukama, pa je nastavio da se bori protiv zvona, jer znao je da su šanse šest naprema jedan u njegovu korist.

»Koliko još? Koliko još? Oh, moj _____!« Kliknuo je. »Sve dok čovečanstvo ne ugleda vodećeg _____?«

A nebesa su bila puna predskazanja, skrivenih i neprevodivih, dok se plavo sevanje kretalo od pola do pola.

Pun čuđenja, liznuo je kišne kapi sa svojih usana i progutao ih, da bi bar malo smanjio suvoću u svom grlu.

Kada ga je Greg probudio, bila je noć. Taner se iskašlja, popi gutljaj ledene vode i otetura se pozadi do toaleta. Kada je izašao, preuzeo je vozačko sedište, proverio kilometražu i pogledao kompas. Ispravio je kurs, a onda: »Bićemo u Sal Lejk Sitiju pre jutra«, rekao je, »ako budemo imali sreće. – Jesi li imao problema?«

»Ne, baš je bilo lako. Video sam par zmija i pustio ih da prođu. To mu je to.«

Taner zagrokta i prebaci u drugu brzinu.

»Kako se zvaše onaj tip što je doneo novosti o kugi?« pitao je Taner.

»Bredi, Brodi ili tako nešto«, rekao je Greg.

»Šta ga je ubilo? Znaš, možda je doneo kugu u L. A.«

Greg zavrte glavom.

»Ne. Kola su mu bila oštećena, a on je bio sav izlomljen – a i najvećim delom puta bio je izložen zračenju. Spalili su mu telo i kola, a svi koji su bili u njegovoj blizini primili su dozu hafikina.«

»Šta je to?«

»To je stvarčica koju nosimo – antiserum hafikin. To je jedini lek protiv kuge. Pošto je kod nas bio nalet toga pre dvadeset godina, uvek smo ga imali pri ruci i zadržali smo mesta na kojima smo mogli žurno da napravimo još. Boston to nikada nije uradio, i sada ispaštaju.«

»Malo mi zvuči blesavo da jedina nacija osim nas na čitavom kontinentu – možda na čitavom svetu – ne vodi bolje računa o sebi, kad već znaju da smo mi dobili porciju.«

Greg sleže ramenima. »Verovatno, ali tako mu je to. Jesi li dobio neku injekciju pre nego što su te pustili?«

»Aha.«

»Onda je to bilo to.«

»Pitam se gde li je vozač prešao Misis Hipi. Nije rekao, je li?«

»Teško da je išta rekao. Veći deo priče saznali su iz pisma koje je nosio.«

»Mora da je bio đavolski vozač, kad je prešao čitavu Aleju.«

»Aha. To niko pre njega nije napravio, zar ne?«

»Ja ne znam ni za koga.«

»Voleo bih da sam upoznao tog tipa.«

»I ja, čini mi se.«

»Prava sramota što ne možemo rado da razgovaramo preko čitave zemlje, kao u starim danima.«

»Zašto?«

»Onda on ne bi morao to da učini, a mi bismo mogli uz put da čujemo da li вреди da nastavimo vožnju. Znaš, do sada su možda svi mrtvi.«

»E tu imaš pravo, gospodine moj. ali za dan ili dva bićemo na mestu sa koga bi povratak bio teži nego produžetak puta.«

Taner podese ekran kada pokraj njih počese da promiču tamna obličja.

»Pogledaj to, molim te!«

»Ništa ne vidim.«

»Uzmi infra.«

Greg učini tako i podiže pogled prema ekranu.

Slepi miševi. Ogromni slepi miševi lepršali su nad njihovim glavama, promicali u tamnim oblacima.

»Mora da ih ima na stotine, možda na hiljade...«

»Valjda, Izgleda kao da ih je više nego kad sam pre par godina prolazio ovuda. Mora da čupaju glave onima u Karlsbadu.«

»Nikada ih nismo videli u L. A. Možda su uglavnom bezopasni «

»Poslednji put kada sam bio gore u Salt Lejku, čuo sam glasine da mnogi od njih prenose besnilo. Jednog dana neko mora da ode – mi ili oni.«

»Ti si mnogo veseo saputnik, znaš?«

Taner se zakikota i pripali cigaretu, a onda: »Zašto nam ne napraviš malo kafe? A što se tiče slepih miševa, neka o njima brinu naša deca, ako ih bude.«

Greg napuni džezvu i gurnu je ispod upravljačke table. Nakon izvesnog vremena ona poče da struji i šišti.

»Šta je ono, do đavola?« reče Taner i nagazi na kočnicu. Druga kola zaustaviše se na nekoliko jardi od njegovih, a on uključi mikrofon i reče: »Kola tri! Kako vam se ono čini?« A onda je čekao.

Gledao ih je: neizmerno visoke, sve uže od vrha nadole, kako se protežu od zemlje do neba, njišući se s jedne strane na drugu, klizeći napred, otprilike jednu milju ispred njih. Činilo se da ih ima četrnaest ili petnaest. Sad bi stajali poput stubova, sad zaplesali. Zarivali su se u tlo i usisivali žutu prašinu. Oko njih je na sve strane bila izmaglica.

Iza i iznad njih zvezde su bile nejasne ili se uopšte nisu videle. Greg se zagleda ispred sebe i reče: »Čuo sam za tornado, za kovitlace – ogromne stvari koje se vrte oko sebe. Nikad nisam video nijedan, ali ovako su mi ih opisivali.«

A onda je radio zakrčao, a do njih se probi prigušeni glas čoveka po imenu Marlou: »Džinovski vihuri, peščani đavoli«, rekao je. »Ogromne rotacione peščane oluje. Mislim da usisavaju predmete u mrtvi pojas, jer ne vidim da išta pada iz njih...«

»Jesi li nekad video takve?«

»Ne, ali moj drugar kaže da jeste. Kaže da je verovatno najbolje da izbacimo kotve za sidrište i da ostanemo privezani.«

Taner nije odmah odgovorio. Gledao je ispred sebe, i činilo se da stubovi tornada postaju sve veći.

»Dolaze ovamo«, reče najzad. »Nemam nameru da se parkiram ovde i da im budem meta. Želim da zadržim manevarsku sposobnost. Idem kroz njih.«

»Mislim da ne bi trebalo.«

»Niko te nije pitao, gospodine moj, ali ako imaš malo mozga, učinićeš istu stvar.«

»Moje rakete uperene su ti u rep, Paklu.«

»Ali ih nećeš ispaliti – ne u ovakvoj stvari, gde sam možda ja upravu a ti grešiš – i ne sa Gregom ovde unutra.«

Nastala je tišina između statičkih smetnji, a onda: »Okej, pobedio si, Paklu. Pođi, a mi ćemo da gledamo. Ako uspeš, mi ćemo za tobom. Ako ne, ostajemo privezani.«

»Ispaliću signalnu raketu kad stignem na drugu stranu«, rekao je Taner. »Kad je ugledate, učinite i vi isto. Okej?«

»Okej.«

Taner prekide vezu i zagleda se ispred sebe, proučavajući ogromne, crne stubove naduvane na vrhu. Iz oluje koju su podupirali dopiralo je nekoliko slojeva, a vazduh je bio magličast između crnila njihovih uzvrtelih trupaca. »Evo ih«, reče Taner i uključi farove na najjače. »Veži se, momče«, a Greg posluša kad vozilo zahropta napred.

Taner veza sopstveni sigurnosni pojas dok su se polako probijali napred.

Stubovi su rasli i njihali se kako su prilazili i sada su mogli da čuju siloviti, pevuckavi zvuk, kao od hora vetrova.

Zaobišao je prva tri za stotinak jardi i produžio levo da bi izbegao onog što je stojao pred njim, rastao i samo rastao. Kad je prošao kraj njega, tu je bio još jedan, i on pode još dalje, ulevo. Onda je naišao na otvoreni prostor od možda četvrt milje koji je vodio napred i desno. Požurio je preko njega i prešao između dva tornja koji su stajali poput stubova ebonovine razdvojeni stotinak jardi. Dok je prolazio između njih, volan mu se gotovo oteo iz stiska i činilo mu se da je zašao u samo prebivalište grmljavine. Onda je okrenuo nadesno i zaobišao sledeći, ubrzavajući.

Zatim je video još sedam, pa je presekao između dva i prošao kraj još jednog. Dok je to činio, onaj iza njega pokrenuo se užasnom brzinom, jedan je prošao ispred njega, teško izdahnuo i skrenuo ulevo.

Okruživala su ga poslednja četiri i on tako prikoči da je poleteo napred, a pojasevi mu se urezaše u rame, dok su se dva kovitlaca silovito njihala. Jedan promače ispred njega, i prednji kraj njegovih kola odiže se sa zemlje.

Onda je nagazio papučicu gasa sve do poda i jurnuo između poslednja dva, i onda su svi bili iza njega.

Produžio je oko četvrt milje, okrenuo kola, popeo se na malo uzvišenje i stao.

Ispalio je signalnu raketu.

Lebdela je nad njima, poput umiruće zvezde, možda pola minuta.

Pripalio je cigaretu dok je gledao unazad i čekao.

Dovršio je cigaretu.

Onda: »Ništa«, rekao je. »Možda je nisu opazili kroz oluju. Ili možda mi nismo videli njihovu.«

»Nadam se«, rekao je Greg.

»Koliko hoćeš da sačekamo?«

»Hajde da popijemo tu kafu.«

Prošao je sat, zatim dva. Stubovi počеше da se smanjuju, sve dok nisu preostala samo tri najtanja. Oni se pokrenuše prema istoku i nestadoše s vidika.

Taner ispali još jednu signalnu raketu, i ponovo nije bilo odgovora.

»Bolje da se vratimo i potražimo ih«, rekao je Greg.

»Okej.«

Tako su i učinili.

Ali tamo nije bilo ničega, baš ničega što bi ukazalo na sudbinu kola tri.

Zora se pojavi na istoku pre nego što su dovršili potragu, i Taner okrenu kola, proverio kompas i krenu prema severu.

»Kad misliš da ćemo stići do Salt Lejka?« pitao ga je Greg nakon duge tišine.

»Možda kroz dva sata.«

»Jesi li se plašio dok si se trkao sa tim stvarima?«

»Ne. Ali posle se nisam osećao baš dobro.«

Greg klimnu.

»Hoćeš da ja opet vozim?«

»Ne. Ne bih mogao da spavam kad bih sada prestao. Tankovaćemo još goriva u Salt Lejku i možemo nešto da pojedemo dok mehaničar bude pregledao kola. Onda ću da nas odvezem na pravi put, pa ih posle možeš preuzeti dok ja budem udarao dremku.«

Nebo je ponovo bilo ružičasto, a crne trake su se proširile. Taner opsova i potera brže. Izbacio je plamen iz središnjeg bacača na dva slepa miša koji su se odlučili da pogledaju поближе kola. Srušili su se, a on prihvati šoljicu kafe koju mu je Greg ponudio.

Nebo je poprimilo tamu večeri kad zadoše u Salt Lejk Siti. Džon Bredi – tako mu je bilo ime – prošao je tuda pre samo nekoliko dana, i grad je bio spreman za vozilo koje će stići kao odgovor. Većina od njegovih deset hiljada stanovnika izašla je na ulice, i pre nego što su Pakao i Greg makar i skočili iz kabine, nakon što su ušli u prvu garažu koju su videli, hauba kola broj dva već je bila otvorena i tri mehaničara gledala su motor.

Jedan mehaničar im priđe. Bio je nizak i obojen tamnim tonovima preplanulosti i ulja, zbog čega su mu oči delovale još svetlije nego što su zapravo bile. On pogleda crne nokte ruke koju je počeo da pruža, onda je trže nazad i počeo da briše o svoj zeleni radni kombinezon, smešeći se dok je to činio i otkrivši red zlatnih zuba.

»Ćao. Ja sam Popa«, rekao je. »Vi ste oni što su krenuli za Boston, ha?«

»Aha.«

»Reći ću momcima da sve provere. Verovatno će im trebati nekoliko sati. Kako se vi zovete?«

»Ja sam Greg.«

»Pakao«, rekao je Taner. »Pakao?«

»Pakao«, ponovio je. »Gde možemo da dobijemo doručak?«

»Ima jedan restorančić. preko puta. Ali, sudeći po toj gomili napolju, nikad se nećete probiti. Zašto ne bi poslao jednog od momaka da donese malo klope? Možete da jedete u kancelariji.«

»Okej.«

»Mislio sam da će poslati više kola, a ne samo jedna.«

»I jesu. Izgubili smo dvoje.«

»Oh. Baš mi je žao što to čujem. Znete, popričao sam sa tim momkom. Bredijem, kada je prolazio. Rekao je da je Boston poslao šest vozila. Baš izgleda loše, a kola su mu izgledala kao da su prošla kroz rat. Predsednik je želeo da ostane ovde – rekao je da mi možemo poslati nekoga ostatak puta. Ali Bredi nije hteo ni da čuje. Vozio je dovde, i boga mi ima to i da dovrši, rekao je.«

»Krelac«, rekao je Taner.

»Izvukao je pištolj kad smo hteli da go odvedemo doktoru. Nije hteo da izađe iz kola. Mislim da je bio već malo skrenuo. Zbog toga smo poslali i svoja kola kada je pošao, da budemo sigurni da ste primili poruku.«

»Kakva kola?« upita Greg.

»Nisu...?«

Greg zavrte glavom.

Popa izvuče paklo cigareta iz džepa na grudima. Ponudio je i njih, a ruka mu se tresla dok je prinosio plamen.

»Mislio sam da vam je možda naš vozač preneo poruku.«

»Samo Bredi«, rekao je Greg. »Niko više.«

»Kako je Bredi?«

»Mrtav.«

»Izolacija mu je bila u lošem stanju kada je servisirao kola«, reče on. »Gajg je poludeo kada smo ga probali unutra. Hteli smo da mu damo druga kola, ali je on izvukao taj pištolj. Boga mu. Imaće *svoja* kola, koliko god da su vruća. I zato smo popravili izolaciju, ali nije lako izvršiti dekontaminaciju na brzinu. Kada je pošao odavde, kao da je sedeo u peći. To je jedan od razloga zbog kojih smo poslali

Darvera... Hajmo do kancelarije«. Dok su išli tamo, mladić koji je sasvim odgovarao opisu napusti radni sto i priđe im, brišući ruke krpom natopljenom benzinom. »Šta je, Popo?«

»Idi operi se i trči preko ulice. Uzmi ljudima doručak i donesi ovamo. Bićemo u kancelariji.«

»Okej. Gde da uzmem novac?«

»Uzmi petaka iz registar-kase i ostavi papirić sa porukom.«

»Važi«, a onda je pošao ka lavabou isprljanom žutim prugama pokraj suprotnog zida.

Ušli su u kancelariju. Popa zatvori zelena vrata iza njih i mahnu prema stolicama.

»Raskomotite se.« Spustio je roletne dok je govorio i zatvorio vidik na četiri lica koja su gledala unutra. Onda se naslonio na zeleni i izgrebani ormarić za dokumente i uzdahnuo.

»Hteo bih da vam poželim sve najbolje«, rekao je. »Čoveče! Trebalo je da vidite tog Bredija kad se dovukao ovde. Kao podgrejani mrtvac!«

»Dobro!« rekao je Greg. »Prestani da nas podsećaš, važi?«

»Izvinite. Nisam hteo – znate...«

»Da, naravno. Hajde da pričamo o nečemu drugom.«

Taner se zakikota i ispusti kolut dima. »Misliš li da će danas kiša?« rekao je.

Greg otvori usta, a zatim ih zatvori i proguta ono što je nameravao da kaže.

Popa povuče deo roletne i začkilji ispod njega.

»Ima par pajkana koji zadržavaju ljude da ne udu«, rekao je, »i vidim još jednog koji raščišćava put za neka kola. Mislim da su možda predsednikova, ali nisam siguran.«

»Šta hoće?« pitao je Taner.

»Da vam poželi dobrodošlicu i da vam kaže srećan put, verovatno.«

Greg provuče ruku kroz kosu. »Zamisli samo, predsednik«, rekao je.

»Zajebi«, odgovori Taner.

Greg je čistio nokte rubom kutije za šibice. »Slavljenici smo«, rekao je.

»Kome to treba?«

»Nikom ne škodi.«

»Aha, predsednik je«, rekao je Popa i pustio roletnu. »Idem napolje da ga dočekam. Ovde je za minut.«

»Radije bi da doručkujem«, rekao je Taner kad je Popa izašao iz prostorije.

»Zašto moraš da budeš takav?« pitao je Greg.

»Kakav?«

»Sav na tri ćoška. Tip je ovde budža i dolazi da nam kaže nešto lepo. Zašto bi da ga zgromiš?«

»Ko kaže da bih ga zgromio?«

»Vidim ja.«

»E pa grešiš, građanine. Nameravam da budem najsladi, najprijatniji, najdupeljubiviji heroj sa kojim je taj kopilan ikada popričao, razume se, u nadi da će mu to pomoći da bude ponovo izabran. Okej?«

»Ma briga me.«

Taner se ponovo zakikota.

Nivo buke podigao se kad se negde u zgradi otvoriše vrata. Taner zgazi cigaretu na betonskom podu i pripali drugu.

»Ko voli da bude predsednik?« pitao je kad su se vrata negde sa treskom zalupila.

Greg pređe preko sobe do uređaja za hlađenje vode, napuni papirnu čašu i ispi je. Nakon izvesnog vremena začuli su korake, i vrata se ponovo otvoriše.

Predsednik, koji je bio mršav, proćelav čovek orlovskog nosa, sav rumen i nasmešen kroz svoje biserne zube, podiže desnu ruku i reče: »Ja sam Travis. Drago mi je što mogu da vas upoznam, momci, i da vam poželim dobrodošlicu u Salt Lejk Siti.«

»To je predsednik«, rekao je Popa, smešeći se i brišući ruke o kombinezon.

Taner ustade i ispruži ruku.

»Zovem se Taner, ser. Počastvovan sam što sam se upoznao sa vama. Ovo je moj prijatelj Greg. Srećan sam što ponovo vidim Salt Lejk. Izgleda lepše svaki put kad prođem ovuda.«

»Drago mi je Greg. Oh, bili ste već ovde?«

»Znatan broj puta. To je jedan od razloga zbog kojih su odbili veliki broj ostalih dobrovoljaca za ovaj posao i odabrali mene. Pomalo sam vozio – to jest, pre nego što sam se povukao.«

»Zaista??«

»Da. Sad posedujem mali ranč i samo malu poslugu, a vreme uglavnom provodim slušajući klasičnu muziku i čitajući filozofiju. Ponekad pišem poeziju. Ali kada sam čuo za ovo, znao sam da dugujem čovečanstvu i narodu Kalifornije da se prijavim kao dobrovoljac. Na kraju krajeva, bili su toliko dobri prema meni. I tako se ponovo nadoh u poseti vašem gradu.«

»Divim se vašoj srčanosti, g. Taneru. A šta je navelo vas da se prijavite kao dobrovoljac, Greg?«

»Ja – ovaj – prijavio sam se zato što – ja sam vozač. Raznosim poštu do Albukerija. Imam dosta iskustva.«

»Shvatam. Pa, obojici čovek može samo da čestita. Ako sve bude kao što očekujemo, hoćete li pri povratku ponovo proći ovuda?«

»Tako planiram, ser« rekao je Taner.

»Vrlo dobro. Biću srećan da vas primim kad god se nađete u gradu. Možda bismo mogli da večeramo skupa, i da čujem potpun izveštaj s vašeg putovanja.«

»Biće nam zadovoljstvo, ser. Ako ikada budete svratili do L. A., nadam se da ćete navratiti i provesti izvesno vreme na ranču?«

»Sa zadovoljstvom.«

Taner se nasmeši i otrese pepeo na pod. »Pomalo se brinem zbog naše rute kada budemo pošli odavde«, rekao je.

»Državni put četrdeset dobar je na priličnom rastojanju – no koliko, to vam niko ne može sa sigurnošću reći. Naši vozači nisu imali razloga da idu u tom smeru.«

»Shvatam. Pa, i to je nešto. Nameravao sam da oprobam četrdeseticu i ovo predstavlja potvrdu moje odluke. Hvala vam.«

»Drago mi je što sam mogao da budem od pomoći. Jeste li već jeli?«

»Jedan od drugara koji radi ovde otišao je da nam donese nešto. Trebalo bi brzo da se vrati. Znate, moramo da požurimo.«

»Da, to je istina. Pa, ako ima ičega što vam je potrebno, samo me obavestite.«

»Hvala vam«.

Ponovo su se rukovali.

»Kao što rekoh, srećno. Mnogi ljudi ovde nadaće se i moliti za vas.«

»To duboko cenimo, g. predsedniče.«

»Videćemo se.«

»Prijatno.«

»Do viđenja.«

Onda se okrenuo i otišao, a Popa ga je ispratio. Taner počeo da se smeje.

»Zašto si mu nafrljao te govornarije, Paklu?«

»Zato što sam znao da će da poveruje.«

»Zašto?«

»On želi da sve bude lepo. I zato sam mu pričao lepe stvari, a on je poverovao. Zašto da ne? Glupi kopilan stvarno veruje da bi se neko prijavio kao dobrovoljac za ovo!«

»Neki i jesu, Taneru.«

»Zašto ih onda nisu pustili da voze?«

»Nisu bili dovoljno dobri.«

»Zato su se verovatno i prijavili. Sad mogu time da se hvališu. Jesi li video kako mi se prilepio kad sam mu ispričao ono o čovečanstvu? Mrzim takve tipove. Sve su to gluperde.«

»Bar je otišao sa lepim utiskom.«

Taner se ponovo nasmejao.

Onda su se vrata otvorila i Popa ude, a pratio ga je Riđi koji je nosio veliku smeđu kesu.

»Evo vam doručak«, rekao je. a Popi: »Evo ti kusura.«

Dok su otvarali kesu, »odoh ja da pomognem oko kola dok vi jedete«, rekao je Popa i gurnuo sitninu u džep. »Uzgred, tu je neki tip po imenu Žmiga koji kaže da te poznaje, Paklu.«

»Nikad čuo za njega.«

»Okej, oteraću ga.«

Vrata se lako zatvoriše iza njega i oni počeo da jedu.

Nakon izvesnog vremena vrata se lagano odškrinuše, i neki visok, suv čovek sa debelim naočarima, isturenim bradom i ćubom snežno bele kose pogleda na njih i ude.

»Ćao, Paklu«, rekao je.

»Šta hoćeš?«

»Šta imaš?«

»Ništa za tebe. Odlazi.«

»Zar se tako priča sa čovekom koji je stvorio tvoje bogatstvo?«

»Kakvo bogatstvo?«

»Čuo sam predsednika kako govori o tvom mestašcu tamo na Obali. Baš zgodno. Znaš, najveći deo novca napravio si poslušujući sa mnom.«

»Gubi se.«

»Šta imaš ovog puta?«

»Stvar za Boston.«

»Tip kao što si ti ne bi napravio takav put osim ukoliko ima debelu zaradu. Šta još imaš?«

»Ukoliko ne budeš nestao odavde do trenutka kad završim ovaj tost, naučiću te nekim sasvim novim načinima kako se čovek može povrediti.«

»Nećeš ti da radiš radnje ni sa kim drugim u ovom gradu, Paklu. Šta to nosiš? Spida i trave, kao obično? Možda horsa?«

Taner ugura tost u usta, diže se na noge i izvuče SS kamu iz čizme dok je ustajao.

»Pretpostavljam da ti je vid isto tako loš kao i oči, Žmigo«, rekao je, bacio kamu u vazduh i uhvatio ga tako da mu je drška dotakla nadlakticu, a između palca i kažiprsta provirivao je inč čelika. Onda je napravio korak napred, a Žmiga stavi levu ruku na kvaku.

»Nećeš me uplašiti, Paklu. Potreban sam ti u ovom gradu.«

Ovaj izmahnu i raseče čovekov levi obraz.

»Zašto si to uradio?« pitao je Žmiga ne mičući se.

»Iz čistog zadovoljstva«, rekao je Taner i šutnuo ga u cevanicu.

Kada se čovek nagao, Taner podiže ruku da ponovo zaseče, ali Greg ga dogradi za zglavak.

»Hrista ti! Prestani!« rekao je, a Taner zabi levu pesnicu u Žmigin stomak. »Samo ga izbaci! Zašto moraš da ga isečeš!«

Još uvek se upinjući da oslobodi ruku, Taner silovito podiže koleno.

Žmiga zaječa i sruči se naznak.

Onda Greg odvuče Tanera pre nego što je ovaj stigao da šutne čoveka u rebra.

»Prekini, proklet bio! Neshvatljivo je to što činiš!«

»U redu. Ali goni mi ga sa očiju!«

»Okej, hoću. Ako ostaviš taj nož.«

»Tvoj je.«

Greg ga pusti i podiže čoveka s poda. Taner obrisa kamu o pantalone i gurnu je nazad u korice. Onda se vratio doručku.

Greg je napola nosio, napola vodio čoveka iz kancelarije.

Vratio se nakon nekoliko minuta.

»Lagao sam o onome što se dogodilo«, rekao je, »i poverovali su mu, možda zbog toga što je taj tip registrovani kriminalac. Ali zašto si to učinio?«

»Dosadivao mi je.«

»Zašto?

»To ti je jedan vašljivi laktaroš koji ne ume da primi ne kao odgovor.«

»Ima li ikakve veze sa onim što si mu uradio?«

»Osim toga, bilo je zabavno.«

»Ti si bedi kopilan.«

»Ohladiće ti se tost.«

»Šta bi uradio da te nisam zaustavio? Ubio ga?«

»Ne. Verovatno bih mu iščupao par zuba onim kleštima tamo na stolu.«

Greg je seo i zagleda se u jaja.

»Ti mora da si malo udaren«, rekao je najzad.

»Zar nismo svi?«

»Može biti. Ali to je bilo tako nečuveno...«

»Možda ti u stvari ne razumeš, Greg. Ja sam Anđeo. Ja sam poslednji preživeli Anđeo. I bio sam Anđeo još pre nego što smo svoj džins ponovo zamenili kožom, zbog prokletih oluja. Znaš li šta to znači? Ja sam poslednji, i moram da održim reputaciju. S nama se niko ne zajebava, ili ga izgazimo, eto šta je. E sada, taj glupi laktaš mislio je da može da me vrti kako hoće, zbog toga što ima nekog gorilu tamo napolju, i mislio je da ću da odnesem pošiljku za nekog drugog. I zato dolazi i postupa sa mnom kao da sam neki običan uštogljenik. Morao sam da ga izgazim, zar ne shvataš? Pružio sam mu šansu da umukne, a on to nije učinio. Onda je bilo pitanje časti. Morao sam da ga umlatim.«

»Ali više nisi u udruženju. Samo si jedan čovek.«

»Nije li poslednji katolik papa?«

»Valjda.«

»Ista stvar.«

»Ne verujem da ćeš da potraješ još dugo, Paklu.«

»Ni ja. Ali nemoj misliti da ćeš ti mnogo duže.«

Skinuo je poklopac s posude za kafu, otpio gutljaj, cokuo usnama i podrignuo.

»A i drago mi je što sam najzad spucao tog kopilana. Nikad mi se nije dopadao.«

»Zašto li su morali da tebe odaberu?«

»Zato što sam dobar vozač. Vidiš, dospeo sam čak dovde.«

Greg nije odgovorio, a Taner se podiže i priđe prozoru. Razmaknuo je roletnu i pogledao napolje.

»Rulja se malo razišla«, rekao je. »Mnogo ih je otišlo na drugu stranu ulice i dalje po bloku.«

Pogledao je u sat i rekao: »Voleo bih da krenemo. Mrzim što traćimo dnevno svetlo u ovom gradu.«

Greg nije odgovorio, a Taner otvori fijoku za dokumentaciju, zaviri unutra i ponovo je zatvori. Popio je malo kafe. Pripalio je cigaretu.

»Pitam se kako napreduju s kolima«, rekao je.

Greg je dovršio jelo i bacio prazne posude u korpu za otpatke. Pokupio je Tanerove i bacio i njih. »Ti su đubre«, rekao je dok je to činio.

Taner je zevnuo i ponovo pogledao kroz prozor.

»Idem da nađem glavnog«, rekao je Greg i ostavio ga samog.

Zatim je Taner pušio i koračao po prostoriji, pa je konačno otišao da pogleda ljude kako rade na njegovim kolima.

»Kako ide?«

»Do sad je sve u redu. Jesi li video tipa koji se povredio?«

»Aha.«

»Baš je izgledao grozno, onako krvav«

»Hoćete li da promenite ulje?«

»Aha.«

»Koliko će to sve da potraje?«

»Možda jedan sat.«

»Postoje li zadnja vrata na ovom mestu?«

»Obiđi ona crvena kola s leve strane. Tada ćeš ih spaziti.«

»Znaš li ima li tamo nekoga?«

»Ne verujem. Nema ničega osim korova i otpadaka.«

Taner zagrohta i pode prema zadnjem delu radionice. Otvorio je vrata i pogledao napolje, a onda prođe kroz njih.

Vazduh je bio topao, i mada ga je još uvek blago prožimao miris kolomasti, mašinskog ulja i benzina, on oseti i onaj miris kakav ispušta mokra trava tokom vlažnih večeri, iako u tom trenutku još uvek nije bilo pravo večere, već crni dan, a on je stojao tamo i obazirao se sve dok mu se oči nisu prilagodile, a onda vide usku klupu i pomeri se pa sede na nju leđima oslonjen o sivi beton, i poče da sluša glasanje zrikavaca u korovu, onda pripali drugu cigaretu, pa baci izgorelo palidrvce na hrpu opruga, osovina i blokova motora, sasvim zardalih i amorfni ispod usamljene trake cik-cak beline, obešene poput munje smrznute u pokretu u tami iznad njegove glave koja ga je iznenada zasvrbela; a dok se češao, iznad sebe u obojenoj čvrstini ogromnog stabla čije su se grane spuštale gotovo do tla, iza otpadaka, začuo je ptičji kliktaj; a kad je pljesnuo komarca iznenada oseti kako mu lice miluje hladan vetrić, a sa njime dođe nagoveštaj kiše, koji ga nije mnogo obradovao; i dok je duboko uvlačio dim cigarete, kad joj se vrh zažario, on baci kamen na pacova koji je provirio iz hrpe otpadaka, ali promaši i frknu; a kada je frknuo u umu mu se raspletoše misli o nitima nasilja i nevoljama koje će tek doći. Iz njegovih očiju bile su vizije plamenova, plamenova koji mu obuhvataju kola poput cvetova smrti, sa dva pocrnela skeleta u njima, dok sva municija u svim šaržerima prašti u nizu moćnih eksplozija, a svi uštogljenci koji su ga ikada mrzeli, simbolizirajući svakoga, blebeću, izruguju se, mašu pondrecima i idu u širokom, razigranom kolu oko vatre.

»Prokleti bili svi«, rekao je onda blago, a urez beline na nebu zadrhta i proširi se, povijen poput nadignutog srednjeg prsta, i onda do njega dopre odjek grmljavine nalik na smeh. Dopustio je sebi da misli na one dane kada je bio Broj Jedan, i te misli su ga uznemirile. Propustio je vatre i pucnjavu one noći kada su izvršili prepad na Obalu i pobili i zbrisali čitav čopor. Od tada je uvek predstavljao državu bez stanovnika. To je bila njegova vatra, a on je propustio čitavu scenu. I sada nova posebna sudbina, novi požar koji mu je doneo usud – da služi one koji bi ga tada sredili. Nedostajala mu je njegova ljubav, jednooka vodilja njegovog života, njegova prljavuša, sa četvorobrzinskim menjačem Harli-Dejvidson i ručicom za gas, dva

velika H-D karburatora i pulsirajućom, eksplozivnom snagom među njegovim butinama, sa upravljačem u njegovim rukama i paklenim mirisima izgorele gume i izduvnih gasova koji mu golicaju nos pored mirisa njegove cigare. Nestala. Zauvek. Konfiskovana i prodana da bi se isplatile kazne i troškovi. Način na koji odlazi čelik. Sad je pred njim ležala hrpa otpada. Ko zna? Prljavuša mu je bila žena, toliko mu je bila bliska, a ovo je možda njena grobnica, ali će možda i njegova biti tamo nedaleko, prema istoku. Ponovo je opsovao i počeo da misli o svom bratu. Već je prošlo više od godinu dana otkako ga je poslednji put video. Između njih je bila pregrada, a u sobi je bio i stražar, onaj što je dozvolio da mu doturi cigarete, ali baš i nisu imali bogzna o čemu da pričaju. Sada mu je brat verovatno bio negde vezan za krevet. Spašen vatre i hrpe otpada, a i to je već nešto. On je bio jedini uštogljenko koga je vredelo spasti, zaključio je Pakao. Onda je pripalio novu cigaretu na prethodnu i bacio pikavac u otpatke, pacov pobeže. Prisetio se svojeg posvećenja. Imao je tada šesnaest godina. Vedro je išlo od ruke do ruke, a on je stajao uspravan i ponosit u blistavoj jakni sa svetlucavim gvozdenim ukrasima, i mada je bio malo pijan, nije se ljuljao. Jedan po jedan, mokrili su u vedro. Kada su završili, ispraznili su mu ga preko glave. To je bilo njegovo krštenje, i tako je postao Anđeo. Nosio je smrdljivu odeću godinu dana, a kada je prošlo još dve, napunio je devetnaestu i bio je Broj Jedan. Tada ih je nadvladao jednog po jednog, i svi su znali njegovo ime i sklanjali mu se s puta. Bio je Pakao, a njegova banda bila je vlasnik Obale. Išli su kud su hteli i radili šta požele, sve dok nisu uleteli u gadnu nevolju i nestali, a nad Obalu su se nadvili dani mraka. Grad je neprestano iznova inicijalizovan, kao on nekada, đubretom koje je padalo s neba. Ali *njihov* čopor bio je veći od njegovog; i jednog dana oni napadoše. Čelija mu je bila šest puta osam, a delio ju je sa čovekom koji je voleo devojčice – mada je baš preterivao. Nakon što je pokušao da ga ubije, našao se u samici. To mu se više dopadalo od nepovezanog bulažnjenja sumanutog, plavookog čoveka sa kojim su ga zatvorili. Kregu je ponekad išla pena na usta, sve dok ga Pakao nije jednog dana tresnuo u njih i obojio mu penu u crveno. U poslednjem trenutku odvojili su mu prste s njegovog vrata, tako što su polomili jedan. Mislili su da će poludeti u samici, rekli su mu kasnije, kada su ga pustili u normalnu ćeliju

koja je pripadala samo njemu, mnogo meseci nakon toga. Mislili su da mu je neophodno društvo, zato što je čovek čopora. Ništa nisu shvatili. Mislili su da čitava banda predstavlja Anđele a da je jedan Anđeo sam za sebe običan dripac. Ali pogrešili su. Nije poludeo, ili bar nije hteo da jeste. Samo je sedeo. Nije igrao raznorazne igre, nije brojao. Samo je sedeo. Tada je shvatio da ne mogu da ga povrede, i čekao je. Na šta, to nije znao. Ali bilo je to ovo. Ovo. Na ovo je čekao, dok je sedeo tamo i sanjao o Velikoj Mašini, Šta je to bilo? Vatra? Verovatno vatra, zaključio je, pogledavši u nebo i šmrknuvši. Pljesnuo je još jednog komarca. Još uvek je mirisalo na kišu, a on je želeo da nešto popije. Zrikavac je ućutao, i ptica je ućutala kad je svetlost opet oblila svet, bela, sjajna i blistava. Nebesa su se otvorila dok je sedeo, kao more fosfora koje se preliva preko obala. Sve oko njega iznenada je bilo obliveno neprekidnim bleskom, a deblo ogromnog drveta zgrčilo se pred blistavim drhtajem koji je nadirao sa severa. Svako parčence đubreta u hrpi pred njim zaživelo je sopstvenim životom i gotovo da je mogao, osluškujući, da čuje otpatke kako govore o sopstvenim danima i besmislu preostalih puteva na svetu. Otpaci su mu govorili o predelu i on je slušao sve dok vrata iza njega na zaškripaše i on ne začu Gregov glas:

»Sve je spremno, Paklu.«

»Sjajno.«

»Šta si radio ovde?«

»Malo prebirao po mislima.«

Vrata se zalupiše. Taner je sedeo tamo još par minuta, a laka kiša poče da pada, oduzevši blistavi sjaj svetu, ućutkavši otpatke, kvaseći ptice na drvetu i pacove po njihovim rupama, golicala ga je po licu, prskala mu čizme, podizala iz zemlje miris nalik na pepeo. Onda je ustao i ušao u garažu, tresući kapi iz brade.

»Sve šljaka,« rekao je Popa i pokazao prema kolima. »Hoćete li da sačekate, da vidite da li će kiša da prestane?«

»Ne. Verovatno će se uskoro ponovo smračiti.«

»Verovatno.«

Prišli su prozoru. Tokom par udaraca srca gledali su kišu. Napolju, ljudi su još uvek stajali po ulici.

»Tupava kopilad«, rekao je Taner. »Nemaju mozga da se sklone sa ovoga«.

»Resili su se da nas isprate.«

»Pa, onda da im pružimo predstavu – malo da nagazimo. Mogao bi da nam otvoriš vrata. Popo.«

»Hvala za doručak«, rekao je Greg.

»To je najmanje što sam mogao da učinim.«

»Šta se desilo sa onim tipom?« pitao je Greg.

»Sa kim?«

»Žmigom. Onim što se povredio?«

»Oh, On je u bolnici. Pajkani su ga odveli tamo da ga zakrpe, pa je tamo doživeo srčani udar. Sad mu daju kiseonik. On je bio palanačka bruka – spisak prekršaja dugačak kao tvoja ruka. Nije vredan pomena. Nikakav gubitak.«

»Šteta.«

Popa sleže ramenima. »To je i zaslužio kad je upao nepozvan i tako bez veze tresnuo. Znači idete četrdeseticom, a?«

Greg pogleda Pakla.

»Tako je«, rekao je Pakao. »A ko se hrani gila čudovištima?«

»A?«

»Imamo džinovske zmije koje klopaju gile, skupa sa mnogo drugih stvorova, kao što su bizoni i kojoti i bog zna šta sve još – pa su tu veliki slepi miševi koji se hrane plodovima mutkanog drveća dole prema Meksiku, kao i neke gnusobe od paukova koji se hrane svime što im uleti u mreže. Ali ko jede gile? Momak po imenu Aleks pričao mi je tamo kod kuće da, kako sve jede jedno drugo, mora da neko i gile ima na jelovniku. Ali ja nisam umeo da mu odgovorim. Možeš li ti?!«

»Leptirovi«, rekao je Popa. »Tako sam čuo.«

»Leptirovi?«

»Aha. Srećni ste što niste nijednom naleteli na njih. Veći su od zmajeva, pa slete na vrat gila i ujednom ih napola ubiju. Onda polože jaja. Kada se izlegu, gusenice jedu paralizovane guštere.«

»Shvatam.«

»Ko onda jede leptirove?« pitao je Greg.

»Neka sam proklet ako znam. Možda slepi miševi. Tamo napolju je čitav novi svet u odnosu na ono što je bio pre sto godina. I još uvek se brzo menja. Sumnjam da iko zna ko koga jede.«

»Aha.«

»Imam blagi osećaj da bi oni koji krenu da to saznaju otkrili da bi svako`od tih stvorenja u nedostatku drugoga rado prihvatio ljude.«

»Hvala«, za sve rekao je Greg »Drago mi je što sam te upoznao, Popo«.

»Vidimo se.« Rukovali su se.

»Čisto sumnjam«, rekao je Taner. »Ne verujem da ćemo se ikada više videti. Ali hvala za klopu. Možda jednog dana čuješ nešto o nama.«

»Srećno. Svi vam držimo palčeve.«

»Znaš kako kažu za to«, rekao je Taner i otišao do vozila. Otvorio je vrata i popeo se na vozačko sedište. Trenutak kasnije Greg ude s druge strane.

»Nisi se čak ni rukovao s njim«, reče on.

»Ne volim rukovanje«, rekao je Taner. »Mnoge građane nimalo nije briga dok to rade. Ispružiš li praznu ruku, to je nekada značilo da u njoj nemaš nož, i to je sve – a ako si levak, zajebao si ih, i obratno. A ja sam levak i zato bih mogao da učinim to i uteknem, ali svejedno me nije nimalo briga. Ako sam ikada imao prijatelja, taj nije morao da se rukuje sa mnom da mi to dokaže. I on bi to znao kao i ja. A i ti znaš kako je to. Sretneš nekoga, i iznenada obojica znate da ste nekako slični, bez krvi. Ničega. I onda ste drugari. Nema nikakve potrebe sa tim sranjima od protokola koja dolaze iz starog doba. To je sve.«

Zabravili su vrata, i Taner upali motor. Jedno vreme slušao ga je kako radi naprazno, a onda je uključio spoljašnje ekrane.

Velika vrata garaže začegrtale i otvoriše se, a on pritisnu trubu.

»Pođimo«.

Začuše se klicaji kada izbiše na ulicu i ubrzaše prema istoku.

»Trebalo je da ponesem piva«, rekao je Taner. »Prokletstvo!«

A onda su pohitali preko ostataka onoga što je nekada bilo američki autoput 40.

Taner napusti vozačko sedište i ispruži se u putničkom delu kabine. Iznad njih, nebo je i dalje bilo sve mračnije, poprimajući izgled kakav je imao u L.A. prethodnog dana.

»Možda bismo mogli da je prestignemo«, rekao je Greg.

»Nadajmo se«.

Plavo pulsiranje poče na severu i razvi se u blistavu auroru. Pravo nad njihovim glavama nebo je postalo gotovo potpuno crno.

»Juri!« kriknuo je Taner. »Juri! Eno brda ispred nas! Možda nađemo zaklon ili neku pećinu!«

Ali nebo se otvori pre nego što su stigli u brda. Najpre poče grad, zatim se zaoriše prave kanonade. Sledilo je veliko kamenje, a skaner sa desne strane se ugasi. Pesak ih je šibao, a vozili su pod nebeskim vodopadom od kojeg im je motor krkljao i kašljao.

Ipak su stigli do skloništa u brdima i pronašli mesto u stenovitoj dolini na kome su se zidovi strmo uzdizali oko njih i ublažavali glavne udare oluje vetra (peska) prašine, kamenja vode. Sedeli su tamo dok su vetrovi vrištali i tutnjali oko njih. Pušili su i osluškivali.

»Nećemo uspeti«, rekao je Greg. »Bio si u pravu. Mislio sam da imamo šanse. Nemamo. Sve se urotilo protiv nas, čak i vreme.«

»Imamo šanse«, rekao je Taner. »Mada možda baš i nije najbolja. Ali do sada smo imali sreće. Upamti to.«

Greg pijunu u korpu za otpatke.

»Otkuda taj iznenadni optimizam! I to još od tebe?«

»Bio sam lud ranije i pričao šta mi padne na pamet. Pa, još uvek sam lud – ali sada imam jedan osećaj: osećam se srećno. To je sve.«

Greg se nasmeja. »U pakao sa srećom. Pogledaj ovo«, rekao je.

»Vidim«, rekao je Taner. »Ovaj bagi je napravljen da to izdrži, i to i radi. Osim toga, sad primamo samo desetak procenata njene pune snage.«

»Okej, ali u čemu je razlika? Moglo bi da potraje i par dana.«

»Pričekaćemo.«

»Čekajmo dovoljno dugo, i čak nas i deset posto može rasturiti. Čekajmo dovoljno dugo, pa čak da se to i ne dogodi, više nećemo imati razloga da produžimo dalje. Probaj da voziš i sravnice nas.«

»Trebalo mi deset ili petnaest minuta da popravim taj skaner. Imamo rezervne oči. Ako oluja bude potrajala duže od šest sati, svedeno ćemo krenuti.«

»Ko kaže?«

»Ja.«

»Zašto? Ti si tip koji je bio toliko željan da spase sopstveni vrat. Otkud odjednom ta iznenadna želja da ga reskiraš, a i moj?«

Taner je neko vreme pušio, a onda je rekao: »Razmišljao sam.«

»O čemu?« Pitao ga je Greg.

»O tom narodu u Bostonu«, rekao je Taner. »Možda vredi. Ne znam. Nikad mi ništa nisu uradili. Ali, do đavola, volim akciju, a mrzim da vidim kako umire čitav svet. A mislim i da bih voleo da posetim Boston, čisto onako, da vidim kakav je. Možda bi čak bilo zabavno biti heroj, čisto da vidim kako je to. Nemoj da me shvatiš pogrešno, briga mene za sve tamo gore. Naprosto mi se ne dopada ideja da sve bude kao ova Aleja ovde – sve spaljeno i sjebano i puno sranja. Kad smo onomad izgubili druga kola u naletu onih tornada, počeo sam da razmišljam... nikako ne bih voleo da vidim da sve ode na taj način – sve. Možda bih još uvek pokušavao da se izvučem ako bih dobio stvarno dobru priliku, ali samo ti pričam šta sad osećam prema svemu tome. To je sve.«

Greg skrenu pogled i nasmeja se, nešto srčanije nego obično.

»Nikad ne bih pomislio da kriješ takve filozofske dubine.«

»Ni ja. Baš sam umoran. Pričaj mi o tvojoj braći i sestrama, hoćeš«?

»Okej.«

Četiri sata kasnije, kada je oluja popustila, kamenje se pretvorilo u prašinu, a kiša u maglu. Taner je zamenio desni skaner, pa su produžili dalje i uskoro prošli kroz nacionalni park Stenovitih planina. Prašina i magla udružuje se da bi smanjili vidljivost do kraja dana. Te večeri obišli su ruševine koje su nekada bile Denver, i Taner preuze volan dok su išli prema mestu koje se nekada nazivalo Kansas.

Vozio je čitavu noć, a ujutro nebo je bilo čistije nego danima pre toga. Pustio je Grega da hrče i prebirao po mislima dok je pijuckao kafu.

Čudno ga je osećanje obuzimalo dok je sedeo tamo s pomilovanjem u džepu i rukama na volanu. Prašina se podizala iza njegovih leđa. Nebo je imalo boju ružinih pupoljaka, a tamni tragovi ponovo su se skupili. Prisećao se priča o danu kada su se spustili projektili, sažičujući sve osim severoistoka i jugozapada; dana kada su se podigli vetrovi, oblaci nestali, a nebo izgubilo plavetnilo: dana kada je Panamski kanal raznesen i kada su radio-uređaji prestali da funkcionišu; dana nakon kojeg avioni više nisu mogli da lete. Žalio je zbog toga, jer je želeo da leti, visoko, poput ptice, da se obrušava i

da krstari nebom. Osetio je da mu je malo hladno, a ekrani kao da su poprimili kristalnu jasnoću, poput bazena prozračne vode. Negde napred, daleko, daleko napred, ležalo je ono što je možda bilo jedini veći ostatak ljudskosti na ramenima sveta. Možda bi mogao da ga spase, samo ako stigne tamo na vreme. Obazreo se po kamenju i pesku i bočnom zidu razrušene garaže koja se nekako našla na planinskoj padini. Ostala mu je u umu dugo nakon što ju je obišao. Oštećena, razrušena, napola prekrivena otpacima, zadobila je oštar, čudovišan oblik, poput istrulele lobanje koja se nekad nalazila na plećima diva; i on silovito pritisnu gas, iako papučica više nije imala kuda. Počeo je da se tresu. Nebo je postalo svetlije, ali on nije ni dotakao kontrole ekrana. Zašto je baš on morao da bude taj? Video je nakupinu dima napred i s desne strane. Kad se primakao, video je da se podiže s planine koja je izgubila vrh i sada je na njegovom mestu imala gnezdo plamenova. Okrenuo je levo i išao je miljama, mnogo milja daleko od puta kojim je nameravao da pođe. Zemlja bi povremeno zadrhtala pod njegovim točkovima. Pepeo je padao oko njega, ali sad se zadimljena kupa nalazila daleko pozadi na desnom ekranu. Pitao se kakvi su bili nekadašnji dani i razmišljao o ono malo stvari koje je znao o njima. Doneo je odluku da će naučiti više o istoriji ako bude stigao do cilja. Probijao je kroz obojene klisure i pregazio je jednu plitku reku. Nikad ranije niko nije zatražio od njega da učini nešto važno, i nadao se da to više niko nikada neće učiniti. Ali sad ga je poneo osećaj da može to da uradi. Želeo je to da uradi. Aleja Prokletstva ležala je na sve strane oko njega, usplamtela, zadimljena, uzdrhtala, a ako on ne bude mogao da je pređe, pola sveta će pomreti, a šanse da čitav svet jednog dana postane deo Aleje udvostručice se. Tetovirani znak jasno se ocrtavao na njegovim tetoviranim člancima, govoreći: »Pakao«, a on je znao da je to istina. Greg je još uvek spavao, snom iscrpljenosti, a Taner je suzio oči, počeo da gricka bradu i nijednom nije dotakao kočnicu, čak ni kad je video da se pokrenula lavina kamenja. Prošao je pokraj nje i uzdahnuo. Taj prolaz bio je zauvek zatvoren za njega, ali se provukao bez ogrebotine. Um mu se pretvorio u mehur koji se sve više povećavao, njegova površina bila je poput osmatračkih ekrana, beležila je sve što se nade oko nje. Osećao je protok vazduha u kabini i pritisak kojim se papučica odupirala njegovoj nozi. Učini mu

se da mu se grlo osušilo, ali to nije bilo bitno. Oseti da su mu oči vlažne na unutrašnjim uglovima, ali nije ih brisao. Grmeo je preko izrovanih polja Kanzasa i sad je znao da ga je uloga upila u potpunosti i da mu se to dopada. Onaj Denton, oči mu ispale, bio je u pravu. To se moralo obaviti. Zaustavio se kad je došao do ruba provalije i pošao prema severu. Završila se nakon trideset minuta, i on okrenu prema jugu. Greg nešto promrmlja u snu. Zvučalo je kao kletva. Taner je tiho ponovi nekoliko puta i skrenu prema istoku čim je naišao na ravan teren. Sunce je stajalo visoko na nebu, i Taner se oseti kao da bestelesan luta ispod njega, nad smeđim tлом poprskanim zelenim mrljama rastinja. Stegao je zube i njegov um vrati se Deniju, koji je sad svakako bio u bolnici. Bolje nego da bude tamo gde su otišli ostali. Nadao se da je novac o kojem mu je pričao još uvek tamo. Onda oseti da počinju bolovi, na mestu između vrata i ramena. Širili su mu se niz ruke, i on shvati koliko je čvrsto stezao volan. Zatreptao je, duboko uzdahnuo i shvatio da ga bole očne jabučice. Pripalio je cigaretu i ona je imala lažan ukus, ali je svejedno nastavio da pučka. Popio je malo vode i zatamnio zadnji ekran kad se Sunce našlo iza njega, onda je začuo zvuk nalik udaljenoj jeci grmljavine i ponovo je bio spreman i na oprezu. Seo je sasvim uspravno i digao nogu s gasa.

Usporio je. Zakočio je i stao. Onda ih je video. Sedeo je i gledao kako prolaze, možda pola milje napred.

Čudovišno krdo bizona prelazilo je put pred njim. Protekao je gotovo čitav sat pre nego što su svi prošli. Ogromni, teški, tamni, oboreni glava, dok su im papci rili blato, jurili su ne usporavajući, sve dok grmljavina ne postade silovita, a onda je otišla prema severu, sve tiša, sve blaža, dok nije zamrla. Zastor prašine koju su podigli još uvek je visio pred njim i on zaroni u njega, uključivši farove.

Razmišljao je da li da uzme pilulu i odlučio je da to ne učini. Greg će se možda uskoro probuditi, a on je želeo da se malo naspava kad se budu zamenili.

Stigao je u blizinu autoputa, njegova površina izgledala je dosta dobro, i on zato pređe na njega i ubrza. Nakon izvesnog vremena, prođe pokraj izbledeog, zardalog znaka na kome je pisalo: »Topeka – 110 milja«.

Greg zevnu i proteže se. Protrljao je oči člancima, a onda je protrljao i čelo, čija je desna strana bila naduvana i tamna.

»Koliko je sati?« pitao je.

Taner mahnu prema satu na upravljačkoj tabli.

»Jutro ili popodne?«

»Popodne.«

»Bože! Mora da sam spavao petnaestak sati!«

»Tako otprilike.«

»Sve vreme si vozio?«

»Tako je.«

»Mora da si crkao. Izgledaš pakleno. Samo da se malo sredim. Zameniću te za par minuta.«

»Dobra ideja«

Greg ode u zadnji deo vozila.

Nakon nekih pet minuta, Taner naiđe na predgrađa mrtvog grada. Vozio je glavnom ulicom, a svuda duž nje bile su zarđale olupine kola. Većina zgrada urušila se sama od sebe, a neki od otvorenih podruma koje je video bili su puni prljave vode. Kosturi su ležali po gradskom trgu. Nikakvo drveće nije se uzdizalo iznad korova koji je tamo rastao. Tri telefonska stuba još uvek su stojala, jedan od njih bio je nagnut, a žice su visile sa njega poput pregršti crnih špageta. U korovu pored ispucalog pločnika videlo se nekoliko klupa, a na drugoj pored koje je Taner prošao ležao je kostur. On otkri da mu je put zatvorio srušeni telefonski stub i zato obiđe oko bloka. Sledeća ulica bila je nešto bolje očuvana, ali svi izlozi u njoj bili su porazbijani, a gola lutka pozirala je kaćiperno, leva ruka nedostajala joj je od lakta nadole. Semafor na uglu slepo je gledao dok je Taner prelazio raskrsnicu.

Dok je skretao na sledećem uglu, Taner začu kako mu prilazi Greg.

»Sada ću ja da preuzmem«, rekao je ovaj.

»Hoću prvo da izađem iz ovog mesta.« A onda su obojica ćutke gledali sledećih petnaest minuta, sve dok mrtvi grad oko njih nije nestao.

Taner prikoči i reče: »Sad smo na par sati od mesta koje se nekada zvalo Topeka. Probudi me ako naletiš na nešto čupavo.«

»Kako je išlo dok sam ja spavao? Jesi li imao problema?«

»Ne«, reče Taner, zatvori oči i poče da hrče.

Greg je vozio leđima okrenut zalasku sunca, a do Topeke pojeo je tri sendviča sa šunkom i popio četvrt litre mleka.

Tanera probudi ispaljivanje raketa. On trljanjem istera san iz očiju, pa je možda jedno pola minuta tupo gledao pred sebe.

Poput divovskih suvih listova, ogromni oblaci popadali su oko njih. Slepí miševi, slepi miševi, slepi miševi. Vazduh je bio pun slepih miševa. Taner je mogao da čuje skvičanje, cijukanje, grebanje, a njihova teška, tamna tela potresala su kola.

»Gde smo?« pitao se.

»Kansas Siti. Kao da ih je čitavo mesto krcato.« Greg zatim ispali još jednu raketu, koja proseče vatrenu putanju kroz uzlepetalu, uskovitlanu hordu.

»Čuvaj rakete. Upotrebi vatru«, rekao je Taner, prebacio najbliži mitraljez na ručno i fokusirao nišan na ekranu. »Šibaj ih u svim pravcima – jedno pet, šest sekundi – onda ja uskačem.«

Plamen bljunu napred, narandžasti i žučkasti cvetovi sagorevanja. Kad se povukoše, Taner nanišani na ekranu i povuče obarač. Pokretao je oružje tamo-amo, a oni su padali. Njihova ugljenisana tela ležala su na sve strane oko njega, a on je neprekidno zadimljenim hrpama dodavao nove.

»Teraj!« dreknuo je, i kola pođoše napred, uzlepetala tela slepih miševa drobila su se pod njihovim gumama.

Taner je vezao po nebu čipku mitraljeske vatre, a kada se oni ponovo oboriše, ponovo udari na njih i zatim ispali raketu za osvetljavanje.

U naglom magnezijumskom blesku s neba, činilo se da oko njih kruže milioni obličja vampirskih lica i u spirali se spuštaju k njima.

Upotrebljavao je čas jedan, čas drugi mitraljez i oni su padali oko njega poput zrelih voćaka. Onda je povikao: »Koči, pa uključi gornji plamen!« A Greg ga poslušao.

»Sad bočni! Pa onda prednji i zadnji!« Tela su gorela svud oko njih, nagomilana do visine haube, a Greg ubaci kola u prvu brzinu kada Taner kriknu: »Napred!« I oni počеше da se probijaju kroz izgorelo meso.

Taner ispali još jednu raketu za osvetljavanje.

Slepí miševi još uvek su bili tu, ali su sad kružili na većoj visini. Taner je pripremio mitraljez i čekao, ali ovi više nisu napadali u

većem broju. Nekolicina promače oko njih i on nasumce opali prema njima dok su prolazili.

Nakon deset minuta rekao je: »To s leve strane je reka Misuri. Ako budemo išli duž nje, stići ćemo do Sent Luisa.«

»Znam. Misliš li da će i tamo biti slepih miševa?«

»Verovatno. Ali ako odmerimo vreme i stignemo po danu, ne bi trebalo da nas uznemiravaju. Onda možemo da smislimo način kako da stignemo do Misis Hipi.«

A onda se njihov pogled spusti na stražnji ekran, na kome su se tamni obrisi Kanzas Sitija sa slepim miševima ocrtavali pod bledim zvezdama, obliveni svetlošću zakrvavljenog meseca.

Nakon izvesnog vremena Taner ponovo zaspao. Sanjao je da vozi svoj motor, polako, nasred široke ulice, a ljudi izadoše na pločnike i počеше da kliču dok je prolazio. Bacali su konfete, ali dok bi one stigle do njega pretvarale su se u đubre, vlažno i smrdljivo. On tada nagazi na gas, ali njegov motor još više uspori i sad su svi vriskali na njega. Urlali su prostote. Uzvikivali su njegovo ime, ponovo i ponovo. Harli počе da se zanosi, ali njegova stopala kao da su bila prilepljena tamo gde su se našla. Za trenutak, znao je, pašće. Onda se motor zaustavi i počе da se prevrće na desnu stranu. Oni pohitaše k njemu dok je padao, a on je znao da je svemu došao kraj...

Trgao se, probudio i video da se jutro širi pred njime: blistavi novčić na sredini tamno plavog stolnjaka, s nizom čaša na rubu. »Eto je«, rekao je Greg, »Misis Hipi.« Taner je iznenada bio veoma gladan.

Kada su se osvežili, potražili su most.

»Ne vidim tvoje nage ljude sa kopljima«, rekao je Greg. »Razume se, možda smo prošli pokraj njih po mraku – ukoliko je ijedan preostao u okolini.«

»Sreća«, rekao je Taner. »Uštedeli su nam malo municije.«

Most se pojavio pred njima, ruševan i mračan, izuzev po mestima na kojima mu je sunce pozlatilo kablove, prostirao se bez prekida preko širokog vodenog prostranstva. Polako su mu prilazili, probijali se ulicama pretrpanim otpacima, skretali tamo gde su put potpuno zatvarale polomljene mašine, srušeni zidovi, duboke pukotine u ispucalim pločnicima.

Bilo im je potrebno dva sata da pređu pola milje i već je bilo podne pre nego što su stigli u podnožje mosta. »Može biti da je Bredi ovde

prešao«, rekao je Greg i odmeravao nešto što je ličilo na raščišćeni prolaz među olupinama koje su popunjavale čitav prostor. »Šta misliš, kako je to uradio?«

»Možda je sa sobom imao nešto čime je mogao da ih podigne i prebaci preko ruba. Ima olupina tamo dole, gde je voda plitka.«

»Jesu li bile tu kada si poslednji put prolazio?«

»Ne znam. Nisam stigao dole do mosta. Došao sam do vrha onog brega tamo nazad«, rekao je i mahnuo prema zadnjem ekranu.

»Pa, odavde izgleda kao da bismo mogli da uspemo. Da krenemo.«

Podošće napred, naviše do mosta i počeše svoj lagani prelazak moćne Misis Hipi. Bilo je trenutaka kada bi most zaškripao pod njima, uzdahnua, zaječao, i oni bi osetili kako se pokreće.

Sunce poče da se penje, a oni su još uvek išli napred, strugali branicima rubove olupina, koristeći krila za guranje. Tri sata bili su na mostu pre nego što su ugledali njegov drugi kraj kroz pukotinu između olupina.

Kada njihovi točkovi najzad dotakoše suprotnu obalu, Greg ostade da sedi teško dišući i pripali cigaretu.

»Hoćeš da voziš malo, Paklu?«

»Aha. Daj da se zamenimo.«

To su i učinili. »Bože! Crkao sam!« Rekao je kad se ispružio.

Taner je vozio dalje kroz ruševine Ist Sent Luisa, hitajući da napusti grad pre mraka. Nivo zračenja poče da raste kako je napredovao, a ulice su bile pretrpane i ispucale. Proverio je ima li zračenja u unutrašnjosti kola, ali sve je bilo čisto.

To mu je oduzelo nekoliko sati, i kada sunce poče da zapada za njegovim leđima on opet ugleda plavu auroru na severu. Ali nebo je i dalje bilo čisto, ispunjeno zvezdama, i koliko je mogao da vidi, nije bilo crnih pruga. Dugo potom izađe Mesec boje ruže, tako je visio pred njim. Uključio je muziku, tiho, i bacio pogled prema Gregu. Činilo se da mu ne smeta i zato ju je ostavio.

Pogled mu privuče ploča sa instrumentima. Nivo zračenja i dalje je rastao. A onda, u prednjem ekranu, ugleda krater i stade.

Mora da je bio širok pola milje i uopšte nije mogao da vidi koliko je dubok.

Ispalio je raketu za osvetljavanje i u njenoj svetlosti upotrebio teleskopska sočiva da bi pogledao levo i desno.

Put je desno delovao ravnije i on pođe u tom pravcu i uspe da prođe.

Mesto je bilo vruće! Tako vruće, vrlo vruće! I dok je hitao, a brojač pred njim pokazivao sve veću cifru, on se upita: Kako li je bilo tog dana, kad god da se to desilo? Tog dana kada je sićušno sunce pleglo na toj tački i borilo se, čak i nadjačalo na trenutak sjaj onog drugog, pravog, na nebu, pre nego što je lagano utonulo u naglo stvorenu jamu. Pokušao je da to zamisli i uspeo, onda proba da to istera iz misli, ali nije mogao. Kako ugasiti požar koji večno gori? Kako bi voleo da zna. Tada bi bilo toliko mesta na koja se može otići, a on je voleo da putuje.

Kako li je bilo u starim danima, kada je čovek mogao da skoči na motor i da zbriše za neki drugi grad kada god poželi? A niko nije praznio vedra sranja s neba. Osećao se izigrano, što za njega nije bilo novo osećanje, ali je produžilo njegovu psovku više nego obično.

Pripalio je cigaretu kada je najzad zaobišao krater nasmešio se po prvi put kada brojač zračenja ponovo počne da pada. Nije prošao mnogo milja, a vide kako se oko njega njiše visoka trava, a nedugo zatim ugleda drveće. Drveće nisko i iskrivljeno najpre, ali što je dalje umicao od mesta pokolja, bilo je sve više i uspravnije. Bilo je drveća kakvo nikada nije video – visokog po pedeset, šezdeset stopa – dražesno, a zvezde su se okupljale nad njim, tu na poljima Ilinoisa.

Išao je čistim, tvrdim, širokim putem i tada je poželeo da putuje njime zauvek – do Floride, sa močvarama i španskom mahovinom, limunovim šumarcima, prekrasnim plažama i Zalivom; pa gore, do hladnog, kamenitog Kejpa, gde je sve sivo i smeđe i gde se talasi lome pod svetionicima, a so ti plamti u nozdrvama, i gde se nalaze groblja po kojima su kosti počivale vekovima, a ipak si mogao da pročitaš imena koja su nekada nosile; dole kroz naciju gde kažu da je trava plava; pa onda pored moćne Misis Hipi do mesta na kome se širi i razliva i gde je drugi Zaliv, pun malih ostrva po kojima su nekadašnje secikese skrivale plen; kroz planine, vrhove upetljanih u oblake, o kojima je toliko slušao: Smoki, Ozark, Pokono, Ketskil; voziti se kroz šume Šenandoa; onda bi se parkirao i otišao čamcem preko Pispik Beja; video bi velika jezera i mesto na kojem pada voda, Nijagaru. Vozio bi večito velikim putem, video bi sve, progutao čitav svet. Da. Možda nije sve bilo Aleja Prokletstva. Neka od

legendarnih mesta mora da su još uvek čista, kao predeo koji je sad bio oko njega. Gladno je žudeo za tim, želeo plamom koji je većito goreo u njegovim slabinama. Onda se nasmejao, samo jednom, kratko, nalik na lavež, zbog toga što je sada izgledalo da bi možda i mogao da dobije sve to.

Muzika je blago svirala možda previše slatko, i ispunjavala ga.

Zvono koje odzvanja ponovo, i uvek ponovo, nije u potpunosti progutalo zvuk razbijanja stakla. Istina, tišina se uvek vraćala, svaki put produbljena sećanjima i predosećanjem; ali onda bi trenutak bola ponovo prodro u već napaćeni nervni sistem grada.

Telo se micalo da bi se zalečilo.

Padala je slaba kišica, a nebesa su posvuda bleskala izlomljenim dugama. Delove grada zakačio je pljusak uginule ribe koji je trajao možda četvrt minuta, telefonske žice bile su ukrašene algama, a pesak je šibao prozore. Osetivši hranu, pacovi pokuljaše iz podruma i ambara, kuća i aleja, hrpa đubreta i jarkova da bi se najeli mane belih trbuha, repovi i brkovi su im podrhtavali, oči svetlucale, krzno im je bilo glatko ili ulepljeno vlagom; a kada su otišli i ostavili strelaste skelete bele poput slonovače, jedan deo ih je ostao, nalik na mastiljave mrlje, po travnjacima, pločnicima i tremovima i slabašno pokušavao da poliže kišne kapi.

Ali oni nisu razbili prozor, a ni riba.

Narednik Donahju, koji je vozio, okrenuo se poručniku Spanou na desnoj strani.

»Bez sirene?« pitao je.

»Bez sirene.«

Poručnik Spano raskopča crnu, sjajnu futrolu koju je nosio na desnom boku.

»Ugasi farove.«

Narednik posluša.

Svet pred njima je tonuo u sumrak, a mala crna obličja bežala su pred policijskim patrolnim kolima. Skrenuli su iza ugla i usporili; oba čoveka posmatrala su stakla izloga nanizana u tom bloku, mestu na kome se dogodio prekršaj.

»Pripremi svetiljku.«

»Spremna je.«

Patrolirali su, tiho, vlažnom i svetlucavom ulicom. Tutnjava groma doprla je sa severa, uz blesak svetlosti koji je pretvorio nebo u žuti pergament prekriven zadimljenim hijeroglifima. Na trenutak, čitav blok je bio osvetljen: kola, kablovi, hidranti, trgovine, drveće, kuće i pacovi.

»Eno ga! Na našoj strani ulice! Osvetli ga!« Donahju uključi lampu i pokrenu je. Svetlost pada na čoveka pokraj razbijenog izloga, nagnutog sa vrećom u rukava, zamrznutog u pola pokreta.

»Ne mrdaj! Uhapšen si!« viknuo je preko glasogovornika.

Čovek se okrenu i zagleda u svetlo. Onda baci vreću i pojuri na ulicu.

Poručnik Spano ispali šest metaka iz svoje specijalke, trideset i osmice, a čovek se skotrlja, pade i ostade da leži poput zgužvane krpe za sudove. Njegova krv mešala se sa vodom na pločniku, pokraj desne ruke ležao mu je mrtav pacov, iznad glave oguljena riba.

»Ubio si ga«, rekao je Donahju i prikočio.

»Pokušao je da pobegne«, rekao je Spano.

»Dobili smo naređenje da ih privodimo.«

»Ali pokušao je da pobegne.«

»Onda bi trebalo da pokušavamo da ih ranimo, ako možemo.«

»Jeste, ali on je i dalje trčao kad sam ga pogodio. Pokušao je da pobegne.«

Donahju pogleda drugog čoveka u oči, a onda skrenu pogled.

»Pokušao je da pobegne«, složio se.

Izašli su iz kola i prišli telu. Spano ga prevrnu.

»Pa to je samo dečko!« reče Donahju. Onda priđe pločniku i otvori vreću.

»Sportski rekviziti«, rekao je. »Lopte za bezbol, par palica, igračke, rukavice i maska. Evo i dva fudbala... Komplet malih tegova – bio je samo dete!«

Spano skrenu pogled. Nakon izvesnog vremena rekao je: »Pljačkao je.«

»Aha, i pokušao je da pobegne«.

»Idi vidi možeš li da dobiješ stanicu.«

»Aha. Ali...«

»Donahju, umukni. Video si šta se desilo.« Spano pripali cigaretu kada noć postade crvena i nestvarna, a grimizni tonovi zvona ispunjavali su svet drhtajima.

Deset pacova je puzalo, vukući zadnje noge iza sebe, škljocalo zubima ni na šta, mokro, i doprinosilo zbrci i sveopštem rasulu.

Do jutra bio je u mestu zvanom Indijana, a još uvek je išao putem. Prolazio je pored farmerskih kuća koje su izgleda bile u dobrom stanju. Možda su čak ljudi još uvek živeli u njima. Želeo je da proveriti, ali se nije usuđivao da stane. A kada je prošao još sat, oko njega je ponovo bila sama divljina i postepeno se pogoršavala.

Trava je bila sve niža, nepravilnija, konačno je nestade. Tu i tamo poneko drvo pripilo se za голу zemlju. Nivo zračenja ponovo počeo da raste. Saobraćajni znaci govorili su mu da se primiče Indijanopolisu, i on zaključi da je to nekada bio veliki grad, ali je dobio bombu i sada ga više nije bilo.

U tome nije pogrešio.

Morao je da skrene daleko prema jugu da bi ga zaobišao i da se vrati do mesta zvanog Martinsvil da bi prešao Belu Reku. A tada, kad je ponovo krenuo ka istoku, njegov radio zakrča i ožive. Začuo se slabašni glas, koji je ponavljao: »Neidentifikovano vozilo, zaustavi se!« a on prebaci sve skanere na teleskopski opseg. Daleko napred, na vrhu brda, ugledao je čoveka sa dvogledom i toki-vokijem. Nije potvrdio prijem poruke, već je nastavio da vozi.

Dostigao je četrdeset milja na sat na upola potonulom delu autoputa i postepeno je ubrzavao na četrdeset pet, iako su se gume na ispućalom asfaltu dovoljno glasno bunile da probude Grega.

Taner je gledao ispred sebe, spreman da dočeka napad, a radio je neprekidno ponavljao naređenje, sad sve glasnije kako se približavao bregu, i pozivao ga da potvrdi prijem poruke.

Dotakao je kočnicu dok je skretao u dugoj krivini i nije odgovorio na Gregovo: »Šta se dešava?«

Kad ga je ugledao kako zatvara put, spreman za paljbu, reagovao je trenutno.

Jedan tenk ispunjavao je put, a njegov veliki top bio je uperen pravo prema njemu.

Dok mu je oko tražilo prolaz pokraj njega i našlo ga, desnica mu tresnu prekidače koji uz urlik poslaše tri protivoklopne rakete, a

levica okrenu volan u smeru suprotnom od kazaljke na satu, dok mu noga oteža na gasu.

Onda je napola sleteo s puta, poskakivao je po jarku na njegovom rubu kada tenk ispali vatreni udar, koji ga promaši, a tada se ulegnu i rascveta.

Začuo se zvuk paljbe vatrene oružja kad se vratio na put iza tenka i pohitao napred. Greg lansira po granatu nalevo i nadesno, a onda navali na kalibar pedeset. Meci su prštali napred, a nakon možda četvrt milje Taner podiže mikrofon i reče: »Izvin'te zbog ovoga. Ne rade mi kočnice«, a onda ponovo prekide vezu. Nije bilo odgovora.

Čim su stigli do ravnog terena, koji im je omogućavao dobar pregled u svim pravcima, Taner zaustavi vozilo, a Greg pređe na vozačko sedište.

»Šta misliš gde su se dokopali te gvožđurije?«

»Ko zna?«

»A zašto li su hteli da nas zaustave?« »Nisu znali šta nosimo – a možda su samo želeli kola.«

»Pokušaj da ih raznesu je mnogo glup način da dođu do njih.«

»Ako ne mogu da ih dobiju, zašto bi pustili nas da ih zadržimo?«

»Ti znaš dobro kako razmišljaju, jel' da?«

»Aha.«

»Uzmi cigaretu.«

Taner klimnu, prihvati.

»Baš je bilo gadno, znaš?«

»Tome ne mogu da protivurečim.«

»...a još uvek treba daleko da idemo.«

»Aha, zato najbolje da odmah furamo dalje.«

»Ranije si govorio da ne veruješ da ćemo uspeti.«

»Promenio sam mišljenje. Sada mislim da hoćemo.«

»Nakon svega što smo prošli?«

»Nakon svega što smo prošli.«

»Sa čime ćemo li sve još morati da se borimo?«

»Još ne znam.«

»Ali, s druge strane, poznajemo sve što je za nama. Sada znamo kako da izbegnemo mnogo toga.«

Taner klimnu.

»Jednom si pokušao da zбриšeš. Sada te više ne krivim.«

»Hvata te prpa, Greg?«

»Neću mnogo vredeti porodici ako budem mrtav.«

»Zašto si onda pristao da pođeš?«

»Nisam znao da će biti ovako. Ti si pametnije razmišljao, zato što si znao kako će otprilike biti.«

»Znao sam.«

»Niko ne može da nas okrivi ako omanemo. Na kraju krajeva, pokušali smo.«

»Šta je sa svim tim ljudima u Bostonu o kojima si mi održao govor?«

»Do sad su verovatno svi pomrli. Kuga nije stvar koja čeka, znaš.«

»Šta je sa onim tipom, Bredijem? Umro je da bi nam preneo vest.«

»Pokušao je, i Bog zna da poštujem to što je učinio. Ali već smo izgubili četvoro. A sad, treba li da to povećamo na šest, samo da bismo pokazali da su svi pokušali?«

»Greg, sada smo mnogo bliži Bostonu nego L. A.; rezervoari sigurno imaju dovoljno goriva da nas dopreme tamo kuda smo pošli, ali ne i da nas vrata odavde.«

»Možemo ih napuniti u Salt Lejku.«

»Nisam siguran da uopšte možemo da stignemo do Salt Lejka.«

»Dobro, treba nam samo minut da izračunamo. Ali kad smo već tu, za poslednjih stotinak milja možemo uzeti i motore. Mnogo manje troše.«

»I ti si čovek koji je meni nadevao raznorazna imena. Ti si građanin koji se pitao kako se rađaju ljudi kao što sam ja. Ti si me pitao šta su mi to učinili u životu. A ja sam ti rekao: ništa. Možda sad ja hoću da uradim nešto za njih, samo zbog toga što mi se tako dopada. Mnogo sam razmišljao.«

»Ti ne izdržavaš porodicu, Paklu. Imam ja da mislim i na druge osim sebe.«

»Imaš divan način da predstaviš stvari kada se utronjaš. Kažeš: »Ma nisam se ja stvarno uprpio, ali moram da mislim na mamu i braću i sestre, a imam i curu na koju sam se popalio. Zato brišem nazad. Nema drugih razloga.«

»I to je istina! Ne shvatam te, Paklu! Uopšte te ne shvatam! Ti si onaj koji mi je i dao tu ideju!«

»Onda mi je vrati nazad, pa da krećemo.«

Video je kako je Gregova ruka posegla prema pištolju na vratima i zato mu baci cigaretu u lice i uspe jednom da ga udari – slabim udarcem levom rukom, ali to je bilo najbolje što je mogao iz tog položaja.

Onda se Greg baci na njega i on oseti da je uleteo nazad u sedište. Rvali su se, i Gregovi prsti pođoše uz njegovo lice prema očima.

Taner oslobodi ruke iznad lakata, dograbi Gregovu glavu, iskrenu je i zamahnu punom snagom.

Greg tresnu u kontrolnu tablu, ukoči se, pa omlitavi.

Taner mu za svaki slučaj još dvaput udari glavom, da bi se obezbedio da ne folira. Onda ga odgurnu i vrati se u vozačko sedište. Proverio je sve ekrane dok je dolazio do daha. Ništa opasno nije se primicalo.

Izvadio je kanap iz sanduka sa pomoćnim materijalom i vezao Gregove ruke iza leđa. Vezao mu je članke na nogama i spojio kanapom sa zglavcima ruku. Onda ga je postavio u sedište, oborio ga i privezao ga za njega.

Pokrenuo je menjač i pošao prema Ohaju.

Dva sata kasnije Greg poče da ječi, a Taner pojača muziku da ga ne sluša. Ponovo se pojavi lep predeo: trava i drveće, polja zelenila, voćnjaci puni jabuka, još uvek malih i zelenih, belih farmerskih kuća, smeđih i crvenih ambara, udaljenih od puta kojim je jurio; redovi kukuruza, zeleni i talasavi, na kojima se već zametnula smeđa svila i koje je očigledno neko gajio; drvene tarabe, zelene žive ograde, otmeni javorovi zvezdastih listova, znakovi kraj puta koji kao da su bili sveže ofarbani, zelenom sindrom prekriveni zvonik iz koga se čuo zvuk zvona.

Linije na nebu su se proširile, ali se samo nebo nije smračilo, kao što se to obično dešava pre oluje. I zato je vozio dalje kroz popodne, sve dok nije stigao do Dejtonovog Ambisa.

Spustio je pogled u kanjon obavijen maglom koji ga je zaustavio. Pogledao je levo i desno, odlučio da pode levo i krenuo ka severu.

Nivo zračenja ponovo se povećavao. Hitao je, usporavajući samo da obiđe pukotine, vrtače i kanjone koji su se širili iz tog tamnog, dubokog središta. Gusta, žuta isparenja izbijala su iz jednog otvora i ispunjavala vazduh pred njim. U jednom trenutku obuhvatiše ga sa svih strana kao lepljivi, sumporni oblak, a onda naiđe vetar i razdvoji

ih. On nesvesno nagazi na kočnicu, kola se trgoše i stadoše, a Greg još jednom zaječa. Par sekundi gledao je stvar koja se ukazala pred njim, a onda ponovo lagano pođe napred.

Prizor se nije ponovio tokom čitavog putovanja, ali nikako nije hteo da mu izađe iz misli, a on nije umeo da objasni gde ga je video. Požuteo, obešen i isceren, pred njim se pokraj Ambisa ukazao kostur razapet na krst. *Ljudi*, zaključio on, *to sve objašnjava*.

Kad je napustio oblast magluština, nebo je još uvek bilo tamno. Izvesno vreme nije shvatio da se ponovo našao na otvorenom. Trebalo mu je blizu četiri sata da obiđe Dejton a sada, dok je išao pustarom nastalom nakon eksplozije, ponovo prema istoku, na trenutak ugleda malo parče sunca u obliku srpa, koje se borilo da dopre do severne obale crne reke na nebu, ali bez uspeha.

Farove je uključio na najveću jačinu, i pošto je shvatao šta bi moglo uslediti, svuda se obazirao ne bi li našao sklonište.

Na jednom bregu nalazio se stari ambar i on pojuri prema njemu. Jedna strana se urušila, a vrata su otpala. Svejedno, on se probi unutra, a unutrašnjost je pod farovima bila vlažna i plesnjiva. U razrušenom delu koji je nekada bio štala ugleda kostur i zaključio da je konjski.

Zaustavio se, ugasio farove i čekao.

Uskoro ponovo poče zavijanje i priguši Gregovo povremeno jaukanje i stenjanje. Onda se začu novi zvuk, ne oštar i težak poput mitraljeske vatre, kao onomad u L. A., već blag, ravnomeran, gotovo nalik na predenje.

Odškrinuo je vrata da bi bolje čuo.

Ništa ga nije zaskočilo i on zato iskorači iz kabine i vrati se malo nazad. Nivo zračenja bio je gotovo normalan i zato se nije petljao sa zaštitnim odelom. Otišao je do palih vrata i pogledao napolje. Za pojasom imao je zataknut pištolj.

Nešto sivo padalo je u kapljicama, a sunce se opet delom oslobodilo.

Bila je to kiša, čista, obična. Nikad ranije nije video čistu i običnu kišu. I zato je pripalio cigaretu i gledao kako pada.

Sipala je uz povremenu tutnjavu gromova, a nije je pratilo ništa drugo. Iza traka crnila, nebo je i dalje bilo plavkasto.

Padala je svud oko njega. Slivala se niz okvir s njegove leve strane. Slučajni nalet vetra baci nekoliko kapi prema njegovom licu i on shvati da se sastoje od vode, ničega više. Na zemlji napolju obrazovale su se bare. Bacio je parče drveta u jednu od njih i video kako je pljesnulo i zaplivalo. Negde iz ambara, s visoka, začuo je zvuk ptica. Osetio je slatkasti miris slame koja je trulila. U senci s desne strane video je zarđalu vršalicu. Nekoliko pera pade pokraj njega i on dohvati jedno i pažljivo ga zagleda. Lako, tamno, pahuljasto, rebrasto. Nikada pre nije zagledao pero. Po načinu na koji su se pojedinačne grane uklapale jedna u drugu delovalo je skoro kao rajsferšlus. Pustio ga je da padne, a vetar ga dohvati i ono nestade negde iza njegovih leđa. Ponovo je pogledao napolje, i nazad iza sebe. Verovatno bi mogao da vozi kroz to što je sad padalo. Ali shvatio je koliko je umoran. Našao je neko bure, seo na njega i pripalio novu cigaretu.

Bila je to dosad dobra vožnja i on zateče sebe kako razmišlja o njenim poslednjim trenucima. Zasad neko vreme nije mogao verovati Gregu. Sve dok ne budu na mestu sa koga više neće biti povratka. Onda će biti toliko potrebni jedan drugome da će moći da ga oslobodi. Nadao se da mu nije potpuno rastočio mozak. Nije znao šta još skriva Aleja. Ali ako oluje odavde nadalje budu slabije, biće to velika pomoć.

Onda začu kikut i nađe se na nogama, s pištoljem u ruci.

Nikog nije bilo na vidiku. Nije zvučalo kao da je smeh dopro iz kola, a i nije ličilo na Gregov glas.

Ali je doprlo iz ambara.

Svojim očima ispitivao je svaku senku. Ništa.

Onda se ponovo začu i ovaj put njegove oči pođoše gore.

Tamo je bio tavan.

Podigao je pištolj prema otvoru na zadnjoj strani građevine, ali malo više. Uperi ga u tamni pravougaonik uokviren slamom.

»Silazi!« rekao je.

Nije bilo odgovora, sve dok nije ispalio dva metka u otvor, a tada dođe jeka: »Stani! Dolazim!«

Čovek koji je žurio niz bočne prečage bio je sav pokriven tamnom kosom i ritama. Bio je možda jednu stopu niži od Tanera i šćućurio

se leđima uz zid, drhteći. Oči su mu bile divlje, a ruke je držao pred grudima, prstiju zgrčenih poput kandži.

»Ko si ti?«

Čovekove oči nekoliko puta su skočile od cevi pištolja do Tanerovog lica i nazad.

»Rekoh: 'Ko si ti?' gospodine!«

»Kanis«, rekao je čovek. »Džefri Kanis«, a glas mu je bio postojan i glasan. »Nisam naučnik«, dodao je.

»Ma koga je, do đavola, briga za to? Šta si radio tamo gore – osim što si me špijunirao?«

»Ušao sam kad je počela kiša, da se sklonim.«

»Šta je to bilo toliko proketo smešno?«

»Na šta misliš?«

»Zašto si se smejao?«

»Oh. Zato što nisi poštovao pravila bejtsijanske^[1] mimikrije – a trebalo bi, znaš.«

»Šta to pričaš?«

»Nisam naučnik.«

»To si već rekao.«

Čovek se zakikotao, zatim je izdeklamovao: »Njeno je obitavalište u istoj oblasti i u isto godišnje doba, prema Bejtsu, a sama mimikrirajuća vrsta ne sme biti zaštićena, prema Bejtsu, i mora biti reda od modela, kaže Bejts, i mora se razlikovati od sopstvene vrste spoljašnjim karakteristikama koje su jasno vidljive i sposobne da stvore iluziju – i to kaže Bejts – a njene mimikrijske karakteristike treba da budu samo spoljašnje i ne smeju izazvati nikakvu fundamentalnu izmenu vrste, primećuje Bejts. Znaš, on je radio s leptirovima.«

»Jesi li ti blesav?«

»Jesam, ali poštujem pravila.«

»Pređi tamo na svetlo da te bolje pogledam.«

Čovek poslušao.

»Jeste, imaš onaj udareni izgled. Kakva su ti to sranja o Bejtsu?«

»To je stvar koju određeni stvorovi čine da bi se zaštitili: bejtsovska mimikrija. Učine da izgledaju kao nešto što nisu, pa ih ništa neće uznemiravati. Sada, da si pametan, nikad ne bi pustio da ti naraste ta brada, umivao bi se i češljao, obukao bi se u tamno odelo sa

belom košuljom i kravatom, i nosio bi aktovku. Izgledao bi kao svi ostali. Onda te niko ne bi dirao. Mogao bi da radiš šta god hoćeš bez uznemiravanja. Podsećao bi na zaštićene vrste. Ne bi bio prisiljen da uletiš u opasnost.«

»Otkud ti znaš da sam bio prisiljen da uletim u opasnost?«

»Imaš takav izgled, taj miris, neku uznemirenost...«

»A da sam izgledao kao uštogljenko, to se ne bi desilo?«

»Verovatno ne.«

»A kakvo je tvoje objašnjenje?«

Čovek se nasmeja i kao da se opusti.

»Mrziš li naučnike?«

»Ništa više nego bilo koga drugog.«

»Šta ako sam ja naučnik?«

»Ništa.«

»Dobro. Ja sam naučnik.«

»Pa šta?«

»Sve su nas trpali na istu gomilu. Ja sam biolog.«

»Ne kopčam.«

»To su nam sve fizičari priredili« – mahnuo je gore, pa oko sebe – »i neki hemičari i matematičari. A ne biolozi.«

»Misliš na rat?«

»Da. Ne! Mislim na svet, onakav kakav je sad.«

»Nisam bio tu kad se sve to desilo. Ne znam. Niti me je briga. Šta to pokušavaš da kažeš?«

»Nije trebalo da okrivite sve profesore u svim disciplinama za ono što se desilo.«

»I nisam. Niti to činim. Pojma nemam čak ni šta se desilo. Ne stvarno. Šta se desilo?«

»Rat, to je sve. Ludački i razoran. Gomila bombi i raketa, s rezultatom koji niko nije predvideo: ovim!« Ponovo je pokazao napolje. »I šta je onda bilo? Pa, preživeli su otišli na sve preostale univerzitete za koje sam znao i pobili preostale profesore – engleskog, sociologije, fizike, nije bilo bitno šta predaju – zato što su profesori očigledno bili odgovorni, jer su bili profesori. Zbog toga mi bejtsijanska mimikrija toliko znači. Pucali su na njih, kidali ih u komade, raspinjali. Ali ne i mene. Ne. Ne mene. Ja sam bio deo njih,

rulje. I zato sam preživio. Ja sam na biologiji. Soba šest-nula-četiri, zgrada bentonskog.« Opet se nasmejao.

»Hoćeš da kažeš da si im pomogao dok su ubijali tvoje prijatelje?«

»Nisu mi bili prijatelji. Bili su u drugim naučnim granama. Jedva da sam ih i poznavao.«

»Ali pomagao si?«

»Naravno. Zato sam još uvek živ.«

»Pa kako ide život?«

Čovek prinese ruke licu i zari nokte u obraze.

»Ne mogu to da zaboravim«, rekao je najzad.

»I eto kuda te vodi tvoja prokleta mimikrija – probrljavio si previše se trudeći da budeš kao drugi. Ne, hvala. Ja znam ko sam.«

»Šta?«

»Ja sam ja. Ja sam Anđeo. Ne moram da se pretvaram da sam nešto drugo. Ako im se ne dopadam, mogu da me saseku, ako mogu. Do sada nisu mogli. I zato zajebi ih sve redom! Ne palim se na te fore o mimikriji. Ne, hvala. Nimalo. Nek' se nose u pakao, svaki majčin sin redom!«

»Vrsta ne može da uspe na taj način.«

»Zajebi vrste. Hoću da sačuvam sebe.«

»To je pogrešan stav.«

»Ko kaže?«

»Više ne znam.« Nastavio je da grebe obraze, sve dok ne poteče krv i dok mu brada ne zablista od nje.

»Prestani! Ideš mi na nerve! Gde ti uopšte živiš?«

»Svuda, nigde – lutam. Gde god pokušam da ostanem, oteraju me nakon izvesnog vremena. Ludak više nije svetinja.«

»Ovde ima naselja? Ljudi?«

»Pomalo, pomalo...«

»Idi onda i oponašaj ljude koji žive u nekom od njih.«

»Ne mogu. Ja sam lud.«

»Obrijaj bradu i okupaj se, obuci tamno odelo, belu košulju i kravatu, i nosi aktovku...«

»Više ne izgledaju tako – zaboravio sam. Sve se to izmenilo...«

»Pa onda idi i izgledaj kako god oni, do đavola, izgledali.«

»Svi imaju brade, i prljavi su, i nose staru odeću.«

»Onda ih već oponašaj. A i ja.«

»Ne!«

»U čemu je razlika?«

»Mi smo ljudi!«

»Mene ne mešaj.«

»Ali to je istina. Ko bi drugi osim ludaka bio u ovom starom ambaru usred oluje koja bi mogla prerasti u pravo pustošenje? Normalan čovek bio bi kod kuće, na bezbednom...«

»Okej, ubedio si me. I ja sam podilkanio. Cigaretu?«

»Da, molim.«

Taner mu dobaci kutiju levom rukom, a onda to učini i sa šibicama. Desnicom je postojano držao pištolj.

Kanis pripali cigaretu i vrati kutiju i šibice istim putem kojim su i stigli.

Taner pažljivo pripali svoju, ne skidajući pogled s malog čoveka.

»Ali zanima me tvoj oblik ludila«, rekao je čovek. »Nikad do sada nisam video takvo vozilo. To je oklop protiv zračenja, zar ne?«

»Da, Vozim do Bostona.«

»Baš luckast posao. I opasan.«

»Znam. Ali tamo je kuga, a ja nosim antiserum hafikin.«

»Kuga? Znao sam! Znao sam da će doći!«

»Zašto?«

»Tako su rekli Maltus i Darwin. Svi ćemo pomreti! Rat i bolesti staraju se za odnos populacija-hrana. Ali to je prestalo da bude problem, a i više nismo sposobni da preživimo. I zato će se ona nastaviti sve dok posao ne bude dovršen.«

»Gluposti. Zaustavili su kugu u L. A. Zato smo tamo i imali serum.«

»Onda će da naiđe nešto drugo.«

Taner sleže ramenima. »Nije me briga šta će ih zadesiti.«

»Ali i ti si jedan od njih.«

»Nisam. Sam si tako rekao.«

»Grešio sam. Ja sam lud.«

Neko vreme Taner je ćutke pušio.

»Šta ćeš sa mnom?« pitao je Kanis.

»Ništa. Držaću pištolj uperen u tebe sve dok oluja ne popusti, zato što ti ne verujem. Onda ću da uđem u svoja kola i da se odvezem.«

»Zašto mi ne veruješ? Zato što sam naučnik?«

»Zato što si lud.«

»*Touche*. Ali možeš da me ubiješ.«

»Zašto bi se mučio time?«

»Možda želim da budem mrtav.«

»Onda uradi to sam.«

»Ne mogu.«

»Šteta.«

»Da li bi me poveo sa sobom do Bostona?«

»Možda. Ako to stvrno želiš, i ako ja ubedim sebe da mogu da imam poverenja u tebe.«

»Dozvoli da razmislim.«

»Sam si me pitao. Razmišljaj koliko te volja.«

Taner je slušao zvuk kiše na krovu.

Najzad: »Ne, hvala«, rekao je Kanis. »Verovatno bi me ubili, zato što sam naučnik.«

»Ne verujem. Ne bi to učinili u L. A. Ali mislio sam da želiš da umreš?«

»Ponekad da, a ponekad ne. Imaš li nešto za jelo? Bilo šta što ti je višak? Strašno sam gladan.«

Taner razmisli. Premišljao je o sadržini frižidera i kutija s hranom.

»Okej«, rekao je. »Hodaj ispred mene i da nisi pravio nagle pokrete. Ostaviću ti čak i nešto zaliha.«

Kanis je išao pred njim čitavim putem do kola.

»Okreni leđa i upamti, u njih je uperen pištolj.«

Kanis napravi nalevo krug.

Taner se uvuče u kola, širom otvori vrata i, držeći malog čoveka na oku, izvadi porcije iz pretinaca i prenese ih nazad.

»Evo ti. Poigraj se malo«, rekao je, spustio kutije na pod ambara i udaljio se.

Gledao je Kanisa kako jede, sve dok nije počeo da se pita kako čovek može da bude toliko gladan.

A onda: »Kako je sada?«

»Mnogo bolje, hvala.«

»Siguran sam da te neće ubiti u Bostonu«, rekao je. »Ako hoćeš da pođeš sa mnom, povešću te. Šta kažeš?«

»Ne. Hvala. Sada se osećam bolje.«

»Zašto, za ime božje?«

»Zato što sam se najeo.«

»Hoću da kažem, zašto nećeš da pođeš?«

»Zato što će da me mrže.«

»Ne, neće.«

»Pomogao sam, znaš, kada su palili univerzitete.«

»Onda nemoj da im kažeš za to.«

Zavrteo je glavom. »Znaće oni.«

»Kako, kopilane glupi? Reci mi *kako*?«

»Znaće. *Ja* znam.«

»Čoveče, ti si sav opsednut krivicom. Čuo sam za to, ali sve do sada nisam verovao. Zaboravi! Ima da te odvedem tamo, moći ćeš da radiš sa svojim leptirovima šta god ti padne na pamet počev od sada pa sve dok se pakao ne zamrzne, a nikoga neće biti briga.«

»Ne, hvala.«

Taner sleže ramenima.

»Kako ti drago.«

Do njih dopre blesak plavog sevanja. Silina pljuska se pojačavala, sve dok nije zvučalo kao da po krovu udara hiljadu čekića. Neko vreme ambar je osvetljavao nekakav neprirodni odsjaj.

»A kako je *tvoje* ime?« pitao je Kanis.

»Pakao.«

»Znao sam«, rekao je. »Veruješ li u boga, Paklu?«

»Jok.«

»Ni ja nisam, ali sad verujem. Oprosti mi što zgreših...«

»Nemoj meni to da prodaješ«, rekao je Taner.

»Izvini. Ja...«

Začu se tutnjava grmljavine, koja proguta ostale njegove reči.

A onda: »...me ubiješ«, reče čovek.

Taner zgazi svoj pikavac.

»Hoćeš?«

»Šta?«

»Da me ubiješ.«

»Ne.«

»Zašto ne?«

»Zašto bih?«

»Zato što bih to voleo.«

»Ma beži, bre, u pakao.«

»Već sam to uradio.«

»Kao što već rekoh, baš si udaren.«

»To nema veze s temom.«

»Hoćeš još jednu cigaretu?«

»Ne, hvala.«

Kiša je malo oslabila, a gromovi zamreše. Sevanje postade udaljeno, a drhtavim senkama vratila se prirodna tama,

»Okej, zaboravi«, rekao je Kanis.

»Već jesam.«

»Nisam hteo da gnjavim.«

»Znam. Čime se biolozi bave?«

»Doktorirao sam u biološkim naukama. U stvari ja sam botaničar...«

»Doktor?«

»Da.«

»Ima u mojim kolima još jedan tip i treba mu medicinska pomoć. Hoćeš li da ga pregledaš?

»Nisam ja ta vrsta doktora.«

»Šta hoćeš da kažeš?«

»Ja sam doktor, ali ne medicine. Poznajem samo botaniku.«

»Biologija je seckanje ljudi i slično, ne? Zar to ne bi pomoglo?«

»Ne baš. Ništa ti ja ne znam o medicini.«

»Okej. Verujem ti. Al' šteta. Baš je gadno izubijan.«

»Žao mi je.«

Nekakvo blistanje vraćalo se u dan.

»Kao da popušta«, rekao je Taner.

»Da.«

»Onda odoh ja.«

»Sada?«

»Zašto da ne?«

»Možda ponovo počne.«

»A možda i ne. Moram da reskiram.«

Taner pode ka vozilu.

»Čekaj!«

»Šta je?«

»Ništa.«

A tad se Kanis baci na njega i gurnu ruku u košulju dok je to činio. Taner dvaput opali.

»Budalo prokleta! Zašto si to učinio?« povikao je i pritrčao palom čoveku.

Kanis se zakašlja i ispljuni krv.

»Zašto da ne?« Pitao je. »Svi smo – ludi... O, Paklu!« A zveket njegovog izdisanja ispuni Tanerove uši.

»Ludo – ludo«, rekao je Taner, odvukao Kanisa u štalu i položio ga pored konjskog kostura. Pretresao ga je i otkrio da nije bio naoružan.

»Voleo bih da nisi to uradio«, rekao je, a onda se vratio do bureta, seo na njega i pripalio još jednu cigaretu, ruka mu je još uvek osećala udar i vrelinu pištolja iz koga je pucao.

»Luda«, ponovio je, »Potpuno van pameti. Ludak. Eto šta je bio«, zaključio na kraju. »Bio je u pravu.«

Dugo je sedeo tamo i osećao hladno, vlažno pirkanje vetra. A kiša oslabi nakon izvesnog vremena i on se vratio do kola i pokrenu ih. Greg je i dalje bio u nesvesti, primeti on dok je išao unatrag.

Uzeo je pilulu da bi se održao u budnom stanju, i pojeo je nešto hrane dok je vozio. Kiša je padala još neko vreme, ali blago. Padala je čitavim putem kroz Ohajo, a nebo je neprekidno bilo naoblačeno. Ušao je u Zapadnu Virdžiniju kod mesta zvanog Parkersburg, a onda je blago skrenuo na sever, jer bi prolazeći pokraj starog Rend Mek Nelija dobio svoje. Sivi dan pretvorio se u crnu noć, a on je i dalje vozio.

Više ga nisu uznemiravali mračni slepi miševi, ali je prošao pokraj još nekoliko kratera, a brojač zračenja počeo je da se podiže, a na jednoj tački za njim počeo da juri čopor ogromnih podivljalih pasa, lajali su i zavijali, trčali pored puta i škljocali zubima na njegove gume, režali i kevtali, a onda su zaostali iza njega. Osetio je drhtaje pod točkovima dok je prolazio pored druge planine, koja je bljuvala blistave oblake sa njegove leve strane i ispuštala zvuk nalik na grmljavinu. Padao je pepeo, a on je vozio kroz njega. Bujica poplave naglo pljusnu oko njega, a motor se dvaput zakašlja i zamre, ali svaki put ga je ponovo upalio i gurao riapred, vode su pljuskale kraj njegovih bokova. Onda je stigao do viših, suvljih terena, i put pokušao da mu prepreče naoružani ljudi. Zaprošao ih je mecima, izbacio granatu na njih i odvezao se dalje. Kada tama prestade i pojavi se bledunjavi mesec, tamne ptice počeo da kruže i da se

obrušavaju na njega, ali on nije obraćao pažnju na njih, i nakon izvesnog vremena njih nestade.

Vozio je dok ponovo nije osetio umor, a onda je još malo jeo i uzeo još jednu pilulu. Do tada bio je u Pensilvaniji i tako se osećao da bi smesta oslobodio Grega i dao mu da vozi, samo kad bi se ovaj osvestio.

Dvapat je stao da bi otišao do klozeta, igrao se zlatnom naušnicom u svojem probušenom levom uhu, istresao je nos i češkao se. Onda je još nešto pojeo i produžio.

Počese da ga bole svi mišići i želeo je da stane i da se odmori, ali se plašio stvari koje bi ga mogle zaskočiti ako to učini.

Dok je vozio kroz još jedan mrtvi grad, kiša ponovo poče. Nije bila jaka, samo je sipala, na izgled hladna i sterilna – iskričavi, svetlucavi zastor. Zastao je nasred puta pred stvari u koju je zamalo uleteo i zablujio se u nju.

Najpre je pomislio da su se opet pojavile crne linije na nebu. Stao je zbog toga što su se pojavile previše naglo.

Bila je to paukova mreža, vlakna debelih kao njegova ruka, razapeta između dve naherene zgrade.

Uključio je prednji bacač plamena i počeo da je spaljuje. Kada je vatra zamrla, video je obličje koje mu se približavalo, silazeći negde odozgo.

Bio je to pauk, veći od njega, koji je hitao da proveriti šta se to dešava.

Podigao je lansere raketa, pažljivo nanišanio i probio ga belo usijanim projektilom.

Ovaj je još uvek visio u mreži koja je podrhtavala i činilo se da se trza.

Ponovo je uključio bacač plamena, tokom punih deset sekundi, a kada su vatre zamrle, put pred njim bio je slobodan.

Pohitao je kroz prolaz, ponovo sasvim budan i na oprezu, potpuno je zaboravio na sve bolove. Vozio je što je brže mogao, pokušavajući da zaboravi prizor.

Još jedna planina pušila se ispred, s desne strane, ali joj se vrh nije rascvetao, a dok je prolazio kraj nje nešto pepela palo je na njega.

Skuvao je kafu i popio šoljicu. Nakon izvesnog vremena počelo je da sviće i on pohita prema jutru.

Zaglibio se u blato, negde u istočnoj Pensilvaniji, i počeo da kune. Greg je bio vrlo bled. Sunce je bilo skoro u zenitu. Zavalio se i zatvorio oči. Bilo je to previše.

Zaspao je.

Probudio se i osećao se još gore. Nešto je lupalo u kola. Ruka mu automatski posegnu za komandama paljbe i kontrolom krilaca, a oči počеше da pretražuju ekrane.

Ugledao je jednog starca, a pratila su ga dva mlada čoveka. Bili su naoružani, ali su stajali baš pokraj levog krila i on je znao da bi u trenutku mogao da ih preseče napola.

Aktivirao je spoljašnji zvučnik i mikrofoni. »Šta hoćete?« pitao je, a njegov glas zaori se po okolini.

»Jesi li okej?« pitao je stari.

»Ne baš. Zatekli ste me na spavanju.«

»Zaglibio si se?«

»Tako nešto.«

»Imam zapregu mazgi pa bi mogo da te izvučem odatle. Al–ne mogu da ih dovedem pre sutra izjutra.«

»Sjajno!« rekao je Taner. »To bih mnogo cenio.«

»Odakle si?«

»L. A.«

»Šta ti je to?

»Los Anđelos. Zapadna obala.«

Začulo se došaptavanja, a onda: »Mnogo si se udaljio od kuće, gospodine.«

»Kao da ne znam. – Čuj, ako si ozbiljno pričao o onim mazgama, đavolski bi mi pomogao. Situacija je hitna.

»U kom smislu?«

»Čuo si za Boston?«

»Znam da postoji.«

»Pa, ljudi tamo umiru od kuge. Ja nosim lekove koji bi mogli da ih spasu, ako se probijeni.«

Čulo se još dopšaptavanja, a onda: »Pomoći ćemo ti. Boston je prilično važan, i mi ćemo te osloboditi. Oćeš da pođeš sa nama?«

»Gde? I ko si ti?«

»Ja sam ti Semjuel Poter, a ovo su mi sinovi, Roderik i Kaliban. Imam farmu na šest milja odavde. Pozivam te da tamo prenoćiš.«

»Nije da nemam poverenja u tebe«, rekao je Taner«, »nego ne smem nikom da verujem, ako shvataš šta hoću da kažem. Previše su često pucali na mene da bih reskirao.«

»A šta kažeš ako mi ostavimo oružje? Sigurno možeš da nas upucaš odatle, je l' tako?«

»Tako je.«

»Znači mi reskiramo samim tim što stojimo ovde. Oćemo da ti pomognemo. Mnogo ćemo izgubiti ako bostonski trgovci prestanu da dolaze u Albeni. Ako imaš još nekog s tobom unutra, može da te pokriva.«

»Sačekaj malo«, rekao je Taner, otvorio vrata i iskoćio.

Starac ispruži ruku, a Taner je prihvati i rukova se, a zatim to učini i sa njegovim sinovima.

»Ima li ovde neki doktor?« upitao je.

»U naselju – tridesetak milja prema severu.«

»Ortak mi je povređen. Mislim da mu treba doktor.« On pokaza prema kabini.

Sam priđe i proviri.

»Kako se to izubijao?«

»Pobrljavio je, pa sam morao da ga istreskam. Vezao sam ga, da budem siguran. Ali sad baš i ne izgleda tako dobro.«

»Daj onda da uzmemo nosila i da ga metnemo na njih. Ti onda sve zaključaj, a moji momci ima da ga odnesu kući. Poslaćemo nekog po došu. Ni ti baš ne izgledaš najbolje. Kladim se da bi volo kupanje, brijanje i čist krevet.«

»Ni ne osećam se najbolje«, reče Taner. »Daj brzo da napravimo ta nosila, pre nego što nam zatrebaju još jedna«.

Seo je na branik i pušio dok su Poterovi momci sekli drva i vezivali ih. Talasi malaksalosti su ga saletali i on je jedva uspevao da oči drži otvorene. Osećao je kao da su mu stopala negde daleko, a ramena su ga bolela. Cigareta mu ispade iz prstiju i on se naleže na haubu.

Neko ga je lupkao po nozi.

Prisilio je oči da se otvore i spustio pogled.

»Okej«, rekao je Poter. »Razvezali smo ti ortaka i metnuli ga na nosila. Oćeš da zaključaš, pa da krenemo?«

Taner klimnu i skoći. Kad se našao na nogama, upao je u blato skoro do vrhova čizama, ali je zatvorio kabinu i zateturao se prema

starcu u jelenskoj koži.

Počese da idu po predelu, i nakon izvesnog vremena pokreti su mu bili sasvim mehanički.

Semjuel Poter neprekidno je ćeretao dok je vodio, a puška mu je počivala na pregibu ruke. Možda je to činio da bi održao Tanera u budnom stanju.

»Nije daleko, sinko, i sad smo tamo za par minuta. Kako ono reče da se zoveš?«

»Pakao«, rekao je Taner.

»Molim?«

»Pakao. Zovem se Pakao. Pakao Taner.«

Sam Poter se zakikota.

»Baš ti je gadno ime, gospodine. Ako ti nije nezgodno, predstavicu te ženi i najmlađima kao 'g. Tanera'. Okej?«

»Slažem se«, zadahtao je Taner, čupajući čizme iz blata uz mljackav zvuk.

»Al' će nam fale ti bostonski trgovci. Nadam se da ćeš da stigneš na vreme.«

»Čime se oni bave?«

»Drže dućane u Albeniju, a dvaput godišnje naprave vašar – prolećni i jesenji. Donose razne drangulije koje nam trebaju – igle, konac, biber, posude, tanjire, semenje, oružje i municiju, raznorazne stvari – a ti vašari su i mnogo zabavni. Većina ljudi odavde do Abenija bi ti pomogla. Nadam se da ćeš uspeti. Ima da te otpeljamo u dobrom stanju.«

Stigoše na više, suvlje tlo.

»Hoćeš da kažeš da je furanje odavde nadalje sigurnije?«

»Ovaj, ne baš. Ali pomoći ću ti s mapom pa ću ti reći čega da se paziš.«

»Imam svoju kod sebe«, rekao je Taner kada izbiše na vrh brega i kada ugleda farmersku kuću u daljini. »To je tvoje mesto?«

»Tačno. Nije više mnogo daleko. Laka šetnja – a ti se samo slobodno osloni o moje rame ako si se umorio.«

»Izdržaću«, rekao je Taner. »Ali sam se toliko nagutao onih pilula što treba da me drže u budnom stanju da počinjem da osećam sav san koji sam propustio. Biću okej.«

»Sad ima odma da se naspavaš. A kad se probudiš, ima da pogledamo tu tvoju mapu, pa možeš da upišeš sva mesta o kojima ću da ti pričam.«

»Zgodno mestašce«, rekao je Taner. »Zgodno mestašce«, a onda je stavio ruku na Samovo rame i teturao se pokraj njega, osećajući se skoro kao da je pijan i čeznući da to i bude.

Nakon magličaste večnosti ugleda kuću pred sobom, a zatim vrata. Vrata se otvoriše, a on oseti kako pada i to je bilo sve.

San. Tama, daleki glasovi, još tame. Gde god da je ležao, bilo je meko, i on se okrenu na drugu stranu i ponovo potonu.

Kad se konačno sve fino složilo u čvrstu loptu i kada je otvorio oči, kroz prozor s njegove desne strane slivalo se svetlo i padalo u kvadratima na kockasti kilt koji ga je pokrivao. Zagroktao je, protegao se, protrljao oči i počeošao bradu.

Pažljivo je razgledao sobu: uglačani drveni patos s ručno pletenim plavim, crvenim i sivim ćilimima razbacanim po njemu; toaletni stočić s belim emajliranim lavorom pokraj čijeg ruba se videlo nekoliko crnih tačaka na mestu na kome se emajl iskrzao; ogledalo na zidu iza njega koje je gledalo na sve to; stolica za ljuljanje tanušnog izgleda na čijem sedištu se nalazi jastučić sa štampanom slikom; stočić pokraj drugog zida ispod koga je bila gurnuta stolica; ručno vezeni goblen na zidu sa molitvom za božji blagoslov; plavo-zelena štampana slika vodopada na suprotnom zidu.

Seo je, otkrio da je go, obazro se da nade odeću. Nigde je nije bilo.

Dok je sedeo i razmišljao da li da pozove nekoga ili ne, vrata se otvoriše i Sam uđe. Nosio je Tanerovu odeću, opranu i pažljivo složenu preko jedne ruke. U drugoj ruci nosio je njegove čizme, koje su se sijale kao lampa u noći.

»Čuo sam da se meškoljiš«, rekao je. »Kako se sad osećaš?«

»Daleko bolje, hvala.«

»Spremili smo ti da se okupaš. Samo da sunemo par kofa vruće vode i biće ti na raspolaganju. Sad će momci da je donesu za minut, a i sapun i peškire.«

Taner se ugrize za usnu, ali nije hteo da bude neljubazan prema svom dobrotvoru i zato je klimnuo i prisilio se da se nasmeši.

»Baš fino.«

»...A na toaletnom stočiću su ti žilet i makaze – šta god ti zatreba od toga.«

Ponovo je klimnuo. Sam spusti njegovu odeću na stolicu za ljuhanje, a čizme na pod kraj nje, pa izađe iz sobe.

Ubrzo Roderik i Kaliban unesoše kadu, prostreše neke vreće i staviše je na njih.

»Kako si?« upita jedan od njih. (Taner nije bio siguran koji je koji. Obojica su izgledali zgodni kao strašila, a usta su im bila puna belih zuba).

»Baš dobro«, rekao je.

»Kladim se da si ogladneo«, rekao je drugi. »Spavo si juče celo popodne, i celu noć, i čitavo jutro.«

»Pogodio si«, rekao je Taner. »Kako mi je ortak?«

Najbliži zavrte glavom. »Još uvek spava i loše mu je.« rekao je. »Doša treba skoro da stigne. Naš mali braca otišao je sinoć da ga dovede.«

Okrenuše se da pođu, a ovaj koji je govorio dodade: »Čim se okupaš, mama će da ti spremi nešto da pojedeš. Kal i ja idemo da probamo da ti izvučemo kola. Tata će da ti kaže o putevima dok budeš jeo.«

»Hvala.«

»Do viđenja.«

Zatvorili su vrata za sobom kad su pošli.

Taner ustade i priđe ogledalu, pogleda se.

»Pa hajde, samo ovaj put«, promrljao je.

Onda se umio, potkresao bradu i skratio kosu.

A onda, stegnutih zuba, spustio se u kadu, nasapunjao se i trljao. Voda ispod pene postade siva i prljava. Ispljuska se, istrljao peškirom i obukao.

Bio je sav uštirkan i škripav i blago se osećao na neko dezinfekciono sredstvo. Nasmušio se svojem tamnookom odrazu i pripalio cigaretu. Počešljao se i razgledao stranca. »Proklet bio! Pravi sam lepotan!« Zakikotao se, a onda je otvorio vrata i ušao u kuhinju.

Sam je sedeo za stolom i pio kafu, a njegova žena, koja je bila niska i debela i obučena u dugačku, sivu haljinu bila je okrenuta u suprotnom smeru, nagnuta iznad peći. Onda se okrenula i on vide

da joj je lice izduženo, jedrih, crvenih obraza sa jamicama i malim ožiljkom nasred čela. Kosa joj je bila smeđa, proseda i vezana pozadi. Klimnula je glavom, nasmešila se i rekla mu: »Dobro jutro.«

»Jutro«, odgovorio je. »Bojim se da sam napravio rusvaj u susednoj sobi.«

»Ništa zato«, rekao je Sam. »Sedi, a doručak će da ti stigne za minut. Momci su ti rekli za tvog prijatelja?

Taner klimnu.

Kad je stavila šoljicu kafe pred Tanera, Sam reče: »Žena mi se zove Suzana.«

»Drago mi je«, rekla je.

»Ćao.«

»E sada, evo tvoje mape. Vidio sam da ti viri iz žakete. Eno ti i pištolj, visi tamo na vratima. Daklem, ja sam nešto razmišljao i mislim da ti je najbolje da ideš gore do Albanija, a onda da pređeš na stari autoput devet, koji je u dosta dobrom stanju.« Raširio je mapu i pokazao dok je govorio. »E sad, to baš neće da bude veseli izlet«, rekao je, »ali izgleda kao najčistiji i najbrži put do...«

»Doručak«, reče njegova žena i odgurnu mapu u stranu da bi pred Tanera stavila tanjir sa jajima, šunkom i kobasicama, a pored njega još jedan, na kome su bila četiri parčeta prepečenog hleba. Na stolu su stajali marmelada, džem, sulc, buter, i Taner se prihvati svega toga, pa je pio kafu i punio prazni stomak dok je Sam govorio.

Pričao mu je o bandama koje su jurile na motorima između Albanija i Bostona i pljačkale šta stignu, a to je bio razlog zbog kojeg je najveći deo robe išao u konvojima sa naoružanom pratnjom. »Ali ti ne treba da brineš, sa tom tvojom lađom, zar ne?« pitao je, a Taner reče: »Nadam se«, i slisti još hrane. Ali pitao se da li su možda nalik njegovom starom čoporu i ponovo se ponadao da nisu, i zbog sebe i zbog njih.

Taner podiže svoju šoljicu kafe i začu spolja neki zvuk.

Vrata se otvoriše i dečko utrča u kuhinju. Taner oceni da ima između deset i dvanaest godina. Pratio ga je stariji čovek, koji je nosio tradicionalnu crnu torbu.

»Stigli smo! Stigli smo! vikao je dečak, a Sem ustade i rukova se sa čovekom. Taner zaključa da to i on treba da uradi. Obrisao je usta, stegao čoveku ruku i rekao: »Moj ortak malo je kao sišao s uma.

Skočio je na mene i počeli smo da se gušamo. Odgurnuo sam ga i on je udario glavom o upravljačku tablu.«

Doktor, tamnokosi čovek, verovatno u kasnim četrdesetim godinama, bio je obučen u tamno odelo. Lice mu je bilo izbrazdano dubokim borama i delovao je vrlo umorno. On klimnu.

Sam reče: »Ja ću te odvesti do njega« i povede ga kroz vrata na drugom kraju kuhinje.

Taner ponovo sede i podiže poslednje parče prepečenog hleba. Suzana mu doli kafe i on joj klimnu.

»Zovem se Džeri«, rekao je dečak i seo u stolicu svoga oca. »Da li ti je ime stvarno Pakao?«

»Da si smesta ućutao, ti!« reče njegova mati.

»Bojim se da jeste«, reče Taner.

»...i vozio si preko cele zemlje? Kroz Aleju?«

»Dosad.«

»Kako je bilo?«

»Gadno.«

»Šta si sve video?«

»Slepe miševе velike kao ova kuhinja – a neke i veće – s druge strane Misis Hipi. Ima ih puno u Sen Luisu.«

»A šta si im radio?«

»Pucao na njih. Spaljivao ih. Vozio kroz njih.«

»Šta si još video?«

»Gila čudovišta. Ogromni gušteri u tehnikoloru – veliki kao ambar. Peščane đavole – jake kružne vetrove koji su usisali jedna kola. Planine sa vatrom na vrhu. Ogromno trnovito grmlje koje smo morali da spaljujemo. Vozio kroz nekoliko oluja. Vozio po mestima na kojima je tlo kao staklo. Vozio po mestima na kojima se tlo trese. Vozio oko ogromnih kratera, svih radioaktivnih.«

»Kako bih voleo da to i ja mogu jednog dana.«

»Možda i hoćeš jednom.«

Taner dovrši hranu, pripali cigaretu i popi gutljaj kafe.

»Baš lep doručak«, doviknuo je. »Najbolji koji sam pojeo u poslednjih nekoliko dana. Hvala.«

Suzana se nasmešila, a onda je rekla: »Džeri, ne gnjavi, čoveka.«

»Bez brige, misis. Dobar je.«

»Kakav ti je to prsten na ruci?« rekao je Džeri. »Liči na zmiju.«

»To i jeste«, rekao je Taner i skinuo ga. »Čisto srebro, sa očima od rubina, dobio sam ga na mestu zvanom Tihuana. Evo ti. Možeš da ga zadržiš.«

»Ne smem da primim«, rekao je dečak i pogledao majku, očima pitajući da li sme. Ona zavrte glavom sleva nadesno, a Taner to vide i reče: »Tvoji stari bili su toliko dobri da mi pomognu i da dovedu doktora za mog drugara i da mi nađu mesto gde ću da odspavam. Siguran sam da ne bi imali ništa protiv što želim da bar malo iskažem zahvalnost i da ti poklonim ovaj prsten«, a Džeri ponovo pogleda majku, Taner klimnu, a onda i ona klimnu.

Džeri zazvižda, poskoči i stavi ga na prst.

»Preveliki mi je«, rekao je.

»Daj da ga malo stegnem za tebe. Takvi spiralni prstenovi odgovaraju svakoj ruci, samo ako ih malo stisneš.«

Stisnuo je prsten i vratio ga dečku da ponovo proba. Još uvek je bio preveliki, i zato ga je opet stisnuo, a tada je pristao.

Džeri ga stavi na ruku i potrča iz sobe. »Čekaj!« reče njegova majka. »Kako se kaže?«

On se okrete i reče: »Hvala ti, Paklu.«

»Gospodine Taneru.« Reče ona. »Gospodine Taneru«, ponovi dečak, a vrata se zalupiše za njim.

»Baš ste bili ljubazni«, reče ona.

Taner sleže ramenima. »Dopao mu se«, rekao je. »Drago mi je da sam mogao da mu ga poklonim.«

Dovršio je kafu i cigaretu, ona mu pruži još jednu šoljicu, a on pripali novu cigaretu. Nakon izvesnog vremena Sam i doktor izadoše iz susedne sobe, a Taner poče da se pita gde li je porodica spavala prethodne noći. Suzana obojici nali kafe i oni sedoše za sto da je popiju.

»Prijatelj ti je pretrpeo potres mozga«, rekao je doktor. »Ne mogu da kažem koliko je u ozbiljnom stanju bez rendgenskog snimka, a ovde ga nigde ne mogu napraviti. Ali ne bih preporučivao da se pokreće.«

Taner reče: »Koliko dugo?«

»Možda par dana, možda nekoliko nedelja. Ostavio sam lekova i rekao Samu šta da radi s njim. Sam kaže da je u Bostonu kuga i da moraš da žuriš. Moj savet ti je da nastaviš bez njega. Ostavi ga ovde

sa Poterovima. Oni će ga negovati. Posle može da ode s njima u Albeni za prolećni vašar i da odatle pode za Boston na nekom trgovačkom vozilu. S njim će verovatno sve biti u redu.«

Taner malo razmisli, a onda klimnu. »Okej«, rekao je, »ako tako mora da bude.«

»To preporučujem.« Ispili su kafu.

Pakao Taner i Džeri Poter koračali su kroz ledeno jutro. Pramenovi magle klizili su nad tlom, a trava je sijala kao hromirana. U vazduhu je visila laka izmaglica, a Džerijev dah se kristalizovao kad bi ga dunuo ispred sebe i on reče: »Gle, Paklu! Ja pušim!«

»Aha«, rekao je Taner. »Pitam se da li su mi kola već oslobođena.«

»Verovatno«, rekao je Džeri. »To je mnogo dobra zaprega.« A onda: »Čime se ti baviš, Paklu? Hoću da kažem, u pravom životu, kad ne voziš?«

»Uvek vozim«, rekao je Taner, »ovo ili ono. Ja sam vozač, ništa drugo.«

»Hoćeš li da voziš i kada stigneš u Boston?«

Taner pročisti grlo i pijunu podno drveta.

»Ne znam. Verovatno. Ili ću da radim na nekom mestu gde popravljaju kola i motore.«

»Znaš li šta ja hoću da budem?«

»Ne. Reci mi.«

»Pilot. Hoću da letim.«

Taner zavrte glavom. »Ne možeš. Jesi li ikada gledao ptice? Ne lete na velikoj visini. Plaše se. Samo uđi u avion i vetrovi će te ubiti.«

»Mogao bih da letim nisko...«

»Teren je previše nepravilan, a vetrovi menjaju visinu. Do đavola, ima bregova na koje ne bih smeo da se odvezem, zato što bi mogli da me zbrišu. Možeš da vidiš dokle idu po vrtloženju – talasi su vidljivi, zbog sveg smeća koje nose – a tu je i činjenica da iznad određene tačke nemaš ništa osim golog stenja.«

»Mogao bih da pazim na takve stvari.«

»Jeste, ali vetrovi se menjaju. Poniru i dižu se. I ne možeš da predvidiš kada će ili gde da urade jedno ili drugo.«

»Ali ja *hoću* da letim!«

Taner pogleda dečaka i nasmeši se. »Ima strašno puno stvari koje većina ljudi hoće da radi, a iz nekog razloga ispostavi se da to

nikada neće moći. Letenje je jedna od njih. Moraćeš da nađeš nešto drugo.«

Džerijeva donja usna iznenada se naduri i on poče da šutira kamenje dok je koračao.

»Svi imaju nešto posebno što žele kad su mladi«, rekao je Taner. »Ali izgleda da to nikada ne uspeva. Ili se pokaže da je nemoguće, ili nikada ne dođeš u priliku da pokušaš.«

»Šta si ti želeo, ako to nije vožnja?«

Taner stade i okrete leda vetru, pa zaklonivši upaljač poče da kreše sve dok nije pripalio cigaretu. Onda povuče dvaput, zagleda se u dim i reče: »Želeo sam da budem čuvar mašine.«

»Kakve mašine?«

»One mašine, Velike Mašine. Teško je to objasniti...«

Sklopio je na trenutak oči, otvorio ih, a onda: »Imao sam učitelja«, rekao je, »u vreme kad sam išao u školu, i on nam je govorio da je svet jedna velika mašina, da je sve povezano sa svime, da je sve što se dešava u funkciji svih tih dejstava i međudejstava. Pa sam ja onda počeo da razmišljam o tome i stvorio u sebi sliku te proklete velike mašine – sa svim mogućim zupčanicima, cilindrima i prenosnicima; raznoraznim polugama, ekscentrima, klipovima, zamajcima i osovinama; i zaključio sam da stvarno negde postoji – hoću da kažem, ta mašina – i da će, zavisno od toga radi li ona ispravno ili ne, stvari u svetu ići kako treba ili kako ne treba. Pa, tada sam zaključio da baš i ne funkcioniše najbolje i da joj je potreban neko ko će da joj napravi dobar remont, a jednom kad bude popravljena, da je drži na oku. Dešavalo se tako da sedim u razredu i sanjarim o tome, i mislio sam na nju svako veče pre nego što zaspim. Razmišljao sam: 'Jednog dana poći ću da je potražim, i naći ću je. A onda ću da budem čuvar mašine – čovek koji će da je podmazuje i da zavrne tu i tamo poneki šraf, da menja pohabane delove, da je čisti, podešava komande. A onda bi sve išlo kako treba. Vreme bi bilo lepo, svi bi imali šta da jedu, ne bi bilo ratova, ni bolesnih, pijanica, ni svih onih što kradu jer ima nešto što žele a ne mogu to da dobiju. O tome sam razmišljao. Želeo sam taj posao. Mogao sam da zamislim sebe, u fabričkoj zgradi ili nekoj ogromnoj staroj pećini, kako rasturam guzicu da je održim u tip-top stanju, a svi okolo su srećni. A mogao sam da zamislim sebe i kako se

zabavljam. Kao, poželim da pođem na odmor, pa je isključim i zatvorim radnju. Onda bi sve stalo, shvataš? Izuzev mene. Bilo bi to kao na fotografiji. Svi smrznuti, kao kipovi, usred onoga što su radili: vozili, jeli, radili, vodili ljubav. Sve bi naprosto stalo, a ja bih šetao kroz grad i niko ne bi znao da sam bio tu. Mogao bih da vidim sve što drugi nameravaju. Mogao bih da im kradem hranu s tanjira, uzimam odeću i stvari iz njihovih trgovina, da ljubim njihove devojke, čitam njihove knjige – toliko dugo koliko mi se sviđa. A onda, kad bih se umorio od toga, vratio bih se i uključio mašinu i sve bi opet počelo kao i obično, i niko ne bi bio pametniji – a niko ne bi ni mario, čak i da znaju šta je bilo, zato što bi mašina radila stvarno dobro, pa bi svi bili srećni. Eto to sam želeo da budem: čuvar Velike Mašine. Samo što je nikad nisam pronašao.«

»Da li si ikad pošao da je tražiš?« pitao je Džeri.

»Ne.«

»Zašto nisi?«

»Zato što je ne bih našao.«

»Otkud znaš?«

»Zato što je nema. Ne postoji nikakva mašina. Sve je to bilo samo poređenje. Učitelj je hteo da kaže da je život kao jedna velika mašina – a ne da jeste to u stvarnosti. Ali ja ga nisam dobro razumeo i godine sam protraćio razmišljajući o proklesoj stvari.«

»Otkud znaš da nema mašine?«

»Kasnije mi je objasnio šta je hteo da kaže, kad sam otišao da ga pitam gde se stvar nalazi. Bre, ala sam se osećao, glupo!«

»Možda je pogrešio.«

»Nema šanse. Previše su sigurni u takvim stvarima, ti stari učitelji.«

»Možda je lagao.«

»Nije. Sada kad sam stariji, znam na šta je mislio. Ali u jednom pogledu ipak je grešio. Suviše je zajeban da bi bio kao mašina. Ali znam na šta je mislio.«

»Pa onda baš i nisu toliko sigurni, ti učitelji, ako mogu da pogreše makar i u jednom pogledu.«

Opet su nastavili da hodaju. Džeri je gledao u svoj prsten. Taner reče: »Sigurni su u drugom smislu. Kao onaj biolog koga sam sreo pre izvesnog vremena. Spretni su sa rečima, uglavnom. Moj učitelj

znao je šta priča, a sada i ja znam. Ali čovek treba da postane stariji da shvati o čemu su pričali.«

»Ali šta ako *nije* bio u pravu? Šta ako ona postoji? I ako je nadeš jednog dana? Da li bi i sada voleo to da radiš? Da li bi i dalje želeo da budeš čuvar mašine?«

Taner uvuče dim cigarete.

»Nema mašine.«

»Ali kad bi je bilo?«

»Da, verovatno«, rekao je. »Mislim da bih i sada želeo taj posao.«

»Dobro je, pošto ja i dalje želim da letim, iako si mi ti rekao da ne mogu. Možda će se vetrovi jednog dana izmeniti.«

Taner spusti ruku na dečakovo rame i steže ga. »Bilo bi to lepo«, rekao je.

»Nadam se da ćeš je naći jednog dana i da ćeš sve da popraviš – da bih i ja mogao da letim.«

Taner kvrcnu pikavac u jarak pokraj puta.«

»Ako ikad uspem u tome, biće to prvo što ću učiniti.«

»Hvala ti, Paklu.«

Taner gurnu ruke u džepove i isturi ramena prema vetru. Sunce se diglo nešto više, i zmiije magle umirale su pod njegovim petama.

Taner pogleda svoje vozilo i reče: »Pa, onda ću da pođem«, a zatim klimnu Poterovima. »Hvala«, rekao je, otključao kabinu, popeo se u nju i upalio motor. Ubacio je kola u brzinu, dvaput pritisnuo trubu i krenuo.

Na ekranu, video je kako mu trojica ljudi mašu. Nagazio je na gas i oni nestadoše s vidika.

Pohitao je napred, a put je bio lak. Nebo je bilo ružičasto poput lososa. Zemlja je bila smeđa, i bilo je puno zelene trave. Blistavo sunce uhvatilo je dan u srebrnu mrežu.

Ovi delovi zemlje izgledali su bukvalno nedirnuti haosom koji je stvorio ostatak Aleje. Taner pusti muziku dok je vozio. Prošao je putem pored dva kamiona i svaki put im zatrubio. Jednom je dobio odgovor.

Vozio je čitav taj dan i dobro je zašao u noć kad je stigao u Albeni. Ulice su bile mračne i samo je malo svetla dopiralo iz zgrada. Dovezao se pred treptavi crveni natpis na kome je stajalo: »Bar & Gril«, parkirao se i ušao unutra.

Mesto je bilo malo, džuboks je svirao pesmu koju nikad nije čuo, osvetljenje je bilo slabo, a po podu je bila posuta piljevina.

Seo je uz bar i gurnuo magnum dublje u pojas da se ne bi video. Onda je svukao jaknu, zato što je bilo vruće, i bacio je na stolicu pokraj sebe. Kad mu priđe čovek u belom, rekao mu je: »Daj mi čašicu nečeg žestokog, pivo i sendvič sa šunkom.«

Čovek klimnu ćelavom glavom i stavi čašicu pred Tanera, koju zatim napuni. Onda je iz sifona napunio zapenjenu kriglu i nagao se preko desnog ramena prema prozorčiću sa svoje desne strane.

Taner istrese žestoko piće i poče da pijucka pivo. Nakon izvesnog vremena, na dasci prozorčeta preko puta pojavi se beli tanjir sa sendvičem. Nakon dužeg vremena, krčmar prođe, podiže ga i smesti pred Tanera. Napisao je nešto na zelenoj ceduljici i gurnuo je ispod ruba tanjira.

Taner zagriže sendvič i zali ga gutljajem piva. Posmatrao je ljude oko sebe i zaključio da prave istu buku kao i ljudi u svim barovima po kojima je dosad bio. Starac s njegove leve strane izgledao je prijateljski, pa ga je upitao: »Ima li vesti iz Bostona?«

Čovekov podbradak drhtao je između reči i to je nekako za njega delovalo sasvim prirodno.

»Baš nikakvih. Izgleda da će trgovci zatvoriti dućane do kraja nedelje.«

»Kakve su poslednje vesti o situaciji tamo?«

»Ljudi umiru ko muve. Drugi bežu iz grada da ne uvati i njih. Svaki dan ovuda ih prođe po tuce. Ima gore na putu rampa sa zastavicom da vidu da ne smeju da se zaustavu. Ondak prođu pa stanu kad nađu mesto gde će ih primu. A puno ih je i po logorima u brdima, eno onamo.« Pokazao je prema severu. »Tri-četiri milje od grada. Sa trga im se vidu vatre.«

»Kako izgleda ta kuga?«

»Nikad nisam vido čoveka kako umire od nje. Al' čujem da prvo mnogo bidu žedni pa počnu da se otiču tu ispod ruku i po vratu i tuna dole – a onda im se pluća napunu njihovim sokom i oni se zadavu.«

»Ali još ima živih u Bostonu?«

»Još uvek dolazu.«

Taner je žvakao sendvič i razmišljao o kugi. »Koji je dan danas?«

»Utornik.«

Taner dovrši sendvič, popuši cigaretu dok je ispijao ostatak piva. Onda pogleda račun, a na njemu je pisalo: »0,85«. On stavi dolarsku novčanicu preko njega i okrete se da pođe. Napravio je dva koraka, kad krčmar doviknu: »Čekaj malo gospon.« Okrenuo se.«

»Da?«

»Šta to pokušavaš da poturiš?«

»O čemu govoriš?«

»Kako zoveš to sranje?«

»Kakvo sranje?«

Čovek mahnu prema Taneru njegovim dolarom i on priđe bliže i pogleda ga.

»Ne vidim ništa neispravno. Šta te muči?«

»To nisu pare. To nije ništa.«

»Hoćeš da mi kažeš da moje pare ne valjaju?«

»Tačno to sam rekao. Nikad nisam vido takvu novčanicu.«

»Pa onda je pažljivo pogledaj. Pročitaj šta je odštampano tamo dole na dnu.«

Odaja se utiša. Jedan čovek ustade s'a stolice i priđe. Pružio je ruku i rekao:

»Daj da pogledam, Bile.«

Krčmar mu je pruži i čovekove oči se raširiše.

»Ima znak narodne banke Kalifornije.«

»Pa, odatle sam i stigao«, rekao je Taner.

»Žalim, ovde ne važi«, rekao je krčmar.

»To je najbolje što imam«, rekao je Taner.

»Pa, u ovim krajevima niko se neće mnogo ovajditi od nje. Imaš bostonskog novca?«

»Nikad nisam ni bio u Bostonu.«

»Kako si onda do đavola stigao ovamo?«

»Vozio sam.«

»Nemoj meni da prodaješ to sranje, sinko. Gde si je ukrao?«
Progovorio je stariji čovek.

»Hoćeš li da primiš moje pare ili nećeš?«

»Neću ih primiti«, rekao je krčmar.

»Onda možeš da se jebeš«, rekao je Taner, okrenuo se i pošao prema vratima.

Kao i uvek u takvim prilikama, pazio je na zvuke koji mu dopiru s leđa.

Kada je čuo brzi bat koraka, okrenuo se. Pred njim je stajao čovek koji je pregledao novčanicu, ispružene desne ruke.

Taner je u svojoj desnici držao kožnu jaknu, prebačenu preko desnog ramena. On punom snagom zamahnu njom, napred i naniže.

Zakačio je čoveka povrh glave i ovaj pade.

Začu se gnevni žamor i nekoliko ljudi skoči na noge i pođe prema njemu.

Taner izvadi pištolj iz pojasa i reče: »Žalim, narode«, a ovi stadoše.

»Sad, verovatno mi nećete poverovati«, rekao je, »Kad vam budem kazao da je Boston pogođen kugom, ali to je svejedno istina. A možda i hoćete, ne znam. Ali čisto sumnjam da ćete poverovati da sam se dovezao ovamo čak od Kalifornije s kolima punim antiseruma hafikina. Ali i to je istina. Pošaljite tu novčanicu u veliku banku u Bostonu i oni će vam je zameniti, sve kako treba, a to i vi znate. A sad moram da idem, i nemoj da je neko slučajno pokušao da me zaustavi. Ako mislite da sam pričao priče, pogledajte u čemu sam se dovezao. Samo to sam hteo da kažem.«

A onda je natraške izašao kroz vrata i pokrивao ih dok se penjao u kabinu. Unutra, pokrenuo je motor, okrenuo se i odgrmeo odatle.

Na zadnjem ekranu video je gomilu ljudi na pločniku ispred bara koji su gledali kako odlazi.

Nasmejao se, a mesec poput cveta jabuke visio je pravo ispred njega.

Evelin je osluškivala. Da li joj se pričinjalo da čuje nepostojeće glasove u zvuku crkvenih zvona? Ne. Začulo se ponovo: kucanje na prednjim vratima. Otišla je u prednji kraj sobe i pogledala kroz prozorčić.

A onda je sklonila rezu sa vrata i širom ih otvorila.

»Frede!« Rekla je. »Taj...«

»Nazad!« rekao joj je. »Brzo! Na drugi kraj sobe!«

»Šta se desilo?«

»Učini to!«

Napravila je deset koraka unazad, a oči joj se suziše.

»Jesu li ti roditelji kod kuće?«

»Ne.«

Ušao je i zatvorio vrata za sobom. Bio je star osamnaest godina i tamna kosa bila mu je ravna i nepočešljana. Četvrtasta vilica bila mu je čvrsto stegnuta, disanje ubrzano, a oči su skakale tamo-amo.

»Šta se desilo, Frede?«

»Kako se osećaš?« pitao je. »Ja... Oh, ne!«

Klimnuo je. »Mislim da sam je navukao. Imao sam groznicu, a sad mi je hladno. Boli me ispod pazuha, boli me grlo. Koliko god da pijem, stalno sam žedan. Zato neću da mi priđeš bliže.«

Evelin prinese ruke obrazima i zagleda se u njega preko sjajnih rubova svojih noktiju. »Od sinoć«, rekla je, »ni... ni ja se ne osećam dobro.«

»Da«, reče on. »Verovatno sam te sinoć ubio.«

Evelin je bila stara sedamnaest godina, imala je riđu kosu i najviše je volela zelenu boju.

»Kako... šta da radimo?«

»Ništa«, rekao je. »Možemo da odemo na kliniku, a oni će da nas smeste u krevet i gledaju kako umiremo.«

»Oh, ne! Možda će serum stići na vreme.«

»Ha! Došao sam da se oprostimo, to je sve. Volim te. Žao mi je što sam ti je preneo. Možda, da nismo to uradili – oh, ne znam! Izvini, Evi!«

Počela je da plače.

»Nemoj da ideš!« rekla je.

»Moram. Možda si se samo prehladila ili tako nešto. Nadam se. Uzmi aspirin i idi u krevet.«

Stao je sa rukom na kvaki.

»Nemoj da ideš«, rekla je.

»Moram.«

»Na kliniku?«

»Šališ se? Ništa oni ne mogu. Naprosto – odlazim...«

»Šta ćeš učiniti?«

Izbegavao je da je pogleda u plavo–zelene oči.

»Znaš«, rekao je, »neću da propatim čitavu tu bedu. Video sam kako ljudi umiru od toga. Ne želim da čekam.«

»Nemoj«, rekla je. »Molim te, nemoj.«

»Ne znaš ti kako je to«, rekao je.

»Možda će serum stići. Treba da se držiš koliko god možeš.«

»Neće doći. Čula si kako je tamo napolju. Znaš da neće uspeti.«
»Mislim da sam je i ja zaradila«, rekla je. »Zato dođi ovamo. Više nije važno.«

Sreli su se nasred sobe i on je zagrlji.

»Ne boj se«, rekla je »Ne boj se«, a on ju je dugo držao, a onda ga ona uze za ruku i reče:

»Dođi ovamo. Ne boj se. Neće doći kući još dugo«, a onda ga je odvela u spavaću sobu i rekla:

»Skini me«, a on to i učini.

Otišli su u krevet i nisu ponovo progovorili sve dok ga nije čula kako stenje i osetila kako u nju poteče vrela vlaga. Onda mu je protrljala ramena i rekla: »Baš je bilo dobro.«

»Da.« Podigao se da ode i ruke mu se iznenada opustiše. »Oh, bože!« rekao je. »Odjednom sam tako slab!« Preturio se na svoju stranu i prebacio noge preko ruba kreveta. Sedeo je tamo i počeo da drhti.

Prebacila mu je cebe preko ramena i rekla: »Žedan si, je l' da?«

»Da.«

»Doneću ti da piješ.«

»Hvala ti.«

Ispio je vodu koju mu je donela. Zvona su mu punila glavu dok je to činio. »Volim te«, rekao je, a onda: »Izvini.«

»Nemoj da se izvinjavaš. Bilo je dobro.«

Tiho, počeo je da plače. Nije to shvatila sve dok mu grudi ne zadrhtaše u jecaju, a onda je pogledala i videla da mu je lice vlažno.

»Nemoj da plačeš«, rekla je, »molim te...« a on obrisa oči rubom krevetskog čaršava.

»Ne mogu da se suzdržim. Umrećemo.«

»Bojim se.«

»I ja.«

»Kako li će biti«

»Ne znam. Gadno, verovatno. nemoj da misliš o tome.«

»Ne mogu da se suzdržim.«

»Moram opet da legnem. Izvini. Imaš li još cebadi?«

»Doneću.«

»I još jednu čašu vode, molim te.«

»Da.«

Vratila se i razmotala dva vunena ćebeta preko njega.

»Tako bi trebalo da bude bolje.«

»Zašto je to moralo da nam se desi?«

»Ne znam. Nismo imali sreće, to je sve.«

»Nameravao si da – da se ubiješ. Zar ne?« Klimnuo je. »Još uvek to nameravam –

čim se budem osećao malo bolje. Ha! To baš zvuči smešno, zar ne?«

»Ne. Možda si u pravu – a od sada će biti sve gore i gore.«

»Prestani!«

»Ne mogu. Umrećemo. Znamo to. Mogli bismo bar da odemo na najlakši mogući način. Šta si mislio da uradiš?«

»Hteo sam da odem na most i da stojim tamo sve dok mi ne bude toliko loše da bude bolje ako skočim na drugu stranu.«

»Teško je to«, rekla je, zagledana u svoju senku na zidu.

»Imaš li bolju ideju?«

»Ne«, rekla je i okrenula se tako da se svetlo probijalo kroz žaluzine i padalo joj na lice i grudi. Njen zebrasti izraz bio je neprepoznatljiv. »Ne«.

»Jesi li sigurna?«

»Ne. Hoću da kažem, možda. Moja mama ima neke pilule za spavanje.«

»Oh.«

Razvukao je osam inča ćebeta među rukama i zagrizao materijal.

»Donesi ih«, rekao je, »molim te.«

»Jesi li siguran?«

»Ne. Ali donesi ih.«

Izašla je iz sobe, i vratila se nakon vremena koje je potrebno za nekoliko otkucaja srca sa malom, tamnom bočicom u ruci. »Evo ih.«

Uzeo je bocu i zagledao se u nju. Okretao ju je u rukama. Otvorio je. Izvadio je jednu pilulu i držao je na dlanu, zagledan u njene obrise.

»To li je to, ha?«

Klimnula je i ugrizla se za usnu.

»Koliko treba da ih uzmem?«

»Čitala sam jednom o nekom ko je odjednom popio dvadeset...«

»Koliko ih je ovde?«

»Ne znam.«

Kapljice znoja pojaviše se na njegovom čelu i on baci ćebad u stranu. »Donesi mi čašu vode«, rekao je, pognuo se i zagrlio kolena.

»Dobro.«

Odnela je čašu do kupatila i napunila je. Stavila ju je na stočić pored kreveta. Podigla je bočicu, koja je pala među ćebad.

»Hajde da to uradimo«, rekao je.

»Jesi li siguran?«

»Siguran sam«, rekao je. »Biće to kao kad zaspiš, zar ne?«

»Tako kažu.«

»Čini mi se da je to najlakši izlaz.«

»Da.«

»Izbroj mi onda dvadeset pilula.«

Dodala mu je čašu vode i on ju je držao u desnoj ruci. Onda je ispružio levu ruku, dlanom nagore.

Stavila je pilule na njega.

Stavio je dve u usta i progutao ih sa gutljajem vode.

Iskrivio je lice. »Nikada nisam umeo da gutam pilule«, rekao je.

Onda je uzeo još dve, pa još dve, pa još dve. »Osam«, rekao je.

Uzimao je po dve, još pet puta. »Bilo je samo osamnaest.« rekao je.

»Znam.«

»Rekla si dvadeset.«

»Ali nije bilo više.«

»Hriste! Hoćeš da kažeš da nisam ostavio nijednu za tebe?«

U redu je. Naći ću ja drugi način. Ne brini.«

»Oh, Evi!«. Obgrlio ju je rukama oko struka i mogla je da oseti njegov vlažni obraz uz svoj stomak. »Žao mi je, Evi!« rekao je.

»Nisam hteo! Časna reč!«

»Znam. ne brini. Uskoro će sve da bude u redu. Trebalo bi da bude baš prijatno, kao kad odeš da spavaš. Drago mi je što sam ih imala dovoljno za tebe. Volim te, Frede!«

»I ja volim tebe, Evi! Izvini! Oh...«

»Zašto sad ne legneš i miruješ?«

»Moram prvo u klozet. Sva ta vodurina...«

Digao se na noge, rukom oslonjen o zid i otišao iz spavaće sobe u hodnik. Ušao je u kupatilo i zatvorio vrata za sobom.

Čula je kлокotanje vode i zvuk vodokotlića. Ispružila je ruke ispred sebe i zagledala se u nokte. Donja usna bila joj je vlažna i imala je slan ukus.

Voda je kлокotala i kлокotala, između udaraca zvona, i ona pomisli na roditelje, ali se bojala da pođe i pogleda.

Od Albenija do Bostona. Par stotina milja. Pregurao je ono najgore. Užasi Aleje Prokletstva najvećim delom ležali su iza njega. Noć.

Tekla je oko njega. Zvezde su izgledale sjajnije nego obično. Uspeo je, kao da je govorila noć.

Prošao je između dva brda. Put nije bio previše rđav. Izvijao se među drvećem i visokom travom. Prošao je pored kamiona koji mu je dolazio u susret i oborio farove dok mu je prilazio. Ovaj učini isto.

Mora da je bilo blizu ponoći kad je stigao do raskršća, a svetla ga iznenada prikovaše iz dva pravca.

Kupao se u možda trideset snopova svetlosti sleva i isto toliko zdesna.

Nagazio je gas do daske i čuo kako se za njegovim leđima pali motor za motorom. Prepoznao je zvukove.

Svi su bili na motociklima.

Predoše na put iza njega.

Mogao je da otvori vatru. Mogao je da zakoči i izbaci plameni oblak. Očigledno nisu imali predstavu šta progone. Mogao je da ispali granate. Ipak, uzdržavao se.

Mogao je to biti i on na predvodničkom motociklu, shvatio je, sav popaljen da se da u otmicu. Osetio je izvesnu tužnu povezanost s njime dok mu se ruka nadosila nad komande paljbe.

Prvo da pokuša da im izmakne.

Kada počеше da pucaju, znao je da će morati da uzvрати. Nije mogao da rizikuje da pogode rezervoar sa benzinom ili da mu izbuše gume.

Njihovih prvih nekoliko hitaca bili su u duhu upozorenja. Nije smeo da rizikuje novu baražnu vatru. Kad bi samo znali!

Glasogovornik!

Uključio ga je, stisnuo dugme i progovorio: »Slušajte, frajeri«, rekao je. »Nosim samo lekove za bolesne građane Bostona. Puštajte me, inače ima da čujete lepu galamu.«

Hitac je smesta usledio, i on zato otvori vatru iz svojih kalibara pedeset na stražnjem delu.

Video je kako padaju, ali su i dalje pucali. Onda je ispalio granate.

Paljba oslabi, ali nije prestajala.

Zato je navalio na kočnicu, pa na bacače plamena. Držao ih je petnaest sekundi.

Zatim je nastupila tišina.

Kada se vazduh raščistio, zagledao se u ekrane.

Ležali su svuda po putu, razbacanih motocikla, tela koja su se pušila. Nekoliko ih je još uvek sedelo, držali su oružje i pokušavali da ga upere u njega i on ih obori hicima.

Par ih se još uvek kretalo, grčevito, a on se upravo pripremao da nastavi vožnju. Kada vide jednog od njih kako se podiže, pravi par teturavih koraka i ponovo pada.

Ruka mu je oklevala iznad menjača.

Bila je to cura.

Razmišljao je o tome jedno pet sekundi, a onda iskoči iz kabine i potrča k njoj.

Dok je to činio, jedan od ljudi pridiže se na lakat i dohvati palo oružje.

Taner dva puta opali u njega i nastavi da trči s pištoljem u ruci.

Devojka je puzala pokraj čoveka čije je lice bilo razneseno hicem. Ostala tela sad su se previjala po putu oko Tanera, vidljiva u odsjaju repnih svetiljki. Krv i crna koža, zvuci jecanja i zadah spaljenog mesa bili su svuda oko njega.

Kada je stigao do devojke, tiho ga je opsovala čim je stao.

Činilo se da nimalo okolne krvi nije njeno.

Podigao ju je na noge, a njene oči ispuniše se suzama.

Svi ostali bili su mrtvi ili su umirali, i zato je Taner podiže u naručje i ponese je prema kolima. Oborio je sedište suvozača i smestio je na njega, a oružje je prebacio u stražnji deo, gde joj je bilo izvan domašaja.

Onda aktivira motor i pođe napred. Na zadnjem ekranu ugleda dve prilike kako se pridižu na noge i zatim ponovo padaju.

Bila je visoka s dugom, nečešljanom kosom boje blata. Imala je jaku bradu i široka usta, a oko očiju imala je tamne krugove. Jedna jedina, jedva vidljiva linija išla joj je preko čela i imala je sve zube.

Desna strana lica bila joj je crvena, kao izgorela od sunca. Leva nogavica bila joj je iscepana i prljava. Zaključio je da ju je zahvatio rub njegovog plamena i da je pala s motora.

»Jesi li okej?« pitao ju je kad joj se jecanje pretvorilo u šmrcanje.

»Šta je tebe to briga?« rekla je i prinela ruku obrazu.

Taner sleže ramenima. »Samo sam hteo da budem ljubazan«.

»Pobio si mi skoro celu bandu.«

»A šta bi oni uradili meni?«

»Išutirali bi te, gospodine moj, samo da ti nije bilo tih smešnih kola.«

»U stvari nisu moja«, rekao je. »Pripadaju narodu Kalifornije.«

»Ta stvar nije došla iz Kalifornije.«

»Đavola nije. Ja sam je dovezao.« Onda je uspravno sela i počela da trlja nogu.

Taner pripali cigaretu.

»Daš mi cigaru?« rekla je.

Dodao joj je onu koju je već upalio, pa pripali sebi drugu. Dok ju je pružao, njene oči počivale su na njegovom tetoviranom znaku.

»Šta je to?«

»Moje ime.«

»Pakao?«

»Pakao.«

»Odakle ti takvo ime?«

»Od matorog.«

Pušili su neko vreme, a onda ona reče. »Zašto si vozio Alejom?«

»Zato sto je to bio jedini način da ih nateram da me oslobode.«

»Odakle?«

»Iz mesta sa položenim žaluzinama. Robijao sam.«

»I pustili su te? Zašto?«

»Zbog velike bolesti. Donosim antiserum hafikin.«

»Ti si Pakao Taner.«

»Ha?«

»Tvoje prezime je Taner, zar ne?«

»Tako je. Ko ti je rekao?«

»Čula sam za tebe. Svi su mislili da si poginuo u Velikoj Akciji.«

»Pogrešili su.«

»Kako je bilo?«

»Pojma nemam. Već sam nosio zebrino odelo. Zato sam još uvek među živima.«

»Zašto si me pokupio?«

»Zato što si cura i zato što nisam hteo da gledam kako krepavaš.«

»Hvala. Imaš li ovde nešto za klopnu?«

»Aha, ima hrane tu unutra.« Pokazao je prema frižideru. »Posluži se.«

To je i učinila, a dok je jela, Taner je upita: »Kako te zovu?«

»Korni«, rekla je. »To je skraćena od Kornelija.«

»Okej, Korni«, rekao je. »Kada dovršiš klopnu, počni da mi pričaš o putevima odavde do glavnog mesta.«

Klimnula je, žvakala i progutala. A onda: »Ima puno drugih bandi«, rekla je. »Budi zato spreman da ih rasturiš.«

»I jesam.«

»Ti ekrani daju pregled u svim pravcima, a?«

»Tako je.«

»Odlično. Odavde nadalje putevi su uglavnom okej. Ima jedan veliki krater na koji ćeš uskoro da naiđeš, i par malih vulkana posle.«

»Upamtio sam.«

»Izvan njih ničega ne treba da se bojiš osim Regenta, Đavola, Kraljeva i Ljubavnika. To ti je otprilike isto.«

Taner klimnu. »Koliko su velike te grupe?«

»Nisam sigurna, ali Kraljevi su najveći. Imaju par stotina.«

»Koja je bila tvoja?«

»Pastuvi.«

»Šta ćeš sada da radiš?«

»Što god mi kažeš.«

»Okej, Korni. Odbaciću te i ostaviti uz put gde god želiš. Ako nećeš, možeš do grada sa mnom.«

»Ti reci, Paklu. Poći ću gde god želiš.«

Glas joj je bio dubok, a reči su izlazile polako i glas joj je samo malo šmirglao njegove bubne opne. Imala je duge noge i široke butine ispod pripijenih farmerki. Taner obliznu usne i zagleda se u ekrane. Da li bi želeo da je zadrži neko vreme?

Put je iznenada postao mokar. Prekrivale su ga stotine riba, a još ih je više padalo s neba. Usledila je glasna tutnjava iznad njihovih glava. Plavo svetlo stvori se na severu.

Taner je hitao, i iznenada svud oko njega bila je voda. Padala je na kola, zamutila ekrane. Nebo je ponovo pocrnelo, a iznad njega nešto počeo da zavija kao benši.

Zakrenuo je za oštru krivinu na putu. Upalio je farove.

Kiša je prestala, ali se zavijanje nastavljalo. Jurio je petnaest minuta pre nego što se pretvorilo u urlanje.

Devojka je piljila u ekrane i s vremena na vreme bacala pogled prema Taneru.

»Šta ćeš da uradiš?« – pitala ga je najzad.

»Da je prestignem, ako mogu«, rekao je.

»Napred je mrak dokle god mogu da vidim. Ne verujem da možeš to da učiniš.«

»Ni ja, ali šta da radim?«

»Zakopaj se u neku jazbinu.«

»Ako znaš gde, pokaži mi.«

»Ima jedno mesto par milja odavde – most ispod koga možeš da se podvučeš.«

»Okej, to je za nas. Pevaj kad ga budeš ugledala.«

Skinula je čizme i trljala noge. Dao joj je još jednu cigaretu.

»Hej, Kornij – baš sam nešto pomislio – ima ormarić s lekovima tamo s desne strane. – Jeste, to je. Trebalo bi da unutra ima neka prokleta mast koju možeš da namažeš na lice da ti izvuče opekotinu.«

Našla je tubu nekog sredstva i namazala malo na obraz, osmehujući se lagano, a onda ju je odložila.

»Je li bolje?«

»Jeste. Hvala.«

Počeo da pada kamenje, plavilo se, širilo. Nebo je pulsiralo, postajalo sve svetlije.

»Ne dopada mi se kako ovo izgleda.«

»Meni se ne dopada kako izgleda ni jedna od njih.«

»Izgleda da ih je protekle nedelje bilo strašno mnogo.«

»Aha. Čula sam da kažu da to možda vetrovi zamiru – da se možda nebo pročišćava.«

»Bilo bi to lepo«, rekao je Taner.

»Onda bismo mogli da ga vidimo onakvo kao što je nekad izgledalo – uvek plavo, i sa oblacima. Znaš li za oblake?«

»Čuo sam za njih.«

»Bele, paperjaste stvari koje lebde gore – ponekad i sive. Iz njih ne pada ništa osim kiše, pa ni ona svaki put.«

»Aha, znam.«

»Jesi li video neki tamo u L. A.?«

»Ne.«

Pojaviše se žute pruge, a crne linije uvijale su se kao zmijurine. Kiša kamenica teško je treštala po krovu i haubi. Sipalo je sve više vode i podiže se magluština. Taner je bio prisiljen da uspori, a zatim je izgledalo kao da su po kolima počeli da biju kovački čekići.

»Nećemo uspeti«, rekla je.

»Đavola nećemo. Ova stvar je napravljena da to izdrži – a šta je ono u daljini?«

»Most!« – rekla je i nagla se napred. »To je! Siđi s puta na levu stranu i pođi dole. Ispod je presahlo korito reke.«

Onda poče sevanje. Munje su plamtele, sevale oko njih. Predošle pored zapaljenog drveta, a po putu je još uvek bilo ribe.

Taner skrenu ulevo kad se približio mostu. Usporio je do pravog puzanja i probijao se preko ruba i niz klizavu, blatnjavu padinu.

Kad stiže do presahlog korita, skrenuo je desno. Zavukao se pod most i bili su bezbedni. Pred njim kapala je voda, a munje su i dalje sevale. Nebo je bilo uskomešani kaleidoskop, a grmljavina je neprestano dolazila. Na mostu iznad njih začuo je zvuk kao kad pada grad.

»Na sigurnom smo«, rekao je i ugasio motor.

»Jesu li vrata zabravljena?«

»Zaključavaju se automatski.«

Taner pogasi spoljašnje svetiljke. »Voleo bih da mogu da ti kupim pićence, a ne samo kafu.«

»I kafa je dobra.«

»Okej, stiže«, a onda isplaknu džezvu, napuni je i uključi rešo.

Sedeli su i pušili dok je oluja besnela, i on reče: »Znaš, baš je to fini osećaj kad si tako na bezbednom kao pacov u rupi dok napolju sve ide do vraga. Čuj samo kako se kopile stuštilo! A nas baš briga.«

»Valjda je tako«, rekla je. »Šta ćeš da radiš kad stigneš u Boston?«

»Oh, ne znam... Možda ću da nađem poslić, drpim malo love... a možda i da otvorim radionicu za motore ili garažu. Oboje bi bilo

fino.«

»Zvuči dobro. Hoćeš li puno da voziš?«

»Da se kladiš da hoću. Pretpostavljam da nema dobrih rulja u gradu?«

»Ne. Sve su to trkači.«

»Tako sam i mislio. Možda ću da organizujem sopstvenu rulju.«

Posegao je i dodirnuo joj ruku, a onda je stegao.

»Mogla bih ja da kupim tebi pićence.«

»Šta pričaš?«

Izvukla je plastičnu flašicu iz desnog džepa svoje jakne. Otvorila je i pružila mu je.

»Evo.«

Povukao je jedan gutljaj, progutao ga, zakašljao se, povukao drugi, a onda joj je vratio.

»Sjajno! Ti si žena neočekivanih potencijala, i tako to. Hvala.«

»Ne pominji«, a onda je i sama otpila i spustila flašu na upravljačku ploču.

»Imaš cigaretu?«

»Samo malo.«

Pripalio je dve, dodao joj jednu. »Evo, Kornii.«

»Hvala. Baš bih volela da ti pomognem da završiš ovaj prelazak.«

»Otkud to?«

»Nemam šta drugo da radim. Rulja mi je zbrisana i sad nemam s kim da šibam. Osim toga, ako uspeš, bićeš veliki čovek. Kao naslovna strana. Šta misliš, da li bi me posle zadržao?«

»Možda. Kakva si?«

»Oh, baš sam dobra. Ima i da ti trljam ramena kad te zabole.«

»Sad me bole.«

»Tako sam i mislila. Nagni se.«

Povio se prema njoj i ona poče da mu trlja ramena. Ruke su joj bile hitre i jake.

»Dobro to radiš, curo.«

»Hvala.«

Ispravio se, zavalio u sedištu. Onda posegnu, uze flašu i otpi još malo. Kad joj ju je pružio, samo je malo gucnula.

Furije su mahnitale oko njih, ali most nad njima je izdržavao opsadu. Taner pogasi svetla.

»Hajde da radimo ono«, rekao je, dohvatio je i privukao sebi.

Nije se opirala, i on pronađe kopču njenog pojasa i otvori je. Onda je prešao na dugmad. Nakon izvesnog vremena spustio je njeno sedište.

»Hoćeš li me zadržati?«

»Sigurno.«

»Pomagaću ti. Učiniću sve što kažeš da se lakše probiješ.«

»Sjajno.«

»Na kraju krajeva, ako ode Boston, odosmo i mi.«

»Možeš da se kladiš.«

Nebo je mahnitalo, a potom dođoše tama i mir.

Kad se Taner probudio, bilo je jutro, a oluja je prestala. Sredio se malo u zadnjem delu vozila, a onda je ponovo zauzeo vozačko sedište.

Kornelija se nije probudila ni kad je pokrenuo motor i krenuo uz padinu prekrivenu korovom.

Nebo je ponovo bilo svetlo, a put je bio zasut otpacima. Taner je krivudao između njih, hitajući ka bledom suncu, i nakon izvesnog vremena Kornelija stade da se proteže.

»Mmf«, rekla je, a Taner se složi s njom. »Ramena su mi sada bolje«, rekao joj je.

»Sjajno«, a Taner pođe uz padinu brega, usporivši kad se dan zamračí i kad se jedna ogromna crna linija pretvori u Đavolji autoput tamo na sredini neba.

Dok je vozio šumovitom dolinom, poče da pada kiša. Devojka se vratila iz zadnjeg dela vozila i počela da priprema doručak kada Taner ugleda sićušnu tačku na horizontu, prebaci na teleskopska sočiva i pokuša da umakne onome što je ugledao.

Kornelija podiže pogled.

Njihovim tragom išli su motori, motori i još uvek motori.

»Jesu li to tvoji« pitao je Taner.

»Ne. Moje si sredio juče.«

»Šteta«, reče Taner, nagazi gas do daske i ponada se da će oluja.

Gume zaškripace kad su uleteli u krivinu, a onda su pošli uz sledeći breg. Gonioci su bili sve bliže. Sa teleskopskog se prebacio na normalno skaniranje, ali čak je i tako mogao da vidi veličinu gomile koja se okupljala.

»Mora da su Kraljevi«, reče ona. »Oni su najveći klub u okolini.«

»Šteta,« reče Taner.

»Za njih ili za nas?«

»Oboje.«

Nasmešila se. »Baš bih volela da vidim kako upravljaš tom stvari.«

»Izgleda da ćeš uskoro dobiti priliku. Navalili su za nama kao ludi.«

Kiša oslabi, ali je magla otežala. No, Taner je i dalje mogao da im vidi svetla, na preko četvrt milje iza svojih leđa, a nije uključivao sopstvena. Ocenio je da za njima ide sto do sto pedeset progonilaca tog hladnog, mračnog jutra i on upita: »Koliko smo blizu Bostonu?«

»Možda devedeset milja«, rekla mu je.

»Šteta što nas progone umesto da nam se približavaju odnapred«, rekao je dok je pripremao bacače plamena i vršio podešavanje kojim je doveo u žižu končanicu na zadnjem ekranu.

»Šta je to?« rekla je.

»Krst, ima da ih razapnem k'o Isusa, leđi«, a ona se na to nasmeši i stisnu mu ruku.

»Mogu li da ti pomognem? Mrzim te proklete uštve.«

»Uskoro«, rekao je Taner. »Uskoro, siguran sam«, a onda posegnu prema zadnjem sedištu, izvadi šest ručnih bombi i okači ih o svoj široki, crni pojas. Dodao je oružje devojci. »Drži to«, rekao je i zabio kalibar četrdeset pet za pojas. »Umeš li da koristiš tu stvar?«

»Da«, odvratila je.

»Odlično.«

Posmatrao je svetla koja su igrala po ekranu.

»Zašto, do đavola, ta oluja ne počne?« Rekao je kad se svetla primakoše i kad je mogao da razazna obličja u magli.

Kad se nađoše na stotinak stopa, ispalio je prvu granatu. Ona napravi luk kroz sivi vazduh i pet sekundi kasnije iza njih sevnu sjajan blesak, praćen zvukom poput udara groma.

Svetla iza njega smesta zaostaše, a on dotače kalibre pedeset, šetajući končanicu tamo-amo. Mitraljce su pijuckali svoje kratke slogove, a on lansira još jednu granatu. S drugim bleskom, počeo je da se uspinje uz novi breg.

»Jesi li ih zaustavio?«

»Možda privremeno. Još uvek vidim svetla, ali sada su dalje.«

Nakon pet minuta izbili su na vrh, mesto na kome nije bilo magle i odakle se videlo mračno nebo nad njima. Onda ponovo pođoše nadole, a sa njihove desne strane uzdizao se zid od kamena, zemlje i šljunka. Taner ga pažljivije pogleda dok su se spuštali.

Kad je put postao ravan i kad su shvatili da su dospeli na dno, upalio je farove na najjače i obazro se za mestom na kom su se padine proširivale.

Iza svojih leđa iznenada ugleda nizove svetala koja su se spuštala.

Našao je mesto na kojem je put bio dovoljno širok i projurio oštrom okukom sve dok se nije našao licem u lice sa izbrazdanom padinom, sada s njegove leve strane, a progonitelji su išli pravo prema njemu.

Podigao je rakete, ispalio jednu, podigao ih za još pet stepeni, ispalio dve, podigao ih sledećih pet stepeni, ispalio tri. Onda ih je spustio za petnaest i ispalio još jednu.

Blesak je prostrelio maglu i on začu kamenje kako tutnji po putu i oseti drhtaje kad poče lavina stenja. Okrenuo se nadesno kada je pošao vozilom unatrag i ispalio dve ispred sebe. Sada se prašina mešala s maglom, a drhtaji su se nastavljali.

Okrenuo se i ponovo pohitao napred.

»Nadam se da će ih to zadržati«, rekao je, pripalio dve cigarete i dodao jednu devojci.

Nakon pet minuta ponovo se nađoše na višem terenu, vetrovi dođoše i rasteraše maglu, a daleko iza njih još uvek su se videla svetla.

Kad izbiše na vrh visoke padine, njegov brojač zračenja počeo da registruje očitavanje iznad normalnog. Osmatrao je u svim pravcima i ugledao krater daleko ispred njih. »To je to«, čuo je devojku kako mu govori. »Tu moraš da napustiš put. Drži desno i kad stigneš obiđi ga onim pravcem.«

»Učiniću to.«

Iza sebe čuo je paljbu, po prvi put tog dana, ali, iako je podesio končanicu, nije zapucao iz svojeg oružja. Razdaljina je još uvek bila prevelika.

»Mora da si ih prepolovio«, rekla je, zagledana u ekran. »I više. Ali žilava su oni rulja.«

»Pretpostavljam«, pa je orao maglena polja, zatim je proverio zalihi granata i video da počinju da mu ponestaju.

Skrenuo je na stazu s desne strane kad je počeo da poskakuje po razrovanom betonu. Do tog trenutka nivo zračenja bio je prilično visok. Krater se nalazio na hiljadu jardi sleva.

Svetla za njegovim leđima zaigraše, postadoše sjajnija. Namakao je končanicu na najbližavije i opalio. Ono se ugasi.

»Opet provala oblaka«, primeti dok su se progonili po sprženoj zaravni.

Kiša je padala sve žešće, a on nanišani još jedno svetlo i opali, I ono se ugasi. Ali sad je ponovo čuo oko sebe zvuke njihovog oružja.

Uključio je mitraljeze na desnoj strani i video kako je končanica oživela i na tom ekranu.

Kad su se tri vozila odvojila da bi mu prišla s boka otvorio je vatru i sasekao ih. S leđa mu dopre još pucnjave, ali on nije obraćao pažnju na njih dok je osmatrao put.

»Izbrojala sam dvadeset i sedam«, reče Kornelija.

Taner se probijao preko krševite zaravni. On pripali još jednu cigaretu.

Pet minuta kasnije, jurili su sa obe njegove strane. Zadržavao se do tog trenutka, da prištedi municiju i da bude siguran u mete. Ali tada je zapucao na sve svetlosti koje su mu bile u dometu, a zatim je nagazio gas i pojurio između stenja.

»Popadalo ih je pet«, reče ona, ali on je slušao zvuk paljbe.

Ispalio je granatu pozadi, a kad je pokušao da ispali drugi, začulo se samo škljocanje komande. Ispalio je po jednu sa obe strane.

»Ako se budu dovoljno primakli, daću im malo vatre«, rekao je, pa su produžili oko kratera.

Onda je pucao sam na pojedinačne mete, kad je bio siguran da su u dometu. Skinuo je dvojicu pre nego što se vratio na izrovani put.

»Teraj paralelno s njim«, rekla mu je. »Tu imaš zemljani put. Po njemu možeš da voziš još oko milju.

Hici su odskakali od njegovih oklopljenh bokova, a on je nastavljao da uzvraća vatru. Jurio je alejom iskrivljenog drveća, nalik onom kakvo je viđao u blizini drugih kratera, a magle su visile oko granja poput barjaka. Začuo je zvuk kiše koja se pojačavala.

Kada je ponovo bio na autoputu, pogledao je svetla iza svojh leđa i upitao. »Koliko ih vidiš sada?«

»Izgleda otprilike dvadeset. Kako nam ide?«

»Brinem se zbog guma. Mogu da podnesu mnogo, ali se mogu prostreliti. Jedino što me još brine jeste to da bi neki zalutali metak mogao da nam razbije neko od 'očiju'. Inače smo neprobojni. Čak i ako uspeju da nas zaustave, moraće da nas mole da izađemo.«

Motori se opet primakoše i on ugleda sjajne bleskove i začu prasak oružja vozača.

»Drž' se!« Rekao je i nagazio na kočnice, i oni se zanesoše po vlažnom asfaltu.

Svetla se iznenada pojačашe, a on ispusti zadnji plamen. Kada ga par motora zaobiđe, on uključi i bočne plamenove i zahvati i njih.

Onda je digao nogu sa kočnice i nagazio na gas ne čekajući da vidi koliko im je naškodilo.

Hitali su napred i Taner začu Kornelijin smeh.

»Bože! Rasturaš ih, Paklu! Rasturaš čitav prokleti klub!«

»Nije baš toliko zabavno«, rekao je on. »Vidiš li svetla?«

Gledala je neko vreme, a onda reče: »Ne.« Zatim je rekla: »Tri«, onda: »sedam«, i najzad : »trinaest.«

Taner reče: »Prokletstvo.«

Nivo radijacije je padao, a kroz urlanje nad njihovim glavama poče da se probija tutnjava. Laki pljusak šljunka trajao je možda pola minuta, pomešan s kišom.

»Počinje da nam ponestaje«, reče on.

»Šta?«

»Sve – sreća, gorivo, municija. Možda bi bolje prošla da sam te ostavio gde sam te našao.«

»Ne«, rekla je. »S tobom sam, do kraja.«

»Onda si udarena«, rekao je. »Dosad još nisam ogreban. Kad budem, možda će biti druga pesma.«

»Možda«, rekla je. »Čekaj da čuješ kako ja pevam.«

Pružio je ruku i stegao je za butinu.

»Okej, Kornu. Do sada si bila okej. Drž' se samo tako, pa ćemo da vidimo šta će da bude.«

Posegao je za novom cigaretom, otkrio da je kutija prazna, opsovao. Mahnuo je prema pretincu, a ona ga otvori i dodade mu novu kutiju. Otvorila je i pripalila mu jednu.

»Hvala.«

»Zašto se drže van dometa?«

»Možda nameravaju da nas prate. Ne znam.«

Onda magle počеше da se dižu. Do trenutka kad je Taner dovršio cigaretu, vidljivost se veoma popravila. Mogao je da razazna tamna obličja koja su sedela povrh svojih motora, sledila, samo sledila, ništa više.

»Ako samo hoće da nam prave društvo, onda ne marim«, reče on.
»Pusti ih.«

Ali nakon izvesnog vremena ponovo se začu paljba i on začu kako guma puca. Usporio je, ali je nastavio. Pažljivo je nanišanio i zasuo ih mecima. Nekolicina pade.

Otpozadi začuše se novi pucnji. Pukla je još jedna guma, i on nagazi kočnice i okrenu volan, obrnuvši se oko sebe dok je usporavao. Kad je bio okrenut licem prema njima, ispalio je kotve da ga drže u mestu i onda lansirao rakete, jednu za drugom, paralelno sa tlom. Otvorio je vatru iz mitraljeza i polivao ih kada su se raštrkali i počeli da mu prilaze sa bokova. Onda je otvorio vatru nalevo. Potom nadesno.

Ispraznio je mitraljez s desne strane, onda prebacio na levu. Ispalio je preostale granate.

Paljba zamre, izuzev iz pet izvora – tri s njegove leve strane i dva s desne – koji su se nalazili negde u drveću pokraj puta. Polomljeni motori i tela ležali su iza njega, neki su se još uvek pušili. Asfalt je bio izbušen i polomljen na mnogo mesta.

Okrenuo je kola i produžio na šest točkova.

»Nema više municije, Kornik«, rekao joj je.

»Pa, sredili smo ih strašno mnogo...«

»Aha.«

Dok je vozio dalje, ugleda pet motora kako se vraćaju na put. Ostali su na dobrom rastojanju iza njega, ali su ostali.

Probao je radio, ali nije bilo odgovora. Nagazio je na kočnice, stao, a motori se takođe zaustaviše, držeći se na lepom rastojanju pozadi.

»Pa, bar nas se plaše. Misle da još uvek imamo zube.«

»I imamo«, rekla je.

»Da, ali ne one na koje misle.«

»Još bolje.«

»Baš mi je drago što sam te sreo«, rekao je Taner. »Dobro mi dođe optimista. Uvek postoji neki izlaz, je l' da?«

Klimnula je, a on ubaci menjač u brzinu i, pođe napred.

I motociklisti pođoše i držali su se na sigurnom rastojanju. Taner ih je gledao na ekranima i proklinjao dok su ih sledili.

Nakon izvesnog vremena ponovo im se primakoše. Taner je jurio pola sata, a preostala petorica primicala su se sve bliže i bliže.

Kad su dovoljno prišli, počеше da pucaju, oružja oslonjenog na ručke.

Taner ču kako se nekoliko hitaca nisko odbija od njih, a onda puče još jedna guma.

Ponovo je stao, a motocikli učiniše isto, držeći se taman toliko daleko da ostanu izvan domašaja njegovih plamenova. Opsovao je i ponovo pohitao napred. Kola se zaneseše usred vožnje kad naglo okrenu volan nadesno. Razlupani teretni kamion stajao je, polomljen, s njegove desne strane, njegov pogrbljeni vozač pretvorio se u kostur, prozori su mu bili razbijeni, a guma nije bilo. Polovina Sunca stajala je u nebu, bilo je tek nešto nakon devet časova; maglene sablasti lebdele su pred njima, a tamne trake na nebu su se uvijale, dok je iz njih padalo sve više kiše, pomešane s prašinom, kamenčićima i parčićima metala. Taner reče: »odlično«, kad otpočеше zveckavi zvuci. »Nadam se da će da postane mnogo gore«, a želja mu se ispuni kad zemlja poče da se tresе, a plavo svetlo se pojavi na severu. Usred rike začu se tutnjava i zaori se nekoliko tresaka kao odgovor na hrpe otpadaka koje iskrснуše s njegove desne strane. »Nadam se da će sledeća da padne pravo na naše drugare tamo pozadi«, rekao je. Ispred sebe i s desne strane ugledao je narandžasto svetlucanje. Bilo je tamo već nekoliko minuta, ali sve do tog trenutka nije ga bio svestan. »Vulkan«, rekla je kad joj je pokazao. »Znači da ima da pređemo još šezdeset pet – sedamdeset milja.«

Više nije znao da li se pucnjava još uvek čuje. Zvuci koji su dopirali iznad i oko njega bili su dovoljni da zaklone svaku puščanu paljbu, a padanje šljunka po kolima prikivalo je zvižduke metaka koji odskaku od njih. Pet svetlosti u njihovoj pozadini držalo je korak. »Zašto ne odustanu?« rekao je. »Trpe baš gadne udarce.«

»Navikli su«, odgovorila je, »a voze za krv, što je prilična razlika.«

Taner izvadi magnum 357 s držača na vratima i pruži joj ga. »Drži i ovo«, rekao je i našao kutiju municije u drugom pretincu, a onda

dodade: »Strpaj to u džep.« Municiju za 45 nagurao je u sopstveni džep. Okačio je ručne bombe o pojas.

Tada se pet svetlosti iza njega iznenada pretvori u četiri, a preostale usporiše, smanjiše se. »Nesreća, nadam se«, primetio je.

Ugledaše planinu, nazubljenog vrha koji je bljuvao plamenove u nebo. Skrenuše s puta i pođoše daleko nalevo, po stazi koja se jasno videla. Trebalo im je dvadeset minuta da obiđu planinu, a tada ponovo ugledaše progonitelje – četiri svetla u pozadini, koja su se polako primicala.

Ponovo je izbio na put i pohitao preko zemlje koja je podrhtavala. Žuta svetlost kretala se nebom, a teški, bezoblični objekti, neki od njih po nekoliko stopa u prečniku, treskali su po zemlji oko njih. Vetrovi su tukli kola, bacakali ih dok su se kretali i nisu mogli da idu brže od četrdeset milja na sat. Na radiju se čuo samo statički šum.

Taner zaokrenu za oštru okuku, nagazi kočnicu, ugasi svetla, iščupa osigurač iz ručne bombe i stade da čeka s rukom na vratima.

Kad se svetla pojaviše na ekranu, širom je otvorio vrata, skočio dole i zavitlao granatu kroz abrazivnu kišu.

Bio je u kabini i ponovo se kretao pre eksplozije, pre nego što se blesak pojavi na ekranu.

Devojka se gotovo histerično smejala kad kola pođoše napred.

»Sredio si ih, Paklu! Sredio si ih!« kriknula: je.

Taner otpi iz njene flaše, a onda dokusuri poslednji smeđi gutljaj. On pripali cigarete za oboje.

Put je postao ispucan, razrovan, klizav. Izbili su na vrh visoke padine i pošli nizbrdo. Magla se zgušnjavala dok su se spuštali.

Svetla se pojaviše pred njima i on pripremi bacač plamena. Ali nije bilo neprijateljstava dok je prolazio pored kamiona koji je išao u suprotnom smeru. U sledećih pola sata prošao je pored još dva.

Bilo je sve više sevanja, i počеше da padaju kamenice velike kao pesnica. Taner napusti put i potraži sklonište u lugu visokog drveća. Nebo je potpuno pocrnelo, izgubivši čak i svoju plavu auroru.

Čekali su tri sata, ali oluja nije popuštala. Jedan po jedan, četiri osmatračka ekrana zamreše, a peti je pokazivao samo tamu pod kolima. Poslednje što je Taner video u stražnjem ekranu bilo je ogromno, iscepkano drvo s polomljenom granom koja se njihala spremno da padne. Začu se nekoliko užasnih tresaka po haubi i kola

poskočiše pri svakom od njih. Na krovu iznad njihovih glava pojavise se duboki urezi. Svetla se zamutiše, a onda ponovo postadoše sjajna. Sa radija više se nije čuo ni statički šum.

»Mislim da smo dobili svoje«, rekao je.

»Aha.«

»Koliko smo daleko?«

»Možda pedeset milja.«

»Onda još uvek ima šanse, ako preživimo ovo.«

»Kakve šanse?«

Utonuli su u sedišta, pušili i čekali, a nakon izvesnog vremena svetla se ugasiše.

Oluja je besnela čitavog tog dana i zahvatila je noć. Spavali su u polomljenom telu kola i ono ih je štitilo. Kada je oluja utihnula. Taner otvori vrata i pogleda napolje, a onda ih ponovo zatvori.

»Čekaćemo do jutra«, rekao je, a ona ga uhvati za šaku na kojoj je bilo naštampano »Pakao«, pa su zaspali.

Henri Soms, dr med., znao je da gubi bitku. Zvona su mu to neprekidno govorila. Prekrio je dečakovu glavu i klimnuo gospodi Akers, svoj u belom.

»Mrtav«, rekao je, »očigledno. Daj da otkucaju formular da mogu da ga potpišem.«

Klimnula je. »Kremacija?« rekla je.

»Da.«

Onda je pošao dalje i pogledao devojkicu. »Evi?« pitao ju je.

»Da?« iz daljine.

»Kako se osećaš?«

»Mogu li dobiti da pijem?«

»Naravno. Evo.«

Sipao joj je čašu vode, pridigao joj glavu i prineo usnama. Uskoro će i sam da se zarazi, znao je. Nije moglo biti drukčije. Previše izlaganja...

»Gde je Fred?« pitala je kad je pila.

»Spava.«

Onda je sklopila oči uokvirene znojem, a on je spusti i prede kod sledećeg.

»Koliko joj je još ostalo?« pitala je gospođa Akers, sva u belom.

»Dan, dva«, odvratio je.

»Onda još uvek ima šanse, ako serum dođe?«

»Da. Ako serum dođe.«

»Misliš da neće?«

»Ne. Predaleko je, suviše. Šanse su previše male.«

»A ja mislim da hoće.«

»Odlično. Pravi vernik.« A onda, »izvini, Karin. Nisam mislio ozbiljno. Umoran sam.«

»Znam. Dve noći nisi spavao, zar ne?«

»Maločas sam odremao.«

»Jedan sat baš i ne znači mnogo kad je faktor zamora toliki.«

»Istina. Ali ipak izvini.«

»Postoji šansa«, rekla je. »Možda ti ne misliš tako, ali moj brat je vozač. On misli da Aleja može da se prede.«

»U oba smera? Na vreme? Ja ne mislim. Trebalo bi strašno puno sreće, i najbolji vozači koji su im na raspolaganju. A mi čak ni ne znamo imaju li uopšte seruma. Mislim da smo dobili svoje.«

»Možda.«

Plijesnuo se beležnicom po boku. »Čemu spekulacije?« rekao je. »Ta devojka može se spasti. Daj mi samo malo hafikina i smesta ću početi da je lečim. Inače, možemo samo da prebrojavamo pomrle.«

»Znam. Ali ipak će doći.«

»Nadam se.«

Zastao je da bi izmerio pacijentu puls.

»Okej.«

Išli su hodnikom, a ona mu dotače ruku.

»Nemoj toliko da patiš«, rekla je, sva u belom.

»Nema tu nikakve pomoći. Niko nije kriv za to, ali ništa se ne može učiniti.«

»Soba sto trideset šest je prazna«, reče ona.

Jedan trenutak stajao je vrlo mirno, a onda klimnu.

Bila je u pravu, a dok su ležali tamo razmišljao je o Aleji i njenim putevima, ali nije rekao naglas šta oseća.

»Uskoro«, rekla mu je. »Uskoro. Nemoj toliko da brineš.«

Pogladio ju je po ramenu.

»Sećaš li se Tri Dana?« Pitao je.

»Ne.«

»A ja se sećam«, rekao je. »Poslali smo ljude na Mesec, na Mars i Titan. Osvojili smo prostor. Izgubili vreme. Imali smo ujedinjene nacije. Ali šta se dogodilo? Tri šugava dana, eto šta, i sve je otišlo do đavola. Bio sam tamo kad su rakete pale, Karin. Bio sam tamo i slušao radio sve dok emitovanje nije prestalo. Svuda su ih bacali. Njujork je vruća tačka. Kao i većina velikih gradova. Možda su samo ostrva progurala kroz to: Karibi, Havaji, Japan, grčka ostrva. Znaš, emitovali su dugo nakon što su ostali prestali. Možda u Japanu i na Sredozemlju još uvek ima živih ljudi. Znamo da ih ima na Karibima. Ne znam. Ali bio sam tamo kad se sve dogodilo. Bilo je užasno kao sad ovo, taj osećaj neizbežnosti sudbine. Ali u poslednje vreme malo sam razmišljao šta bismo mogli da učinimo. Pitam se da li su ljudi na Marsu još uvek živi? Ili na Titanu? Hoće li se ikad vratiti? Sumnjam da to mogu. Mislim da smo već mrtvi, Karin. Mislim da je došao trenutak za sve da legnu i priznaju to. Ako nismo baš sve zajebali, to neće biti zbog toga što nismo sve pokušali, da to učinimo. Ako se nebo ikad bude pročistilo, pitam se hoće li biti ikoga da to vidi? Možda i hoće, po nekim ostrvima – ili na Zapadnoj obali. Ali sumnjam. Ako se budemo probili, biće još više nakaza nego sad. Čovek će možda prestati da bude čovek, za ime božje!«

»Uspećemo«, rekla je. »Ljudi uvek zajebu stvari. Ali ima ih toliko mnogo. Neki će preživeti.«

»Nadam se da si u pravu.«

»Slušaj zvona«, rekla je. »Svako od njih znači smrt. Ali zvonila su i na danima proslava i označavala život. Mislim da će neko doći i taj će uspeti da prede Aleju. Ali ako i ne uspe, nećemo svi poumirati. Tri Dana bila su gadna. Znam. Slušala sam o njima. Ali nemoj da se predaš zbog toga.«

»Ne mogu drugačije. Osećam se – izgubljeno.«

Onda ga je dodirnula i rekla: »Radiš sve što možeš. Jedino što preostaje je kako se osećaš zbog toga. Ne pamtim Tri Dana, ali čak ni oni nisu bili konačni. Upamti to. Još uvek smo ovde, i pored svega.«

Onda ju je poljubio, a soba oko njih je bila mračna i antiseptična. »Ti si baš onakva osoba kakve su nam potrebne«, rekao je, a ona zavrte glavom.

»Ja sam samo medicinska sestra. Zašto sada malo ne odspavaš? Ja ću u vizitu umesto tebe. Odmori se. Možda sutra...«

»Da. Možda sutra«, rekla je. »Ne verujem u to, ali hvala ti.«

Nakon izvesnog vremena začula je njegovo hrkanje i ustala iz kreveta. Napustila je sobu 136, sva u belom, i pošla u vizitu umesto njega.

Zvona su razbijala vazduh oko nje, jer klinika se nalazila u blizini tri crkve, ali je ona obilazila bolesnike, merila puls i temperaturu, sipala im vode, smešila im se; i iako nije pamtila Tri Dana, znala je da još uvek živi u njima, uvek kad bi zašla u bolnički krug.

Ali smešila se, što je možda poslednje čovekovo oružje.

Ujutro, Taner je otišao pozadi kroz blato, palo granje, kamenje i crknutu ribu, otvorio stražnji odeljak i otkrio motocikle. Napunio ih je gorivom, pregledao ih i spustio ih rampom na zemlju.

Uvukao se u zadnji deo kabine i sklonio zadnje sedište. Iza njega, u prtljažniku, nalazio se veliki aluminijumski sanduk koji je predstavljao njegov teret. Bio je čvrsto zabravljen. On ga podiže i ponese na svoj motor.

»To je ta stvar?«

Klimnuo je i spustio ga na zemlju.

»Ne znam kako se stvar drži, da li se hladi unutra ili šta«, rekao je, »ali nije toliko teška da ne mogu da je nosim na prtljažniku svojeg motora. U najdaljem pretincu levo ima kanapa. Donesi ga i pomoz mi – i daj mi moje pomilovanje iz srednjeg pretinca. Unutra je u velikom kartonskom omotu.«

Vratila se sa svim tim stvarima i pomogla mu da učvrsti kontejner za zadnji deo svojeg motora.

Višak kanapa namotao je oko leve mišice, pa su odgurali mašine na put.

»Moraćemo da idemo malko sporije«, rekao je i zabacio oružje preko desnog ramena, navukao rukavice i kresnuo motor.

Ona učini isto sa svojim, a onda krenuše autoputom jedno pored drugog.

Kad su vozili možda jedan sat, dvoje kola promakoše pokraj njih, idući prema zapadu. Na zadnjim sedištima oba automobila bila su deca, koja su prislonila lica uz staklo i gledala ih kako prolaze. Vozač

drugih kola bio je u košulji, a na grudima je imao crnu futrolu za pištolj.

Nebo je bilo ružičasto i na njemu su se nalazile tri crne linije koje su izgledale kao da bi se vredelo zabrinuti zbog njih. Sunce je bilo srebrnasti predmet sa ružičastim prisenkom, blede, ali je Taner ipak morao da stavi zaštitne naočare pred njim.

Teret je bio bezbedan na svojem nosaču i Taner se naže i poče da razmišlja o Bostonu. U podnožju svih bregova bila je laka izmaglica, a vazduh je bio hladan i vlažan. Još jedna kola prodoše pored njih. Površina puta počela je da se popravlja.

Bilo je oko podne kad je začuo prvi pucanj koji je nadjačao urlik njihovih motora. Najpre je pomislio da je zvuk dopro iz auspuha, ali ovaj se ponovi, a Korni kriknu, slete s puta i udari u stenu.

Taner zareže ulevo i prikoči, a još dva hica fijuknuše pokraj njega, na šta on prisloni motor uz drvo i baci se na zemlju. Hitac pogodi blizu njegove glave i on shvati da bi mogao da odredi pravac iz kojeg je došao. Otpuzao je u jarak i skinuo desnu rukavicu. Video je devojkicu kako leži tamo gde je pala, a na grudima joj se videla krv. Nije se micala.

On podiže 30.06 i opali.

Pucanj mu je bio uzvraćen i on se prebaci levo.

Došao je s brda udaljenog možda par stotina stopa i učini mu se da je ugledao cev njegovog oružja.

Nanišanio je i ponovo opalio.

Pucanj mu je uzvraćen, a on se prebaci još dalje ulevo. Puzao je možda petnaest stopa, dok nije stigao do hrpe đubreta iza koje je mogao da čučne. Onda je iščupao osigurač iz ručne bombe, digao se i zavitlao je.

Bacio se na tlo kada je odjeknuo još jedan hitac i uzeo još jednu bombu.

Začuše se buka, tutnjava i pojavi se snažan blesak, a parčad je padala oko njega kada je skočio na noge i bacio drugu, ovoga puta bolje nanišaniivši.

Nakon druge eksplozije, potrčao je napred s oružjem u rukama, ali to nije bilo potrebno.

Našao je samo nekoliko parčića čoveka, a njegovog oružja nije bilo nigde.

Vratio se do Kornelije.

Nije disala, a srce je prestalo da joj udara, i on je znao šta to znači.

Odneo ju je do šanca u kojem je ležao i produbio ga kopanjem, koristeći za to gole ruke.

Spustio ju je unutra i prekrrio blatom, onda je nad nju dogurao njenu mašinu, izbacio nožicu i stavio je da stoji na njenom grobu. Nožem je urezao na blatobranu: *Ime joj je bilo Kornelija i ne znam koliko je imala godina, odakle je došla i kako se prezivala, ali bila je devojka Pakla Tanera i ja je volim.* Onda je otišao do sopstvene mašine, pokrenuo je i odvezao se dalje. Boston je bio možda trideset milja daleko.

Scena bez zapleta i karaktera. Stavite okvir oko nje ako želite i nazovite je kako god hoćete, ako hoćete: Haos, Kreacija, Košmar ili Periodni sistem ili _____ (ispišite sopstveni naziv).

Ovako izgleda: na njoj se vide hiljade stubova nalik onima koje je ugledao vrli avijatičar Mermoz kada je prvi put prešao hidroavionom južni Atlantik i došao u priliku da pogleda oblast zvanu Crna Rupa, nedaleko od afričke obale – divovske stubove u kojima se komeša previranje okeana i zemlje – rep tornada – kao što ih je Sen-Egziperi opisao: »uzdižu se kao zidine« – najpre se njišu, šire pri vrhu, a zatim stoje nepokretni poput arhitektonskih spomenika, drže nad sobom luk moćnih vetrova koji bez prekida kruže svetom, hrane te vetrove žetvom voda i zemlje, obojeni, nagrizeni, našarani, ponekad zatamnjeni sevanjem koje najpre treperi, zatim pulsira poput žbica na točkovima ili paukova sa mnogo nogu ili kineskih karaktera koji tragaju, progone se, prekrivaju jedni druge, u zlokobnom crvenilu, neobuzdanom žutilu, hladnom pravilu, zaslepljujuće belom, povremenom zelenom i tajanstvenom ljubičastom, zavisno od sredine kroz koju se kreću dok trenete okom, ako ste u prilici da vidite, a dao bog da vam se to nikad ne dogodi, kako nebo usisava u sebe zemlju i vodu, razdvojene još od dana kreacije, pretvara ih u plazmu, razdvaja ih u reke koje hitaju, tamne, kroz njegovu istačkanu aerografiju, rasipa ih u oblake poput maglina, muči ih od izlaska do zalaska sunca i dalje, kroz noć, prigušuje zvezde u svojim dubinama, uništava boje mesečine ako ih je uopšte preostalo, zagušuje Sunce ili ga boji, zacrnjuje kupolu nebesku ili je farba kao uskršnje jaje, kreće se na visinama većim ili manjim, pomera se, neprekidno

pomera, žonglira milijardama čestica čvrstih, tečnih i gasovitih materijala, orbitama koje samo takvi vetrovi mogu održati za duže vreme, ponekad razbija ili se razbija o planinske vrhunce, visoko drveće, velike zgrade, ponekad ponire da opustoši samu ravnu zemlju i da je prekrije izrazbijanim komadićima, da je oboji unakaženu, preoranu, oplođenu, ispušta i kiše kamenja, leševa morskih i kopnenih, delova građevina, metala, peska, vatre, tekstila, stakla, koralu, a ponekad i vode kada natera na poslušnost zemlje i mora koji su ga možda povređivali i previše, predugo, donoseći one koji nisu poštovali sklad između osnovnih elemenata, koji zaprljaše nebo milionima zagađivača i strahom, ispuniše bocu nad vazduhom radioaktivnošću pet stotina prerano aktiviranih nuklearnih bojnih glava, zagađiše je nivoom radijacije koji je već dostizao tačku kada su ga rascepile spontane lančane reakcije, uzmutivši njegovu još uvek plavu boju tokom ona tri dana kada su se savezi raskinuli i kada su se u svojim mirnim visinama oblaci rascepili i bili razneseni pre nego što se njegov krik zaori da se pobuni pred tom konačnom, isuviše familijarnom familijarnošću, tako da možda reč koju urla glasi: »Silovanje!« ili možda »Upomoć!« ili čak »Bože!«, a činjenica da uopšte urla možda sadrži nadu i obećanje konačnog pročišćavanja, zemlje i mora baš kao i vazduha, a opet, možda i ne, jer to isto tako može da bude i benšijevski urlik neizbežne sudbine koji se pri iz njegovog okruglog grla koje sve guta i ponovo bljuje; a dok tako hara, možda uzima vatru sa vrelih tačaka na koje su pale kobaltne bombe, a opet, možda i ne, razume se; jer one, sa svojim sopstvenim pulsom smrti, više od ičega spadaju u zemlju, i ono što čine možda ne vredi nisko nagnuto nebo niti ga izaziva da se dalje pokreće; ali pomislite za trenutak na hiljade stubova nebeskih, plus još mnogo, koji svojom silinom nagoveštavaju da je svet zabranjeno mesto za čoveka: dok stoje tako i hrane kružne vetrove, te stvari možda će čak jednog dana neko i obožavati, ukoliko opstanu i ukoliko se isto dogodi i sa mogućim obožavaocima, jer one se uzdižu poput anđela iz prašine ili zelenih velova mora, sležu neljudskim ramenima da bi se vinule tamo gde nijedan čovek ne može, a zatim poput zajednice svetaca povezuju ono što je gore sa onim što je dole, pogađaju prenošenje suštine pre nego što utonu u ćutanje, zavijaju se ili odvijaju poput znaka pred berberskom radnjom

ili poput opruge; a od svih tih stvari koje nebo uzima i ponovo ih vraća, izmenjene, svakako nema ni jedne koja više pogađa srce od života, ako samo dođete u priliku da vidite, a dao bog da vam se to nikad ne dogodi, kako se blistanje menja u tminu i kako se morske plime i oseke javljaju tamo gde nekad nije bilo nikakvog mora, već samo sunčevog sveta, plave boje, cirusa i nakupina kumulusa, dok grad, kuća, pas, čovek pada sa nebesa, preobražen, vraća se u obliku kapi, slame i blata prvobitnog mulja koji kaplje poput pljuvačke sa usana koje su nekada bile plave, možda da ponovo otpočne u obliku jedne ćelije, nepokretan, ali najverovatnije ne, jer putevi vetrova nisu putevi čoveka ili života, već pre, kao što vrli Mermoz mora da je primetio toga dana, te noći, predstavljaju nešto daleko, i pored svoje blizine.

To, više od svega na čitavom svetu, zahteva pažnju. Scena, ništa više – bez zapleta, bez karaktera.

Zbog svoje blizine i svoje udaljenosti.

Stavite okvir oko nje ako želite i nazovite je kako god hoćete, ako hoćete.

Ali vetrovi će vrištati sedam glasova strašnog suda, ako se samo nađete u blizini da ih čujete, a dao bog da vam se to nikada ne dogodi, i naprosto izgleda kao da svemu tome nikakvo ime ne pristaje.

Vozio je dalje, i nakon izvesnog vremena on začu zvuk drugog motocikla. Harli izlete na put s gomile đubreta na levoj strani, a on nije mogao da pokuša da mu pobegne zbog toga što nije mogao da postigne veliku brzinu sa teretom koji je nosio. I zato je dozvolio da ga ovaj stigne.

Nakon nekog vremena vozač drugog motora – visok, mršav čovek s bradom boje plamena – priđe mu s leve strane. Nasmehio se, podigao ruku i pustio je da padne, a onda pokazao glavom.

Taner prikoči i stade. Riđobradi je bio odmah pokraj njega kad je to učinio. On reče: »Kuda si pošao, čoveče?«

»Boston.«

»Šta imaš u sanduku?«

»Tako, preparate.«

»Kakve?« I čovekove obrve se podigoše, a osmeh mu se vrati na usne.

»Za lečenje kuge koju tamo imaju.«

»Oh. Pomislio sam da govoriš o onoj drugoj vrsti.«

»Žao mi je.«

Čovek je držao pištolj u desnoj ruci i on reče. »Sidi sa motora.«

Taner to i učini, a čovek podiže levu ruku i tada im priđe još jedan čovek iz grmlja pokraj puta. »Odguraj motor ovog tipa jedno dvesta jardi uz put«, reče on. »I parkiraj ga na sredini. Onda zauzmi mesto.«

»U čemu je stvar?«

Čovek nije obraćao pažnju na pitanje. »Ko si ti« pitao je on.

»Zovem se Pakao«, odvrati ovaj. »Pakao Taner.«

»Idi u pakao.«

Taner sleže ramenima.

»Nisi ti Pakao Taner.«

Taner svuče desnu rukavicu i ispruži pesnicu.

»Evo mojeg imena.«

»Ne verujem ti«, rekao je čovek, nakon što je proučavao tetovirani natpis.

Pakao sleže ramenima. »Kako te volja, građanine.«

»Umukni!« A onda ponovo podiže levu ruku, sad kad je drugi čovek parkirao mašinu na putu i vratio se do mesta negde među drvećem *na*, desnoj strani.

U odgovor na taj znak, nešto se pokrenulo u grmlju.

Vozači su gurali svoje motocikle i tako se naređale pored puta, s obe strane, ukupno njih dvadeset ili trideset.

»Eto«, rekao je čovek. »Moje ime je Veliki Brat.«

»Drago mi je što sam te upoznao.«

»Znaš šta ćeš sad da radiš, gospodine moj?«

»Pretpostavljam.«

»Ima da ideš do tvojeg motora i da pokušaš da ga uzmeš.«

Taner se nasmešio. »Koliko će to biti teško?«

»Nema problema. Samo pođi. Ali daj mi prvo svoje oružje.«

Veliki Brat ponovo podiže ruku i motori oživeše, jedan po jedan.

»Okej«, rekao je. »Sad«.

»Čoveče, misliš da sam blesav?«

»Ne. Kreći. Tvoje oružje...«

Taner ga skide s ramena i produži luk. Zakačio je Velikog Brata kundakom ispod crvene brade i osetio kako mu metak pogađa bok. Onda je bacio oružje, zamahnuo ručnom bombom, iščupao osigurač i zavitlao je na levu stranu stroja. Pre nego što je eksplodirala, iščupao je osigurač sledeće i bacio je na desno. Ali do tog trenutka vozila pođoše napred, pravo na njega.

Sručio se preko oružja i namestio ga u položaj za paljbu. Kad je to učinio, odjeknu prva eksplozija. Počeo je da puca pre nego što je grunula druga.

Oborio je trojicu, onda se pridigao i potrčao, pucajući s kuka.

Probio se do palog motora Velikog Brata i pripucao odatle. Veliki Brat je još uvek ležao.

Kad je ispraznio oružje, nije imao vremena da ga ponovo napuni. Ispalio je još četiri puta iz četrdeset petice pre nego što ga je zakačio lanac.

Probudio se uz buku motora. Kružili su oko njega. Kad se pridigao na noge, jedna gvozdена šipka ponovo ga obori.

Dva motora išla su oko njega, a po putu je bilo puno mrtvih.

Ponovo pokuša da se digne i bi oboren.

Veliki Brat bio je na jednom motoru, a čovek koga do tada nije video nalazio se na drugom.

Otpuzao je udesno i oseti bol u prstima kad guma prede preko njih.

Ali ugledao je kamen i čekao dok mu se vozač nije primakao. Onda se podigao i bacio na čoveka, dok je prolazio, kamen koji je uzeo desnom rukom, samo sa jednom podigao, i spustio. Motor ga ponese kad se to dogodilo, a kad je pao drugi motor nalete na njega.

Osetio je užasne bolove u boku, i učini mu se da mu je čitavo telo polomljeno, ali je svejedno posegao kad se to dogodilo, dograbio dršku sa strane motora i ovaj ga ponese.

Pre nego što ga je odvukao deset stopa, on izvadi svoju esesovsku kamu iz čizme. Zamahnuo je nagore i osetio kako je tanki metal popustio. Onda njegov stisak oslabi i ona pade, osetivši miris benzina. Ruka mu zaroni u džep jakne i izvuče upaljač.

Zakačio je rezervoar motora Velikog Brata i ovaj je u mlazu sipao svoju sadržinu po putu. Trideset stopa odatle, Veliki Brat se okretao.

Taner je držao upaljač, svoj upaljač sa letećom lobanjom od emajla, u čijoj pozadini su se videla krila. Njegov palac kresnu točkić i izbi

varnica, a zatim i plamen. On ga baci u lokvu benzina pred sobom, a plamenovi pojuriše, ostavljajući usijani trag po asfaltu. Veliki Brat se okrenuo i upravo je polazio prema njemu kad vide šta se dogodilo. Oči mu se raširiše, a njegovog u crveno uokvirenog osmeha nestade.

Pokušao je da skoči s motora, ali bilo je prekasno.

Rezervoar za gorivo zakači ga dok je eksplodirao i on se sruči sa parčetom metala u glavi i drugim parčadima po drugim mestima.

Plamenovi zapljusnuše Tanera i on poče slabašno da ih udara svojim rukama.

Podigao je glavu iznad usplamtele lomače i pusti da ponovo padne. Bio je okrvavljen, slab i veoma umoran. Video je sopstvenu mašinu, koja je još uvek stajala neoštećena na putu ispred njega.

Poče da puzi prema njoj.

Kad stiže do nje, prebacio se preko sedišta i ležao tako možda deset minuta. Dvaput je povratio, a bolovi mu se pretvoriše u postojano pulsiranje.

Nakon možda jednog sata seo je preko sedišta i kresnuo motor.

Vozio je pola milje, a tada ga ophrvaše vrtoglavica i iscrpljenost.

Sišao je pored puta i prikrio motor što je bolje umeo. Onda je legao na голу zemlju i zaspao.

Unutar pozorišne zgrade Agonije na pozornicu Delirijuma nasred osvetljenog predela Noći i Sna na daske izlaze sećanja kojih nikad nije bilo, sačinjena od onoga što jeste i onoga što nije, onoga što postoji i onoga čega nikad ne može biti, oblikovana živahnim ili laganim strastima, polnim ili bespolnim, dubokim ili apsurdnim, retko upamćena, ponekad dosledna, divna, užasna ili svakidašnja, zavisno od iskustva, uopšte uzev ništavna u odrazima čudnovato tužnim ili srećnim, obojena tmurna svetlost tame i to je otprilike sve što se može reći o njima, izuzev da je i iskra koja ih začinje neznana.

Čovek u crnom kreće se oštećenim putem pod nebom koje mutno svetluca.

Ja sam otac Smert, sveštenik iz Albenija, čini se da govori, i pošao sam na pohod do katedrale u Bostonu, jer silazim do Bostona da se molim za spasenje čovekovo. Preko planina, niz Aleju, kraj zapenjenih potoka, pokraj usijanih planinskih visova i preko

zaljuljanih mostova teško odzvanjaju moji koraci. U ovoj šumi pokraj puta dočekaću zoru, ovde gde pada debela rosa.

Začu se zvuk, poput ravnomerne buke motora, ali se niti pojačava niti slabi. Onda se na njega dodaje zvuk kao kad neko udara kamenom po blatobranu u razmacima po pet sekundi. Ovo se nastavlja.

Druga osoba približava se šumi, odevena sva u belo i nosi crvenu masku sa koncentričnim krugovima oku rupa očiju, tanku crtu umesto usta, utonule obraze i tri tamna V nasred čela.

Hteo bih da govorim s tobom, svešteniče, čini se da govori, dok prilazi i staje pored onog drugog.

Šta to želiš da kažeš?

Ima jedan čovek za koga te preklinjem da se moliš.

To mi je posao. Za koga treba da se molim?

Nema potrebe da znaš njegovo ime. On leži daleko odavde. Sahranjen je u jednoj drugoj zemlji.

Kako mogu da se molim za njega ako mu ne znam ime?

Svejedno, moli se. Svi stvorovi imaće koristi od toga, bez razlike.

To ne mogu da učinim.

I među neprekidnim udarcima i kroz buku, čuju se odmerene reči, koje kažu, moli se, jer iako srce koje se moli ne označava molitvu nijednim imenom, ipak je onaj ko je prihvati njen vlasnik.

Onda pođi sa mnom do moga doma i provedi noć ovde, svešteniče.

On podiže grančicu i pred njima su vrata.

Kakvo je to mesto? Nekakav hram? Liči na unutrašnjost kola, samo je mnogo prostranije.

To i jeste.

Onaj sa maskom seda za volan i smešta svoje ruke na njega. On gleda napred i ne pokreće se.

Ko si ti?

Nije bitno. Ja vozim.

Kuda? Zašto? S kojim razlogom?

Moraš znati da nisam želeo da umrem kad sam pošao na svoju misiju. Plašio sam se, ali sam vozio. Vozio sam pored, preko, kroz sve stvari koje su mi se našle na putu, a munje i gromovi s nebesa tukli su oko mene dok sam vozio, a san mi se nakupljao iza očiju kad mi je sadrug poginuo i ja sam se borio protiv medicinskih preparata i

protiv svoje volje, znajući, dok sam vozio, da nevidljive vatre zračenja spaljuju moje telo, probijajući se kroz moj oštećeni štit. Dok sam vozio, postao sam deo kola, a ona deo mene, tako da smo bili jedno na svojoj misiji. Sad me ta vatra ranjava ponovo i ponovo, i moja glava je sve teža.

Lagano, on spušta glavu na volan i oslanja je tamo, bez pokreta.

Hitri, hitri dolasci i polasci, dolasci i polasci. Jednu noć, dve noći, tri noći. Urezao sam staze svoje po Aleji, oči su mi se zaslepile i ludilo me opselo. Moje rane su na meni i nema kraja ovaj put po kojem vozim.

On ponovo podiže glavu.

Oni me ubijaju, čudovišta na zemlji i nebu. Oni me ubijaju. Vozim, vozim i dostižem svoje odredište, uručujem svoju poruku, bolestan, i umirem.

Ali moram da završim, ili će me i zora zateći kako još uvek govorim. Pođi na počinak kroz druga vrata.

On se podiže i napušta kola, a sveštenik prolazi kroz vratnice, da bi se ponovo našao u sumraku, jer kola su nestala, iako se zvuk motora nastavlja bez slabljenja a ravnomerno udaranje ne prestaje.

Video sam čudne stvari. Ne mogu da usnim. Moliću se.

Sveštenik saginje glavu i neko vreme stoji nepokretan.

Onaj s maskom ponovo se pojavljuje, sa zavojem oko glave.

Vetrovi se podižu, čini se kao da govori, oblaci se pokreću, a noć je mračna. Divlji vihor prepliće krošnje šume pod ovim bregom. Granje se njiše. Mesec neće izaći pre zore, a i tada će biti nevidljiv. Nema tišine, niti počinaka.

Reci ime svoje.

Čovek prinosi ruku masci i pokriva je. On okreće glavu.

Bredi. Daj da počinem.

A onda maska i zavoj padaju na tlo i siva odora spušta se preko njih, dok dan počinje blede na istoku.

Reči su izgovorene kroz huku i udare: bio je ranjavan, sve dok mu duh nije oslabio, poput rose koje čak i sad nestaje.

Petao kukuriče i belina se pojavljuje na nebu. On se skrio pod senkama drveća; pod senkama drveća skrio se on.

San je sada nestao; a gde, ni to nije poznato.

Kada se probudio, opipa sasušenu krv na svom boku. Leva ruka ga je bolela i bila je naduvena. Sva četiri prsta ukočila su se i bolelo ga je kada je pokušavao da ih savije. U glavi mu je udaralo, a u ustima je osećao ukus benzina. Bilo mu je toliko zlo da se zadugo nije pokrenuo. Brada mu je bila oprljena, a desno oko toliko naduveno da se skoro zatvorilo.

»Korni...« rekao je, a zatim: »Prokletstvo!«

Sve mu se vratilo, poput sadržine silovitog sna koja mu se iznenada ponovo ulio u svest.

Počeo je da se trese, a svud oko njega bila je izmaglica. Bilo je vrlo mračno, a noge su mu bile hladne; vlaga se potpuno probila kroz farmerke.

U daljini, čuo je kako prolazi neko vozilo. Zvučalo je kao kola.

Uspeo je da se preturi i oslonio je glavu na podlakticu. Činilo se da je noć, ali mogao je to biti i crni dan.

Dok je ležao tamo, um mu se vratio njegovoj zatvorskoj ćeliji. Sad mu je izgledala kao prijatno utočište: a pomislio je i na svog brata Denija, koji je u istom trenutku svakako takođe patio od bolova. Pitao se da li on sam ima polomljenih rebara. Činilo mu se verovatno. I pomislio je na čudovišta jugozapada, kao i na Grega koji se uprpio i pokušao da se izvuče. Da li je još uvek bio živ? Um mu se u svojem kruženju vratio do L. A. i stare obale, koje sad nije bilo, zauvek, nakon Velike Akcije. Onda Korni promače pokraj njega, s krvlju na grudima, i on počeo da gricka svoju bradu i čvrsto steže oči. Mogli su da doguraju zajedno do Bostona. Koliko je daleko sada?

Digao se na kolena i puzao sve dok nije napipao nešto visoko i tvrdo. Drvo. Seo je leđima oslonjenim o njega, a ruka mu potraži u jakni zgužvanu kutiju cigareta. Izvadio je jednu, ispravio je, a onda se prisetio da mu upaljač leži negde na autoputu. Tražio je po džepovima dok nije našao vlažnu kutiju šibica. Treća se upalila. Hladnoća je izlazila iz njegovih kostiju dok je pušio, i talas groznice ga zapljusnu. Iskašljao se dok je raskopčavao okovratnik i činilo mu se da je osetio ukus krvi.

Njegovo oružje je nestalo, izuzev grudve jedne jedine ručne bombe na njegovom pojasu.

Nad sobom, u tmuni, začuo je grmljavinu. Nakon šest dimova, cigareta mu ispade između prstiju i zasukta u raskvašenom blatu.

Glava mu pade napred i u nju dođe tama.

Možda je bila oluja. Nije se sećao. Kad se probudio, ležao je na desnom boku, drvo mu je bilo iza leđa. Ružičasto popodneвно sunce sijalo je na njega, a izmaglica se razišla. Odnegde je čuo glasanje ptice. Uspeo je da izgovori psovku, a onda je shvatio koliko mu je suvo grlo. Iznenada je goreo užasnom žeđi.

Tridesetak stopa odatle bila je bistra barica. Otpuzao je do nje i napio se. Zamutila se i postala blatnjava dok je to činio.

Onda je otpuzao do mesta na kojem mu je bio skriven motor i stao pored njega. Uspeo je da se posadi na njega, a ruke su mu se tresle dok je pripaljivao cigaretu.

Mora da mu je bio potreban sat vremena dok nije dospeo do autoputa, a do tada sav se zadihao. Sat mu je bio polomljen, tako da nije znao koliko je sati. Sunce je već zapadalo za njegovim leđima kad je krenuo. Vetrovi su šibali oko njega, izolovali njegovu svest unutar svojeg plamtećeg toka. Njegov teret bezbedno se vozio s njima. Imao je viziju nekoga kako ga otvara i nalazi hrpu porazbijanih bočica. Smejao se i psovao naizmenično.

Nekoliko automobila prošlo je pored njega, idući u suprotnom smeru. Nije video ni jedna kola prema gradu. Put je bio u dobrom stanju, i on počeo da prolazi kraj zgrada koje su delovale dobro očuvane, iako napuštene. Nije se zaustavljao. Ovoga puta bio je čvrsto rešen da ne zastaje ni zbog čega, osim ukoliko ga nešto silom ne zaustavi.

Sunce je zapadalo još više, a nebo pred njim se zamračilo. U visini njihale su se dve crne linije. Onda je prošao pokraj znaka koji mu je rekao da mu preostaje još osamnaest milja. Posle deset minuta upalio je far.

Onda je izbio na vrh brega i usporio pre nego što je počeo da se spušta.

Pod njime i u daljini videla su se svetla.

Dok je hitao napred, vetrovi mu donesoše zvuk usamljenog zvona, koje je zvonilo i zvonilo u sve gušćem mraku. Onjušio je vazduh i prisetio se stvari koju je osetio u njemu: bio je to slani miris mora.

Sunce se skrilo iza brda dok se spuštao i vozio je beskrajnom senkom. Usamljena zvezda pojavila se na dalekom obzorju, između dva crna pojasa.

Sada je bilo svetla po senkama kraj kojih je prolazio, a zgrade su se više zbile. Teško se nalegao na ručke, a mišići su mu drhtali pod jakim. Požele da ima kacigu na glavi, jer se osećao sve nestabilnije.

Mora da je skoro stigao. Kuda da pode, jednom kad bude u gradu? Nisu mu to rekli.

Zatresao je glavom da bi je razbistrio.

Ulica kojom je vozio bila je napuštena. Koliko je mogao da čuje, nije bilo zvukova saobraćaja. Zatrubio je u sirenu, a jeka poče da odzvanja oko njega.

U zgradi s njegove desne strane bilo je svetla.

Prikočio je, prešao preko puta i počeo da lupa u vrata. Iznutra nije bilo odgovora. Pokuša da otvori vrata i otkri da su zaključana. Telefon bi značio da mi mogao i ovde da završi put.

A šta ako su unutra svi pomrli? Sinula mu je misao da su do tog trenutka možda svi pomrli. Odlučio je da provali. Vratio se do motora po šrafciğer, a onda navalio na vrata.

Začuo je hitac i zvuk motora približno u isto vreme.

Hitro se osvrnuo, leđima oslonjen o vrata, ručna bomba bila mu je u desnoj ruci prekrivenoj rukavicom.

»Stani!« povika glasnogovornik na boku crnih kola koja su mu se približila. »Taj pucanj je bio upozorenje! Sledeći neće biti!«

Taner podiže ruke do nivoa ušiju, desnica mu je bila okrenuta da bi sakrio granatu. Prišao je ogradi pored svojeg motora kada su se kola primakla.

U kolima su bila dva policajca, a onaj na putničkom sedištu držao je 38 uperen pravo u Tanera.

»Uhapšen si«, reče on. »Pljačka.«

Taner klimnu kad je čovek iskoračio iz kola. Vozač obiđe ispred kola sa parom lisica u rukama.

»Pljačka«, ponovio je čovek s pištoljem. »Ima da izvučeš gadnu kaznu.«

»Davaj ruke ovamo, dečko«, reče drugi pajkan, a Taner mu pruži osigurač ručne bombe.

Čovek je glupo gledao u njega nekoliko sekundi; onda mu oči ošinuše Tanerovu desnu ruku.

»Gospode! Ima bombu!« reče čovek sa oružjem.

Taner se nasmeši, a onda, »Zaveži i slušaj!« Rekao je. »Ili pucaj u mene, pa ćemo svi zajedno, kad god da pođemo. Pokušavao sam da dođem do telefona. Ta kutija na prtljažniku mojeg motora je puna antiseruma hafikina. Doneo sam ga iz L. A.«

»Nisi valjda prešao Aleju na tom motoru!«

»Ne, nisam. Kola su mi crkla negde na putu odavde do Albanija, a isto se desilo i s gomilom sveta koja je pokušala da me zaustavi. A sad bolje uhvatite te lekove i trkom ih nosite tamo gde treba da se nađu.«

»Jesi li ti sasvim čitav, gospo'n?«

»Ruka počinje da me boli. Nisam baš u dobrom stanju.« Taner se nasloni na motor. »Evo.«

Izvadio je svoje pomilovanje iz jakne i pružio ga policajcu sa lisicama. »To mi je pomilovanje«, rekao je. »Datirano je prošle nedelje, a možete da vidite da je napravljeno u Kaliforniji.«

Policajac uze koverat i otvori ga. Izvadio je hartiju i počeo da je proučava. »Izgleda pravi«, rekao je. »Znači Bredi se ipak probio...«

»Mrtav je«, reče Taner. »Čuj, boli me. Učini nešto!«

»Bože moj! Drži čvrsto! Upadaj u kola i sedi! Samo momenat da ubacim sanduk i pošli smo. Odvešćemo se do reke, pa možeš da je baciš u nju. Stegni čvrsto!«

Odrešili su kutiju i ubacili je u zadnji deo kola. Spustili su prednji desni prozor i Taner sede pokraj njega s rukom proturenom napolje.

Sirena zaurla, a bol je puzao Tanerovom rukom prema ramenu. Bilo bi tako lako da je pusti.

»Gde držite tu reku?« pitao je.

»Samo još malo. Čas posla smo tamo.«

»Žuri«, rekao je Taner.

»Ima most napred. Odvešćemo se na njega, a onda je baci – što dalje možeš.«

»Čoveče, kako sam umoran! Nisam siguran da ću moći...«

»Žuri, Džeri«

»Žurim, boga mu! Nemamo krila!«

»A i vrti mi se...«

Izbili su na most, a gume zaškripaše kad su stali. Taner polako otvori vrata. Vozačeva su se već zalupila.

Zateturao se, a oni mu pomogooše do ograde. On se naleže na nju kad su ga pustili.

»Ne verujem da ću moći da...«

A onda se ispravio, izmahnuo rukom i zavitlao bombu daleko preko vode.

Iscerio se, a zatim je usledila eksplozija, daleko ispod njih, i izvesno vreme vode su bile uzburkane.

Dva policajca uzdahnuše, a Taner se zakikota.

»Dobro sam u stvari«, rekao je. »Samo sam se pravio da biste se utrtili.«

»Šta, ti...!«

A onda se sručio, a pod snopovima svojih lampi oni videše bledilo njegovog lica.

Sledećeg proleća, na dan njenog otkrivanja u bostonskom velikom parku, kad je otkriveno da je neko naškrabao prostačke reči na kipu Pakla Tanera, nikome nije palo na pamet da upita logičnog kandidata zašto je to učinio, a sledećeg dana bilo je prekasno, jer je otišao ne ostavivši novu adresu. Tog dana je prijavljena krađa nekoliko automobila, a jedan više nikad nije viđen, u Bostonu.

I tako su otkrili njegov kip, veći od života, na kome on sedi na ogromnom, bronzanom Harliju i pomno ga očistili kao zalog budućnosti kojoj su se svi nadali. Ali stižući do parka, vetrovi se još uvek razbijaju oko njega, a nebesa i dalje nabacuju đubre.

[1] H. V. Bejts (1825–1892), engleski naučnik koji je formulisao pojam tzv. bejtsijanske mimikrije, u kojoj bezopasna vrsta oponaša oblikom opasne ili otrovne oblike da bi se zaštitila od grabljivaca (prim. prev.)